

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ZÁKLADNÍ TENDENCE VÝVOJE
ZAHRANIČNĚ–POLITICKÉ ORIENTACE ODS A ČSSD**

Autor práce: Simona Žirovnická

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Milan Lupták, CSc.

Katedra: Společenských věd

2008

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Milanu Luptákovi, CSc. za vstřícný přístup a cenné rady, které mi při psaní této práce poskytl.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 SITUACE V ČSSR OD PÁDU KOMUNISMU	8
2 ODBORNÉ SKUPINY	12
2.1 CEP – centrum pro ekonomiku a politiku.....	12
2.2 CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie.....	14
2.3 MK - Mladí konzervativci.....	16
2.4 MSD - Mladí sociální demokraté.....	17
2.5 MDA - Masarykova dělnická akademie.....	19
3 HISTORIE A PREZENTACE ZAHRANIČNĚ-POLITICKÉ ČÁSTI PROGRAMŮ ODS A ČSSD.....	20
3.1 Občanská demokratická strana (ODS).....	20
3.1.1 Zahraničně-politická část program ODS – historický průřez	20
3.1.1.1 Volby do PSP ČR 1992	20
3.1.1.2 Volby do PSP ČR 1996	24
3.1.1.3 "Mimořádné" volby do PSP ČR 1998.....	26
3.1.1.4 Rok 2000 - ODS v opozici.....	28
3.1.1.5 Ideová konference ODS, 2001	29
3.1.1.6 Volby do PSP ČR 2002	29
3.1.1.7 Referendum ke vstupu ČR do EU 2003.....	31
3.1.1.8 Volby do Evropského parlamentu 2004.....	32
3.1.1.9 Volby do PS PČR 2006	34
3.1.2 Zahraniční politika v programových dokumentech ODS	35
3.2 Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)	40
3.2.1 Zahraničně-politická část program ČSSD – historický průřez	41
3.2.1.1 Volby do PSP ČR 1992	41
3.2.1.2 Volby do PSP ČR 1996	43
3.2.1.3 Volby do PSP ČR 1998	45
3.2.1.4 Obhajoba evropských zájmů ČSSD, 2001	46
3.2.1.5 Volby do PSP ČR 2002	47
3.2.1.6 Referendum ke vstupu ČR do EU 2003.....	48
3.2.1.7 Volby do Evropského parlamentu 2004.....	49
3.2.1.8 Volby do PSP ČR 2006	49
3.2.2 Zahraniční politika v programových dokumentech ČSSD	50
4 KOMPATIVNÍ ANALÝZA ZAHRANIČNÍCH PROGRAMŮ ODS A ČSSD.....	55
ZÁVĚR.....	62
LITERÁRNÍ ZDROJE.....	66
ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	67
SEZNAM ZKRATEK.....	73
ABSTRAKT	79

ABSTRACT 80

ÚVOD

Zahraniční politika v demokratických režimech bývá deklarována jako oblast, ve které patří k ustáleným zvyklostem, že vláda s opozicí hledá základní shodu v zahraničně-politickém směřování státu a v ukotvení jeho vnější i vnitřní bezpečnosti. Vládnoucí politické síly s opozicí by se měly z větší části shodovat. Česká republika toho není, alespoň podle mého názoru, zrovna vždy dobrým příkladem.

Zahraniční politika je přitom vytvářena i jinými účastníky než jen politickými stranami - také prezidentem, státní byrokracií, osobnostmi diplomacie i různými zájmovými skupinami. Zahraničně-politická témata jsou i přesto častým důvodem vnitropolitických střetů.

Citace Miroslava Mareše: „Stranicko-politický systém České republiky prošel v průběhu devadesátých let bouřlivým vývojem. Jeho podobu samozřejmě určovaly výsledky parlamentních voleb.“¹

Česká republika se jako jeden z nástupnických států Československé federace vydala v devadesátých letech směrem k mezinárodním demokratickým strukturám. Hlavní politické síly nacházely dostatek shody v takových otázkách, jako byla perspektiva vstupu země do Organizace pro spolupráci a rozvoj (OECD), Evropské unie (EU), vstupu do Severoatlantické aliance (NATO) nebo mezinárodní spolupráce v rámci Organizace spojených národů (OSN). Na této zásadní shodě se nic neměnilo ani v době poměrně velikých vnitropolitických turbulencí na konci devadesátých let a na počátku 21. století. V posledních letech se však stala zahraniční politika České republiky poměrně ostře konfliktní oblastí.

Pro téma této práce jsem se rozhodla právě proto, že kolem zahraničně-politických otázek se dnes u nás vede mnoho sporů a diskusí. Konflikty vznikají jak uvnitř vládní koalice, tak i mezi nejsilnější vládní stranou - Občanskou demokratickou stranou (ODS) a nejsilnější stranou opoziční, kterou je Česká strana sociálně demokratická (ČSSD).

Opozice vládu kritizuje za údajně málo horlivou proevropskou politiku. Po našem vstupu do EU je ovšem unijní politika již tak trochu mimo zahraniční agendu. Nicméně ještě dlouho nebude čistě vnitropolitickým problémem.

---

¹ MAREŠ, M., DANČÁK, B., (eds) et al. *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku*. Brno, 2000, str. 12.

Druhým aktuálně konfliktním tématem je otázka podílu České republiky na protiraketovém obranném systému, který budují Spojené státy americké (USA).

Považuji za zajímavé, porovnat vývoj zahraničně politických koncepcí a aktivních kroků nejsilnějších politických stran na české scéně: pravicové ODS a levicové ČSSD. Toto porovnání by mělo ukázat, na čem se tyto dvě politické síly jsou schopny shodnout a také nalézt ty oblasti, kde se rozdílují "nepřeklenutelně".

Nejprve jsem se ve své práci věnovala "pravicové" Občanské demokratické straně, která je v současné době vládní (koaličně) a také nejsilnější politickou stranou v ČR a jejíž představitelé do značné míry určovali od devadesátých let zahraniční politiku naší země. Další stranu, kterou popisují je "levicová" Česká strana sociálně demokratická, druhá nejsilnější politická strana v České republice, která byla v letech 1998 – 2006 stranou vládní a nyní je v opozici.²

Podkladem pro tuto práci byla odborná literatura k tématu, volební a vládní programy obou zmíněných politických stran a také osobní rozhovory s našimi politickými reprezentanty. Jako členka ODS mám samozřejmě více kontaktů, informací a osobních zkušeností s politikou této strany. Nicméně pokusila jsem se s otázkami na některé aktuální sporné zahraničně-politické problémy oslovit také politiky ČSSD.

Vlastní práce totiž byla podmíněna snahou o co největší objektivitu a nestrannost při hodnocení volebních programů, vyjadřovaných názorů, tendencí a praktických kroků. Politika vždy byla, je a bude téma, které je velmi citlivé, a často vyvolávající emoce nad počínáním jednotlivých osob nebo jejich skupin.

Z použité literatury:

MAREŠ, M., DANČÁK, B., (eds) et al. *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2000. 120 s. Edice Studie, sv. č. 16. ISBN 80-210-2354-6.

V publikaci je hlavní pozornost věnována vývoji a charakteristice postojů jednotlivých politických stran k zabezpečení vnější bezpečnosti, dále k začleňování do evropského integračního procesu (hlavně otázky vstupu do EU) a ke středoevropské spolupráci (vztahům se sousedními zeměmi). Cílem autorů bylo hlavně zpracovat množství

---

² MAREŠ, M., DANČÁK, B., (eds) et al. *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku*. Brno, 2000, str. 15.

faktografických podkladů, analyzovat je a doplnit odborným zhodnocením, jako východisko pro další srovnávací práce a studium.

Editoři: BERDYCH, A., NEKVAPIL, V., kolektiv autorů textů. *Česká zahraniční politika a volby 2006*. Praha : AMO, 2006. 70 s. ISBN 80-903468-5-5.

Autoři textů: Lenka Kovačovská, Vít Nejedlo, Bohumil Doležal, Jiří Pehe, Jiří Schneider, Martin Cutta, Jan Prášil a kolektiv autorů.

První část publikace se zaměřuje na témata z oblasti zahraniční politiky, která lze najít v programech nejvýznamnějších českých politických stran. Sborník popisuje programové principy a konkrétní návrhy. Komparativní metodou autoři posuzují jednotlivé programy na základě předem vybraných klíčových témat. V další části jsou zařazeny příspěvky externích analytiků na téma zahraniční politiky a voleb 2006. Na ně směřovaly otázky: "*Jaký význam mají zahraničně politická témata mít v těchto volbách a co od nich z tohoto hlediska očekávají?*". Závěr patří programovým doporučením analytiků AMO pro vládu, která z voleb vzejde.

AMO se obsahem textů snaží vnášet nové myšlenky do veřejného prostoru. Tato publikace vyšla v roce 2006 za podpory Friedrich-Naumann-Stiftung.

Editoři: NEKVAPIL, V., BERDYCH, A. a VESELÝ Luboš, kolektiv autorů textů, *Agenda pro českou zahraniční politiku 2007*. Praha : AMO, 2007. 49 s. ISBN 978-80-903468-9-5.

Autoři: analytici a spolupracovníci Výzkumného centra AMO (Antonín Berdych, Cyril bumbálek, Jakub Eberle, Eduard Hulicius, Ivana Jemelková, Martin Ježek, Jakub Klepal, Lenka Kovačovská, Jan Marian, Václav Nekvapil, Ondřej Picka, Václav Prášil, Pavel Přikryl, Martin Shabu, Karel Svoboda, Jana Šebošiková, Michal Thim a Luboš Veselý).

Tento sborník navázal na knihu vydanou v roce 2006 "*Česká zahraniční politika a volby 2006*". Analytici výzkumného centra AMO zde srovnali a zhodnotili zahraničněpolitické části volebních programů nejvýznamnějších politických stran v ČR, kandidujících v roce 2006.

Podstatné, co vyplývá z této analýzy je fakt, že zahraniční politika je přes svůj obrovský význam ve všech programech obou nejsilnějších politických stran v ČR poněkud podceněna.

Autoři proto v publikaci sestavili určitá doporučení, kterými by se měla česká zahraniční politika nechat inspirovat. Cílem textu je podnítit politickou, veřejnou i odbornou debatu o zahraniční politice v ČR.

Tato publikace vyšla v roce 2007 za podpory Friedrich-Naumann-Stiftung.

1 SITUACE V ČSSR OD PÁDU KOMUNISMU

Nástin dobového kontextu

Zahraniční politika je oblast, která se vyvíjí velice dynamicky, a tak pro lepší pochopení zahraničně-politických programů je nutno uvést, jaká situace byla v minulosti. Jen v historickém srovnání lze porozumět změnám, které již proběhly a které nás ještě čekají.

Československá zahraniční politika se v době hluboké totality angažovala i v tak vzdálených zemích jako jsou arabské státy, Korea, Nikaragua nebo Kuba. Díky helsinskému procesu jsme se stali součástí sovětského hlasovacího stroje, neschopni projevit vlastní názor či formulovat náš vlastní, československý státní zájem. Díky tomu se zahraniční politika našeho státu v období mezi únorem 1948 a listopadem 1989 neřídila naším státním zájmem, ale sloužila zájmu Sovětského impéria. Ve shodě s touto zahraniční politikou československý komunistický stát podporoval a vyzbrojoval diktátorské režimy a socialistické Československo se stalo jedním ze školicích středisek pro mezinárodní teroristy, kteří usilovali o destabilizaci západních demokracií.

Důležité je však také připomenout, že komunistické Československo podepsalo jistou dohodu, tehdy ještě s ES (od roku 1957 Evropské hospodářské společenství, od roku 1992 Evropské společenství, po jejím založení v roce 1993 Evropská unie) již v prosinci roku 1988.³

Politické události však vedly k pádu berlínské zdi - symbolu rozdělené Evropy a s ní se začaly hroutit i další komunistické režimy střední a východní Evropy.

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 začalo pro ČSSR, z původně naprosto nesamostatné a zájmům Sovětského svazu podřízené země, nové období demokratického rozvoje suverénního státu.

Listopadová revoluce v roce 1989 znamenala obrat i v zahraniční politice. Zrušením Varšavské smlouvy a Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP) byly zrušeny nástroje prosazování hospodářské a politické vůle Sovětského svazu. Byla plně obnovena nezávislost a suverenita Československa a byla uzavřena řada bilaterálních smluv jak s našimi sousedy, tak i s ostatními evropskými státy.

---

³ Euroskop.cz, *ČR a EU v datech*. [online]. [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/47712/clanek/cr-a-eu-v-datech/>>.

Wikipedie, *otevřená encyklopedie*. [online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A9_spole%C4%8Denstv%C3%AD>.

První polistopadová diplomacie samozřejmě vycházela z jednoznačně převažující celonárodní tendence, vydat se směrem k demokraciím v euroatlantickém prostoru. Klíčovou osobností se v této orientaci stal prezident Václav Havel s jeho nesmírnou globální popularitou. A tak již v Programových zásadách Občanského fóra z 26. listopadu 1989 se objevuje zmínka o tom, že *“počítáme se začleněním do evropské integrace”*. Heslo *“Zpátky do Evropy”* jasně stanovilo cíl budoucího československého zahraničně politického směřování.⁴

Dohoda o obchodní a hospodářské spolupráci s EU byla podepsána v bruselském sídle Evropských společenství hned v květnu 1990.

Mezi první největší úspěchy určitě patří to, že jsme jako první postkomunistická země dosáhla nejrychlejšího odsunu sovětské armády, naše zahraniční politika aktivně působila v procesu rozpuštění Varšavské smlouvy a ukončení činnosti RVHP. Naším politikům se tak rychle podařilo vymanit se z nedůstojného postavení v Sovětském svazem řízených organizacích.

V roce 1992 zvítězily Občanská demokratická strana (ODS) v Česku a Hnutie za demokratické Slovensko (HZDS) na Slovensku. Tyto dvě politické strany jasně deklarovaly snahu zajistit legitimitu zániku československé federace. Narůstající touhy Slováků po samostatném státu přerostly do rozhodnutí o rozdělení na dva samostatné státy. Stalo se tak nakonec k 31. prosinci 1992. O klidný a hladký průběh dělení federace se velice zasloužil tehdejší předseda vlády Československa Václav Klaus. Začaly se tak dějiny zcela nové České republiky.

Po rozdělení Československé federativní republiky pokračoval v obou nástupnických státech demokratický vývoj, charakterizovaný zvyšujícím se podílem lidí na správě věcí veřejných a také rostoucími pozitivními očekáváními ve vztahu k dalšímu směřování státu. Zcela nové podněty dostala samozřejmě také zahraniční politika nové samostatné republiky.

Česká diplomacie i politické elity se snažily navázat dobré vztahy s Německem, Rakouskem, ale i ostatními státy Západní Evropy. Velmi dobře se v této době rozvíjela také spolupráce s ostatními sousedy uvnitř Visegrádské skupiny, tedy ČR, Maďarskem, Polskem a Slovenskem.

---

⁴ *Co chceme – programové zásady Občanského fóra*. [online]. Praha, 1989 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.just.wz.cz/view.php?cisloclanku=2005010107>>.

Další mezník následoval přijetím České republiky do Rady Evropy v roce 1993. To potvrdilo, že jsme se zařadili mezi svobodné a demokratické státy. Podpisem asociačních dohod jsme se stali také přidruženým členem Evropských společenství. Stali jsme se členy významných světových finančních institucí jako jsou Mezinárodní měnový fond, Světová banka či Evropská banka pro obnovu a rozvoj.

Citace: „23. ledna 1996 byla - za nezbytného doprovodu překotného ujišťování o národním uvědomění a nepřípustném ohrožení národní identity - prostřednictvím předsedy české vlády Václava Klause oficiálně předána žádost České republiky o členství v Evropské unii.“⁵

Hlavním cílem nové zahraniční politiky se stalo zajištění bezpečnosti státu, začleněním naší země mezi členy Severoatlantické aliance (NATO), k čemuž došlo 12. března 1999. Samostatnou kapitolou byla válka NATO proti Jugoslávii. Tento konflikt vznikl na jaře 1999, krátce po vstupu České republiky do Aliance.

Tím dalším důležitým krokem bylo dlouhodobé zajištění ekonomické prosperity vstupem do Evropské unie (EU). Česká republika se vstupem do EU stala členem všech zásadních institucí demokratického "Západu".⁶

Citováno: „Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. května 2004. Naplnila tím jeden z hlavních cílů své polistopadové politiky známý pod heslem „návrát do Evropy“. Žádost o vstup do Evropské unie podala vláda České republiky 17. ledna 1996. Přístupové rozhovory byly oficiálně zahájeny 31. března 1998.“⁷

Zahraněční politika se nejvíce mění při změně vládnoucí strany, tedy při volbách. **Jak píše Václav Nečvapil:** „Mezinárodně politické prostředí je charakteristické dvěma vlastnostmi – kontinuitou a anarchií. Působení státu v mezinárodních vztazích lze definovat naopak snahami o diskontinuitu a nastolení řádu.“⁸

Zahraněční politika se samozřejmě měnila v průběhu celé historie. Přesto, že časové rozmezí let 1989 – 2006 není příliš rozsáhlé, můžeme v jeho rámci vysledovat několik změn zahraniční politiky.

Citují z komentáře Michala Ruseka: „Cíle české zahraniční politiky stojí mimo hlavní pozornost českých médií. Občan ČR neví, zda hájíme více zájmy USA, nebo zda jsme spíše – což by mělo být samozřejmé – loajální vůči Evropské unii, v níž žijeme. Sami sebe považujeme za bezvýznamnou zemi, až tak bezvýznamnou, že se nevyplatí o naši

---

⁵ VÍT, K., *Vztahy České republiky a Evropské unie v devadesátých letech*. [online]. 2000 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=299>.

⁶ PICK, O., HANDL, V. (eds.) a kolektiv autorů, *Zahraněční politika České republiky (1993 – 2004), Úspěchy, problémy a perspektivy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004, s. 256.

⁷ *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online]. Praha, 2002 [cit. 13. 2. 2008]. Dostupná na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vstup_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky_do_EU>.

⁸ NEKVAPIL, V., Předmluva, Editoři: BERDÝCH, A., NEKVAPIL, V. a kolektiv autorů textů, *Česká zahraniční politika a volby 2006*. Praha, 2006, s. 8.

*zahraniční politice přemýšlet - natož abychom měli sebevědomou ambici podílet se svými jasnými postoji na utváření pozitivního konceptu moderního světa."*⁹

Další *citace* je od **Bohumila Doležala**, velmi dobře objasňující problematiku zahraniční politiky, která je bezpochyby velmi náročná. „*Nejprve se pokusím zformulovat jakési konstanty, na nichž stojí programové představy všech zmíněných stran, od KSČM po ODS:*

a) žijeme v době, která má sice svá nebezpečí (mezinárodní terorismus), ale v zásadě je to doba hlubokého míru,

b) existuje celá síť mezinárodních institucí a organizací, které jsou schopny zajistit české republice bezpečí, politický a hospodářský rozvoj a prosperitu (OSN, NATO, EU, OBSE),

c) uspořádání světa a Evropy, v němž žijeme, vzniklo bezprostředně po druhé světové válce, kdy svět dostal jakoby definitivní tvar. „Konec bipolárního světa“, o němž mluví Modrá šance, je vlastně jen návrat k situaci bezprostředně po druhé světové válce. Franklin D. Roosevelt, který společně se Stalinem tento pokus o nový svět utvářel, se žádným „bipolárním světem“ nepočítal,

d) rozdíl mezi českými politickými stranami jsou jen v tom, na jakou mezinárodní instituci v rámci tohoto konceptu kladou důraz: ODS doporučuje opřít se v rámci transatlantického spojení o NATO a bilaterální vztahy v rámci EU; zároveň z gruntu předělat EU, která má nezřízené ambice. KDU-ČSL a ČSSD zdůrazňují zároveň potřebu další integrace EU i transatlantické spolupráce, rozdíl snad může být v tom, že křesťanští demokraté kladou na transatlantickou spolupráci o něco větší důraz. Toto stanovisko zhruba odpovídá současné zahraniční politice České republiky. Zelení preferují další integraci EU s důrazem na vybudování vlastní bezpečnostní a obranné politiky, která by měla konkurovat politice USA v této oblasti, již zelení považují za nezodpovědnou. Tento koncept je jakoby zrcadlovým obrazem konceptu ODS. A konečně komunisté vehementně odmítají transatlantickou spolupráci i NATO, o něco méně kriticky se staví k EU a kladou důraz jednak na OSN a její základní dokumenty, jednak na OBSE.“¹⁰

Srovnání uvedených dvou největších politických uskupení v České republice, tedy: Občanské demokratické strany a České strany sociálně demokratické, přináší řadu velmi zajímavých programových rozdílů.

Velmi zajímavý je postoj obou stran k EU a NATO. Otázka evropská a transatlantická je oběma politickými stranami považována za prioritní zájem země. Přes tuto zásadní shodu je praktický postoj obou stran rozdílný. Zatímco ODS zdůrazňuje ve svých programových materiálech opakovaně význam „transatlantické vazby“, v textech ČSSD se vyskytuje tento výraz jen sporadicky.

---

⁹ RUSEK, M., *Volby 2006: Nejasná zahraniční politika ČR – příkladem je Irán*. [online]. 2005 [cit. 24.1.2008].

Dostupné na <<http://www.blisty.cz/2005/11/1/art25582.html>>.

¹⁰ DOLEŽAL, B., Část II: Komentáře, *Zahraniční politika v předvolebním zrcadle*. Editoři: NEKVAPIL, V., BERDYCH, A. a kolektiv autorů textů. *Česká zahraniční politika a volby 2006*. Praha, 2006, str. 38.

Rozdíly jsou patrné také v otázce „středoevropské spolupráce“. ČSSD se přímo hlásí k pokračování spolupráce v rámci států „Visegrádské smlouvy“. Naopak ODS tento pojem nepoužívá a regionální „středoevropská spolupráce“ tedy v programu této strany nehraje žádnou roli. ODS raději klade důraz na bilaterální vztahy. Obě strany se přitom shodují ve vztahu ke Slovensku a tento vztah shodně považují za vysoce „nadstandardní“.

U otázky evropské integrace se strany neshodují. ODS se ve svém „Manifestu eurorealismu“ hlásí k hájení národních zájmů v rámci EU a zastává velmi zdrženlivý, až skeptický postoj k prohlubování evropské integrace. Naproti tomu ČSSD patří nesporně k „hlavnímu proudu“ proevropského a federalistického pojetí Evropské unie.¹¹

2 ODBORNÉ SKUPINY

K pochopení ideologických a politických východisek ODS a ČSSD může napomoci podrobnější studium publikačních a konferenčních aktivit jejich "think-tanků", tedy odborných skupin, které se k nim a jejich zaměření hlásí. Protože na webových stránkách uvedených institucí není mnoho informací o zahraničně politických problémech, položila jsem některým jejich funkcionářům konkrétní otázky k aktualitám české zahraniční politiky. Odpovědi jsou uvedeny níže.

2.1 CEP – centrum pro ekonomiku a politiku

Jako první odbornou skupinu, která má vliv na politiku v ČR bych ráda uvedla Centrum pro ekonomiku a politiku (CEP).

Citace: *"CEP je občanské sdružení, které si klade za cíl šířit myšlenky svobodné společnosti a tržní ekonomiky a propagovat a popularizovat myšlenky předních domácích i zahraničních představitelů tohoto směru uvažování o společnosti."*¹²

V základním poslání CEP je vzdělávací a výzkumný institut (think tank) založený v r. 1998 Václavem Klausem. Činnost spočívá především v pořádání seminářů a v publikační činnosti. Financování Centra pro ekonomiku a politiku zajišťují dobrovolné příspěvky soukromých osob. Funkční správa je vedena formou správní

---

¹¹ ZAHRADIL, J. et al., *Manifest českého eurorealismu – k ideové konferenci ODS*. [online]. Praha, 2001 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/docs/dokumenty/zahradil-manifest.pdf>>.

¹² WEIGL, J., z předmluvy knihy KLAUS V. *Evropa, pohledem politika, pohledem ekonoma*. Praha, 2001, str. 7.

rady, tvořenou Václavem Klausem, Karlem Steigerwaldem a Jiřím Weiglem (stav: leden 2008).¹³

Rozhovor s Petrem Machem, Ph.D., ředitelem CEP:

1. Jaký je Váš postoj k "Lisabonské smlouvě"?

„Vysoce negativní. Bere mnoho nových pravomocí členským státům a snižuje váhu českého hlasu. Přál bych si, aby nebyla ratifikována.“

2. Jaký je Váš postoj ke vstupu Turecka do EU?

„Za stávajících podmínek bych byl pro. Bude-li ale ratifikována Lisabonská smlouva, která zavádí hlasování v Radě podle velikosti populace, jsem proti.“

3. Jaký je Váš postoj k jednání české vlády o bezvízovém styku s USA?

„Je dobře, že vláda usiluje samostatně o bezvízový styk s USA. Není možné spoléhat se na to, že USA samy bezvízový styk udělí, nebo že to za nás vyjednává někdo jiný.“

4. Jaký je Váš postoj k jednání české vlády o umístění radarové základny systému protiraketové obrany USA?

„Je v pořádku vyjednávat o umístění americké vojenské základny. Americké základny existují v Německu, ve Španělsku, na Islandu a dalších evropských zemích. Nejsm v principu proti umožnění americké základny v ČR, pokud smlouva bude zakládat oboustranně výhodný vztah.“

5. Co si myslíte o vyhlášení samostatnosti Kosova?

„Kosovo samostatně nemůže existovat. Jeho "nezávislost" bude muset být nadále garantována přítomností vojsk NATO nebo zemí EU. Takže i když Kosovanům nezávislý stát přejí, stát založený na trvalém protektorátu nemá perspektivu. I Českou republiku vojenská přítomnost v Kosovu stojí spoustu peněz.“

6. Podporujete návrh rozšíření NATO o Gruzii a Ukrajinu?

„Členství v NATO znamená závazek vojensky pomoci. Jak známo, části Gruzie jsou pod ochranou ruské armády. Do tohoto sporu bychom se neměli pouštět. Rusko je silně proti vstupu Gruzie a Ukrajiny do NATO a měli bychom na to brát ohled.“¹⁴

Citace z článku Petra Macha: „Předseda vlády České republiky Mirek Topolánek podepíše 13. prosince (2008) v Lisabonu tzv. Lisabonskou smlouvu, která by měla zásadním způsobem změnit postavení České republiky v Evropské unii, oproti stavu jak ho schválili občané v referendu roku 2003, a to přesto, že v 19. listopadu 2006 "[Kongres ODS zakázal] všem politikům ODS předávat další kompetence ČR na úroveň Evropské unie a rozšiřovat rozsah evropské agendy schvalované kvalifikovanou většinou." (**Kongres ODS zakazuje všem politikům ODS předávat další kompetence ČR na úroveň Evropské unie a rozšiřovat rozsah evropské agendy schvalované kvalifikovanou většinou.**)¹⁵...Vláda, aniž by to nahlas řekla občanům České republiky,

---

¹³Centrum pro ekonomiku a politiku (CEP). [online]. Praha, 2005 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://cepin.cz/cze/index.php>>.

¹⁴Rozhovor s ředitelem CEP P. Machem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <mach@cepin.cz>, 09. 04. 2008.

¹⁵Usnesení 17.kongresu ODS, 2006. Politické usnesení 3.4. [online]. Praha, 2006 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/akce/kongresy/17.kongres/stranka.php?page=450>>.

souhlasila s obrovským přesunem pravomocí na Evropskou unii. Nesděljuje občanům rozsah změn a nesděljuje PROČ si přeje připravit Českou republiku o mnoho práv.¹⁶

Citace z publikace **Václava Klause, zakladatele CEP**: „V posledních letech doma i v zahraničí často mluvím a píšu o evropeismu, který považuji za dominantní ideologii soudobé Evropy...Evropeismus je produktem elit... Mezi evropeisty patří politici, díky nadnárodním strukturám oddělení od svých voličů a svým voličům se na nadnárodní ohledy a na nemožnost zklamat bruselské kolegy, vymlouvající... Patří mezi ně i úřednické špičky, které mají nad politiky nesmírnou moc ... ale i intelektuální fellow travellers, pro které je tento svět téměř stvořen... Z těchto tří skupin lidí vzniká velmi silná zájmová koalice, která nemá v roztržité, teritoriálně rozsáhlé, zájmy se lišící Evropě žádnou protiváhu...Existuje i mlčící většina, která si sice myslí, že je to takto špatně, ale neumí se organizovat a má – na rozdíl od evropeistů – normální práci, kterou musí a chce vykonávat (a proto nemá čas).“¹⁷

2.2 CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie

CEVRO je studijní a vzdělávací instituce, která analyzuje ekonomické a politické jevy, vzdělává zájemce o politiku a správu věcí veřejných. Deklaruje se jako instituce, která pečuje o pravicově smýšlející občany. Předsedou CEVRO je Ivan Langer, místopředseda Občanských demokratů a ministr vnitra ČR. CEVRO vydává měsíčník CEVRO – Revue, který se věnuje především aktuálním politickým událostem a publikuje texty poslanců a zastupitelů především z řad ODS. Nedávno dceřiná organizace CEVRA, zvaná "CEVRO – Institut", získala akreditaci k magisterskému vzdělávání v oblasti politologie a veřejné správy. CEVRO vyvíjí také vydavatelskou činnost.¹⁸ Z vydaných publikací jsem pro tuto práci použila zejména autora Langeru.

Odpověď Ladislava Mrklase, výkonným ředitelem CEVRO na položené otázky:

„Děkuji za Váš zájem o naše názory. Nicméně CEVRO žádné oficiální názory nemá. Mají je jednotliví lidé. Výjimečně (např. v případě antidiskriminačního zákona) vydáváme nějaké oficiální stanovisko. Takže pokud mohu něco poslat, je to můj názor, příp. názor některého z našich analytiků či spolupracovníků. Z uvedených otázek jedinou výjimku tvoří radar – tady je stanovisko naprosto jednoznačné. Pochopitelně kladné!“

1. Jaký je Váš postoj k Lisabonské smlouvě?

„a) Nejsem z ní nadšený, protože nereflexuje stav veřejného mínění v evropských zemích, zvláště ve „starých“ členských státech EU. V mnoha z nich by byli vděční, kdyby za ně někdo udělal to, co považují za nekorektní a co nikdy neudělají, jelikož se toho bojí, tedy smlouvu pohřbili.“

---

¹⁶ MACH, P., Laissez Faire 12/2007, z článku: "Poslancům a Senátorům o Lisabonské smlouvě". [online]. 2007 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://cepin.cz/cze/clanek.php?ID=768>>.

¹⁷ KLAUS, V., Co je to evropeismus, CEP, Praha, 2006, str. 3 -4.

¹⁸ Dostupné na <<http://www.cevro.cz/cs/o-cevro/profil-cevro/>>.

b) Smlouva je směsicí racionalismu a idealismu. Racionalismu ve smyslu skutečně nezbytných úprav a zjednodušení některých mechanismů. Idealismu, protože se jedná o důležitý krok směrem k federalizaci, na niž není EU zralá.

c) Český postoj je realistický v tom, že naše politická reprezentace i diplomacie dobře vědí, že zvolit jinou cestu by znamenalo dostat se do izolace na evropské scéně. A to i s vědomím toho, co jsem říkal v bodu a).“

2. Jaký je Váš postoj ke vstupu Turecka do EU?

„Vstup Turecka má několik rozměrů. Ekonomický, kulturně-společenský, bezpečnostní a politický. Minimálně z hlediska ekonomického je vstup pro ČR nevýhodný. U ostatních rozměrů je to velmi diskutabilní. Pro se dá argumentovat např. tím, že vstup Turecka by mohl pomoci uchovat jeho sekulární, neislamistický charakter. Zároveň je třeba připomenout, že nynější modernizace Turecka rovná se evropeizace a zároveň islamizace. Čili trendy, které jsou stěžejí dlouhodobě udržitelné. Proti můžeme uvést např. otevření prakticky nekontrolovatelné imigrace, která se už nesoustředí jen do Německa, ale bude směřovat i do dalších zemí, včetně např. Česka. Osobně tedy říkám, spíše vyčkávejme. Na druhou stranu je pravdou, že odkládání nějakého jasného stanoviska může otrást tureckou politickou scénou a vést k nežádoucí orientaci této důležité země.“

3. Jaký je Váš postoj k jednání české vlády o bezvívovém styku s USA?

„Jednoznačně podporuji. Česká politická reprezentace a diplomacie právě tady prokázaly, že jsou nejen schopny samostatné akce, ale také to, že mohou hrát roli vůdčího elementu mezi novými členskými státy.“

4. Jaký je Váš (CEVRO) postoj k jednání české vlády o umístění radarové základny systému protiraketové obrany USA?

„Taktéž jednoznačně pozitivní. A to tentokrát hovořím za celé CEVRO. Myslím, že pregnantně, byť na první pohled nediplomaticky, to vyjádřil politolog Petr Robejšek, který s námi dlouhodobě spolupracuje. Nedávno v jednom TV pořadu řekl: Radar dlužíme hlavně sami sobě. Americká přítomnost na našem území je to podstatné na celém protiraketovém štítu. Ani ne tak, jestli tady stojí radar a jaký, ale že máme americkou přítomnost na našem území, je pro nás v naší slabé pozici nejlepší pojistka. A to ne hlavně proti bezpečnostně-politickému ohrožení, to pak hrozí všem, ale hlavně proti ohrožení politického charakteru. A to sice ohrožení, které pochází od zcela pravděpodobné dohody mezi Německem a Ruskem a geografické, a tím pádem i geopolitické polohy naší země. Bezpečnostně-politický aspekt jistě hraje určitou roli, ale pro mě jako analytika je mnohem důležitější skutečnost, že když jsou dva připraveni rozdělit si to, co leží mezi nimi, je velmi výhodné, přijde-li tam nějaký třetí hráč, který jim to zkomplikuje. To je maximum, kterého může Česká republika dosáhnout, a byl bych velmi rád, kdyby se to podařilo.“

5. Co si myslíte o vyhlášení samostatnosti Kosova?

„Další obtížná odpověď. K samostatnosti nemělo nikdy dojít. Mezinárodní společenství to nemělo dopustit. Stejně tak se ale dá říci, že v čele Srbska nikdy neměl stát integrální nacionalista, jakým ve své praktické politice byl Slobodan Milošević. Nyní už asi bohužel není cesty zpět. Co je podstatné, je fakt, že v této části Balkánu může být asi dost horko, a proto je na místě zde udržovat dostatečné množství mezinárodní vojenské síly. A to i za cenu vysokých nákladů a vysoké nepopularity mezi veřejností tam i doma.“

6. Podporujete návrh rozšíření NATO o Gruzii a Ukrajinu?

„V symbolické rovině ano, znamená návrat těchto zemí k západním kořenům. V rovině postavení obou zemí v mezinárodní politice jistě také ano. Stejně tak, pokud budeme rozšíření brát jako vstup NATO, a hlavně jeho jediného skutečně schopného člena, tedy USA, do prostoru, kde se o vliv tradičně uchází Rusko. V praktické bezpečnostní politice

s ohledem na naše to může být problém, protože s každým dalším rozšířením ztrácí NATO kus své akceschopnosti. A ta je, zdá se, již dnes velmi nízká. S výjimkou Spojených států a jejich případných ad hoc spojenců. Byť je pravdou, že ve srovnání s akceschopností všech ostatních mezinárodních organizací, včetně EU, je nesrovnatelně vyšší.“¹⁹

2.3 MK - Mladí konzervativci

Tato mládežnická skupina má za cíl především prosazovat konzervativní a liberální myšlenky s důrazem na svobodu jednotlivce a tradice evropské civilizace. Významná je iniciativa pořádání přednášek, seminářů i konferencí, a díky těmto akcím se mohou především mladí lidé setkat s významnými představiteli politického, ekonomického nebo společenského života a diskutovat s nimi aktuální politické a společenské otázky. To má výrazný dopad na celkové politické smýšlení mladých lidí, zvláště dnes, kdy nezáměr o politiku je v mnohých oblastech velkým problémem, a tato aktivita by mohla napomoci zlepšení současné situace. Mezi další aktivity patří různé společenské akce, jako jsou např. filmový klub, letní a zimní kemp, nebo víkendové semináře spojené s poznáváním různých míst České republiky.

Organizace samotná vznikla jako politická organizace, proto je zde důležitý i vztah MK k politickým stranám. Již od roku 1993 je zřejmá tendence MK k otevřené spolupráci s ODS, i když stále zůstávají otevřenou organizací pro ostatní pravicové proudy v České republice. Jasná je ale jejich podpora ODS, která je pro ně jedinou relevantní pravicovou stranou. V poslední době je proto tendence vedení Mladých konzervativců o vzájemném smluvním uznání ODS a MK.

Kromě celostátních aktivit jsou v programu skupiny i regionální aktivity. Dnes existuje v každém kraji alespoň jeden regionální klub, představující nejnižší funkční úroveň organizace. Velmi důležitá je možnost se aktivně zapojit do celostátního působení skrze svůj regionální klub, tvořící komunikační a informační paralelu mezi aktivitami klubů regionálních a klubu centrálního.²⁰

---

¹⁹ Rozhovor s ředitelem CEVRO L. Mrklasem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <mrklas@cevro.cz>, 10. 04. 2008.

²⁰ *Mladí konzervativci (MK)*. [online]. Praha, [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.konzervativci.cz/home.php>>.

Rozhovor s Jiřím Klinderou, současným předsedou o.s. Mladí konzervativci:

1. Jaký je postoj Váš a Mladých konzervativců k Lisabonské smlouvě?

„Asi Vás zklamou, nicméně k některým z Vašich otázek MK nezaujalo žádné stanovisko. Jsme jen občanským sdružením a o všech možných tématech se bavíme na našich akcích, ale oficiálně se vyjadřujeme jen k těm nejdůležitějším.

K Lisabonské smlouvě jsme přijali toto usnesení:

Mladí konzervativci oceňují úsilí, které vyvinula vláda České republiky při prosazování úpravy Smlouvy o Ústavě pro Evropu. Vyjadřujeme souhlas s některými důležitými změnami, kterých se dosáhlo a byly zapracovány do Lisabonské smlouvy. Vyjadřujeme ovšem nesouhlas s hlasovacím systémem v Radě, protože zde smlouva zavádí nerovnost a posiluje nejlidnatější státy proti méně lidnatým, mezi které patří i Česká republika. Zároveň nesouhlasíme s předáváním dalších pravomocí našeho státu do Bruselu, který už v současné době rozhoduje o zákonech členských států příliš mnoho.

Co se týče mých názorů, pak se s usnesením MK k Lisabonské smlouvě plně ztotožňuji.“

2. Jaký je postoj Váš a Mladých konzervativců ke vstupu Turecka do EU?

„K této otázce nemají MK žádné usnesení nebo stanovisko. Turecko bych do EU přijal, jelikož se obávám, že v případě nepřijetí Turecka by se po mnohaletých přípravách a splnění mnoha podmínek kladených EU, mohla tato islámská země radikalizovat.“

3. Jaký je postoj Váš a MK k jednání české vlády o bezvízovém styku s USA?

„K této otázce nemají MK žádné usnesení nebo stanovisko. Osobně jednání vlády o bezvízovém styku s USA vítám.“

4. Jaký je postoj Váš a MK k jednání české vlády o umístění radarové základny systému protiraketové obrany USA?

„Mladí konzervativci podporují umístění radarové základny v Brdech a pořádali či se účastnili akcí ve prospěch jejího umístění na území ČR. Osobně Radarovou základnu podporuji, jelikož USA v minulém století mnohokrát pomohly Evropě a ČSR.“

5. Co si myslíte o vyhlášení samostatnosti Kosova?

„K této otázce nemají MK žádné usnesení nebo stanovisko. U Kosova nevím, má to svá pro i proti, nicméně uznat jej samozřejmě, podle mého osobního názoru, budeme muset.“

6. Podporujete návrh rozšíření NATO o Gruzii a Ukrajinu?

„K této otázce nemají MK žádné usnesení nebo stanovisko. Osobně však rozšíření NATO podporuji.“²¹

2.4 MSD - Mladí sociální demokraté

Skupina zvaná "Mladí sociální demokraté" je samostatná mládežnická organizace se sociálně demokratickou orientací. Samozřejmě úzce spolupracující se "svou" ČSSD. Základní program této organizace je usilovat o společnost svobodných lidí, práva a vzdělání. Nabízí alternativu k problémům stávající doby a snaží se, hlavně mladé lidi oslovit "novou vizí". Chtějí společnost spravedlivější a prosperující,

---

²¹ Rozhovor s předsedou MK Jiřím Klinderou jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <jiri.klindera@konzervativci.cz>, 10. 04. 2008.

založenou na tradičních evropských hodnotách, čímž se myslí svoboda jednotlivce, kooperující společnost a široká participace občanů ve věcech veřejných.²²

Rozhovor s Tomášem Petříčkem, současným místopředsedou MSD:

1. Jaký je postoj Váš a MSD k Lisabonské smlouvě?

„Mladí sociální demokraté jsou přesvědčeni, že současný smluvní základ není dostatečný. Lisabonská smlouva samozřejmě přináší zlepšení oproti Smlouvě z Nice a otevírá prostor k další integraci. Přesto jsme přesvědčeni, že Evropská unie by měla jít ještě dále. V mnohých oblastech totiž ani Lisabonská smlouva nezajišťuje dlouhodobé řešení, které by bylo v zájmu evropských občanů. Příkladem může být spolupráce v oblasti sociální politiky nebo zahraniční politiky, kde dílčí změny budou muset být v budoucnosti posíleny tak, aby byly efektivně hájeny evropské zájmy v globalizujícím se světě.“

2. Jaký je postoj Váš a MSD ke vstupu Turecka do EU?

*„Jsem přesvědčen, že Turecku by nemělo být bráněno v členství. Odmítáme námitky některých konzervativních kruhů, které se obávají kulturních a náboženských rozdílů Turecka. Mladí sociální demokraté nesdílejí přesvědčení, že Evropská unie je spolkem křesťanských zemí, proto Turecké členství podporujeme. Samozřejmě nezbytnou podmínkou je splnění kodaňských kritérií a přijetí *acquis*.“*

3. Jaký je postoj Váš a MSD k jednání české vlády o bezvívovém styku s USA?

„Skutečnost, že bylo dosaženo dohody je poměrně dobrou změnou. Přesto způsob jakým dohody bylo dosaženo považujeme za nesprávný. Jednak nebylo dosaženo stejných podmínek, jaké mají západoevropské země. Za druhé se obáváme, že česká vláda zachází příliš daleko v ochotě poskytovat USA osobní data českých občanů. A v neposlední řadě je to další z projevů servilnosti českých představitelů vůči neokonzervativní vládě, což podkopává naši vyjednávací pozici v Evropské unii.“

4. Jaký je postoj Váš a MSD k jednání české vlády o umístění radarové základny systému protiraketové obrany USA?

„Naprosto odmítavý. Česká vláda postupuje bez konzultací s občany či otevřené veřejné debaty. Myslíme si, že se jedná o projev ignorace české vlády vůči občanům. Rovněž odmítáme skutečnost, že česká vláda takto důležité téma neprojednala se svými evropskými partnery. Stejně jako v předchozí odpovědi, jednostranný postup české vlády v důsledku poškozuje Českou republiku, aniž by byl kompenzován jinými přínosy. V neposlední řadě jsme přesvědčeni, že umístění radaru v ČR nepřispěje ke zlepšení bezpečnostní situace ČR, jelikož neodstraňuje základní příčiny bezpečnostních hrozeb. Mladí sociální demokraté proto celé jednání odmítají, jelikož jej považují za součást neokonzervativního konceptu mezinárodní bezpečnosti, který vede k eskalaci napětí ve světě. Namísto toho navrhuje, aby se mezinárodní společenství zaměřilo na odstranění primárních příčin bezpečnostních rizik, kterými je pauperizace, nedostatečný rozvoj a chudoba, podkopávání demokracie a porušování lidských práv.“

5. Co si myslíte o vyhlášení samostatnosti Kosova?

„Jednostranné vyhlášení Kosova je důkazem selhání mezinárodního společenství. Nebyly splněny žádné mezinárodněprávní předpoklady pro vznik samostatného Kosova. Přesto Spojené státy a následně velká část evropských zemí souhlasila s uznáním

---

²² Mladí sociální demokraté (MSD). [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.mladi.cz/>.

nezávislosti. Myslíme si, že to byla chyba a že se jedná o nebezpečný precedent do budoucna.“

6. Podporujete návrh rozšíření NATO o Gruzii a Ukrajinu?

„Samozřejmě Gruzie a Ukrajina mají právo ucházet se o členství v NATO. Zároveň se však obáváme, že ani jedna země nespĺňují některé politické kritéria pro členství v tomto společenství demokratických zemí. Přesto si myslíme, že by se v budoucnosti měly členy stát.“²³

2.5 MDA - Masarykova dělnická akademie

Masarykova dělnická akademie (MDA) je občanské sdružení, založené v roce 1896 za účasti tehdejšího vůdce sociální demokracie Josefa Steinera a profesora Tomáše Garrigua Masaryka. Usilovně dbá o kultivaci intelektuálního prostoru české demokratické levice. Za tímto účelem MDA pořádá cykly přednášek, debat a seminářů, vydává brožury a sborníky a spolupracuje na vytváření koncepcí a strategií v různých oblastech života společnosti. Akademie sdílí základní hodnoty sociální demokracie a klade si za cíl jejich objasňování a šíření. Usiluje o politické vzdělávání občanů, rozvoj demokracie a občanské společnosti. Díky svým spolupracovníkům, k nimž náleží významné osobnosti našeho politického, kulturního a vědeckého života, sociální demokraté i lidé bez politické příslušnosti, se Masarykova dělnická akademie stala živým politickým a kulturním střediskem. V Praze, v Brně a v dalších městech pořádá přednáškové a diskusní cykly, semináře a konference k závažným společenským otázkám. Je financována z příspěvků Nadace Masarykovy dělnické akademie, sponzorskými dary a z příspěvků svých členů.²⁴

---

²³ Rozhovor s místopředsedou MSD T. Petříčkem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <Tomas.Petricek@seznam.cz>, 15. 04. 2008.

²⁴ *Masarykova dělnická akademie (MDA)*. [online]. Praha, 2007 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.masarykovaakademie.cz>>.

3 HISTORIE A PREZENTACE ZAHRANIČNĚ-POLITICKÉ ČÁSTI PROGRAMŮ ODS A ČSSD

3.1 Občanská demokratická strana (ODS)

Občanská demokratická strana (dále jen ODS) vznikla v roce 1991 rozpadem někdejšího Občanského fóra na dvě samostatné jednotky: pravicovou ODS a spíše levicově orientované Občanské hnutí.

Citace z publikace "Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku": „ODS se stala hlavním pilířem reformního proudu, prosazujícího nejdůležitější aspekty přechodu k tržnímu hospodářství a moderní reprezentativní demokracii.“²⁵

V politickém programu této strany dominuje konzervativní a neoliberalní agenda. V zahraniční politice je tato strana orientována výrazně prozápadně, s důrazem na euroatlantické vztahy, členství v NATO, ale i v EU.

Strana je členem mezinárodního pravicového uskupení Mezinárodní demokratická unie, IDU (International Democratic Union), které dominují američtí Republikáni a britští Konzervativci. Kdysi samostatná Evropská demokratická unie (EDU) se v rámci EU volně přidružila k EPP (European people's party) jako frakce ED (European Democrats) a v Evropském parlamentu (EP) je součástí nejsilnější politické frakce EPP-ED (European People's Party - Christian Democrats and European Democrats).

3.1.1 Zahraničně-politická část program ODS – historický průřez

3.1.1.1 Volby do PSP ČR 1992

- ***Volební program ODS: "Svoboda a prosperita"²⁶***

První program ODS byl představen veřejnosti při volbách do parlamentu České republiky v roce 1992 a nesl název „Svoboda a prosperita“. Občanští demokraté poukazují na fakt, že „pro celé období od února 1948 do listopadu 1989 platí, že naše

---

²⁵ MAREŠ, M., DANČÁK, B., (eds) et al. *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku*. Brno, 2000, Edice Studie, sv. č. 16, str. 15.

²⁶ Volební program ODS, *Svoboda a prosperita*. 1992. [online]. Praha, 1992 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/1992.php>>.

zahraniční politika byla pouhým nástrojem imperiální, velmocenské a globální politiky Sovětského svazu“.

Tato zásadní změna si vynucuje novou formulaci zahraničně politické doktríny Československa v odlišných podmínkách. Základní tezí uváděného programu byla představa demokratického Československa jako nárazníkové země, vytvářející most mezi Západem a Východem. Důležitá byla i zmínka o "stabilizačním faktoru" v celé střední a východní Evropě.

ODS přišla s jednoznačně prozápadní orientací, která oslabovala koncepci jakési středoevropské "Trojky" (Československo, Maďarsko, Polsko). Tato koncepce již nebyla jako dominantní udržitelná, protože omezovala samostatnou politiku státu v oblasti evropské integrace. Občanští demokraté tedy nepřipouštěli poměrně rozšířenou představu jakéhosi „mezistupně“ na integrační cestě do západní Evropy cestou prohloubené spolupráce s některými sousedními zeměmi. V programu ODS se uvádí, že *„podle umělého charakteru tohoto společenství naopak znamenalo značné zdržení, sčítaly by se slabiny účastníků, nikoli přednosti“*.

Strana se zasazovala o pragmatickou zahraniční politiku, zaměřenou na účinné dosahování vytčených cílů. Zahraniční politika malého státu, jakým je Československo, měla být politikou prostou moralizování, planých gest a poučování druhých. Dále se zde uvádí, že *"jen politika, schopná rozlišit mezi chtěným a možným, bude moci postupně vrátit vážnost země v mezinárodním společenství"*.

Za hlavní cíl programu se vyhláší *"zapojení Československa do západního světa, a zejména západní Evropy jako jejich integrální součást"*. Díky tomu by země získala dlouhodobé mezinárodně politické záruky svobody a suverenity společně s potřebným prostorem pro ekonomickou prosperitu.

Ve svém volebním programu se ODS zavazuje zvyšovat efektivitu zahraniční politiky státu nejen ve formální diplomacii, ale také prosazováním významu československé státnosti v evropském měřítku.

Teze se jednoznačně vyslovují proti dlouhodobému a rozsáhlému provázání ekonomiky České republiky s postsovětským hospodářstvím, které někteří tehdy navrhovali. Mělo se tak dít prostřednictvím tak zvaného „triangulárního obchodu“, při němž by západ uvěřoval náš vývoz do této oblasti. Velmi sporné krátkodobé přínosy zdaleka nemohly vyvážit zcela nesporné, dlouhodobé a zásadní negativní důsledky

nejen pro ekonomiku státu, ale i pro celospolečenský vývoj a pro mezinárodní postavení ČR.

Zahraničně-politická koncepce ODS z byla postavena na třech prioritách:

Za nejdůležitější cíl považovali občanští demokraté "*integraci Československa do evropských společenství*". Podle nich to byla jediná cesta, jak dlouhodobě stabilizovat celkovou politickou, ekonomickou a bezpečnostní situaci země. Uvědomovali si význam Severoatlantické aliance, organizace, která byla po desetiletí garantem míru v Evropě. I přes všechny změny nepřestala mít rozhodující význam pro zachování míru a pro ochranu západní civilizace, což Občanští demokraté dobře chápou. Vždy se proto snažili a snaží prosazovat transatlantický rozměr v naší zahraniční politice. Strana prosazovala vytvoření takových mezinárodně politických podmínek, které by otevřely cestu do Severoatlantického spolenectví.

Druhou prioritou bylo "*rychlé vyřešení vztahů se sousedy*". Spolu s Německem a Rakouskem obýváme jeden historický a civilizační prostor a tak se přirozeně mělo navázat na pozitivní prvky našeho soužití. Občanští demokraté tvrdili, že: „*Historická zkušenost z nedávného období jednoznačně říká, že pokusíme-li se na cestě do Evropy přeskočit Německo, octneme se v Rusku.*“ Uvádí se zde: "*Mír a přátelské vztahy ovšem nedosáhneme jednostrannými ústupky, nýbrž hledáním a nalézáním rozumného konsensu.*“ Zahraničně politická koncepce ODS přitom nepřehlížela ani velký význam evropské integrace jako prostředku k hledání nové kvality vztahů s našimi západními sousedy.

Program se dále zabývá vztahy k dalším sousedním zemím, zejména pak k Maďarsku a Polsku. V této otázce se hlásí k napravení škod napáchaných komunismem. Uvádí se, že "*dobré sousedské vztahy s těmito zeměmi budou vždy jedním z důležitých prvků zahraniční politiky ODS a budou přispívat ke stabilnímu postavení ČSFR v integrované Evropě.*"

Občanští demokraté se v roce 1992 zasazovali ve svém programu o vylepšení vztahů České republiky se Spojenými státy, jelikož si byli vědomi zásadní role, kterou USA sehrály v procesu rozpadu totalitního komunistického impéria v obnově demokracie na evropském kontinentu. Také vztahům k velkým evropským demokraciím - Francii, Velké Británii, Německu a Itálii, patřícím k tradičním přátelům naší země, se program věnuje a přisuzuje jim velkou váhu.

Za třetí prioritu považovala strana "*aktivní členství v mezinárodní komunitě států.*" Zavázali se podporovat aktivní působení České republiky v mezinárodních organizacích jako je OSN a další, které jsou od ní odvozeny. Občanští demokraté prosazovali, „*aby činnost Československa v mezinárodních organizacích nebyla zasažena velikášstvím a ideologickými gesty, ale aby odrážela naše mezinárodní postavení a naše možnosti.*“

Pro zvýšení věrohodnosti zahraniční politiky materiál prosazuje radikální změnu personální politiky aparátu ministerstva zahraničních věcí a ministerstva zahraničního obchodu. Uvádí se zde, že „*zahraniční politika a reprezentace Československa v zahraničí nemůže být v rukou lidí zodpovědných za zahraniční politiku komunistického režimu.*“ V závěru zahraničně-politického programu je uvedeno: „*Zahraniční politika ODS je politika pragmatická a poučená z minulosti. Neklade si přehnaně ctižádostivé, nadoblačné cíle, ale nechce se také omezit na plané experimentování bez jakékoli koncepce.*“

Rekapitulace zahraničně-politické části programu ODS pro volby 1992:

Občanská demokratická strana byla od začátku pragmatická strana s realistickým pohledem na zahraniční situaci i politiku jako takovou. Zájem změnit zemi, zdevastovanou po více jak čtyřicetiletém vládnutí komunistické strany, byl důležitý impuls pro nově vznikající režim s novou doktrínou politického programu. Mezi nejdůležitější pilíře zahraničního programu patřila snaha vyřešit situaci s okolními státy, získat záruky bezpečnosti země, posílit ekonomickou stabilitu a přiblížit se více západní Evropě v podobě diplomatických vztahů se zástupci internacionálních organizací, jako Evropské unie, (tehdy samozřejmě EHS), Severoatlantické aliance (NATO) a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Mezi další body programu patřila změna podstatné části personálního aparátu ministerstev a jejich „očištění“ od osob souvisejících s bývalým režimem. Dále vyřešení otázek souvisejících s českou státností a posílení vlivu ČR, společně se zvýšením prestiže státu.²⁷

---

²⁷ Volební program ODS, *Svoboda a prosperita*. 1992. [online]. Praha, 1992 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/1992.php>>.

3.1.1.2 Volby do PSP ČR 1996

- ***Volební program ODS: "Svoboda a prosperita"***²⁸

V období před parlamentními volbami v roce 1996 byla jednou z nejdůležitějších otázek zahraničně politické situace kandidatura České republiky do NATO. ČR se na sklonku roku 1995 stala jako první transformující se země v Evropě členem OECD, organizace, která sdružuje nejvyspělejší země světa. Členstvím, a zejména aktivním vystupováním v Radě bezpečnosti OSN²⁹ v letech 1994-95, získala ČR značnou prestiž a posílila obecné povědomí, že je státem aktivně se podílejícím na řešení důležitých mezinárodních otázek.

V únoru 1995 se Česká republika stala přidruženým členem Evropské unie, v lednu 1996 pak oficiálně podala žádost o členství v Evropské unii. V době voleb patřila Česká republika mezi čelné kandidáty na budoucí přijetí. Proto strana voliče oslovila s cílem vytvořit všechny předpoklady, nezbytné pro otevření cesty do Severoatlantického společenství.

Dále chtěla strana pokračovat v uplatňování klíčových principů naší zahraniční politiky. „*Především budeme při formulování a prosazování zahraniční politiky České republiky i nadále důsledně vycházet z českých národních zájmů.*“

Strana v programu prohlašuje, že jedním z jejích hlavních zahraničně-politických cílů bude "*přijetí České republiky do Evropské unie s plným členstvím*". Občanští demokraté tím chtěli usilovat o zahájení konkrétních jednání o plném členství v co nejbližší době.

Významným prvkem zahraniční a bezpečnostní politiky země bylo přijetí programu „Partnerství pro mír“, v jehož rámci probíhala především vojenská spolupráce v zahraničí. Čeští vojáci se účastnili misí v rámci OSN a NATO a v této tendenci chtěla ODS pokračovat, a to zejména proto, že to vytvořilo dobré povědomí o České republice, jako spolehlivém partnerovi pro ostatní členské státy.

Program považuje za velmi důležité trvale rozvíjet dobré vztahy se všemi sousedy a s dalšími zeměmi středoevropského regionu, tedy v nastolené tendenci pokračovat. Do dalších let se zavazuje k prohlubování vztahů s Polskem a Rakouskem.

---

²⁸ Volební program ODS, *Svoboda a prosperita 1996, zahraniční politika*. 1996. [online]. Praha, 1996 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/1996/program.php?kap=2#1>>.

²⁹ *Rada bezpečnosti OSN*. [online]. Praha, 2002 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rada_bezpe%C4%8Dnosti_OSN>.

Hlavní důraz program klade na vztahy k Německu, jakožto k zemi, která je naším nejvýznamnějším obchodním partnerem. Občanští demokraté prosazovali, aby se vztahy mezi Německem a Českou republikou zaměřily do budoucnosti a nebyly zatěžovány právními a politickými otázkami pocházejícími z minulosti.

Je zde též deklarován zájem na dobrých vztazích České republiky s USA a samozřejmě i s dalšími západními zeměmi. Spolupráci se Spojenými státy a s evropskými mocnostmi v politické, bezpečnostní i hospodářské sféře považovala ODS za další z pilířů české zahraniční politiky.

Také vztahy s Ruskou federací považovala strana za významné a hodlala s ní rozvíjet spolupráci především v hospodářské oblasti.

Jako zastánci svobodného trhu prosazovali občanští demokraté myšlenku volného obchodu v mezinárodním měřítku, ve vztazích s jednotlivými státy i ve všech mezinárodních organizacích a institucích. Nesoustředili se přitom jen na trhy blízké, ale usilovali o volný obchod a vytváření vhodného prostředí i se státy ostatních kontinentů. Ochota odstraňovat nejrůznější typy státních bariér obchodu a sladit technické normy a standardy na mezinárodní úroveň, byla dalším pilířem zahraniční politiky strany. Tato orientace byla vedena snahou, napomoci exportní výkonnosti země. ODS zdůrazňovala oboustranně prospěšné ekonomické vztahy, vycházejíc z přesvědčení, že ničím neomezovaný obchod je nejen ekonomicky výhodný, ale že také vytváří společné zájmy. Podpora ekonomických zájmů ČR byl vždy důležitý úkol strany. Realizovat tuto podporu však strana nechtěla zaváděním nejrůznějších specifických proexportních opatření v podobě daňových úlev pro některé skupiny podniků apod. V textu volebního programu je napsáno, že *„taková opatření vedou především k dalším nárokům na státní rozpočet a prospějí jenom omezené skupině podniků na úkor zdravé konkurence.“*

Trvale přítomná je v programech občanských demokratů také myšlenka obhajoby českých národních zájmů. ODS v této otázce samozřejmě nevolá po nějakých xenofobních či snad dokonce rasistických idejích. Hlásí se k základnímu významu národních států, se kterými se občané plně identifikují, a to bez rozdílu jejich náboženské, etnické či kulturní příslušnosti.

Uvádí se, že výsledky zahraniční politiky a vážnost České republiky ve světě závisí na úspěchu práce doma. Především na politické stabilitě, na výkonnosti ekonomiky a na celkové kvalitě života společnosti. Proces připojování k EU bude především vnitřním úkolem českého státu. Proto byla strana odhodlána provést takové

ekonomické a legislativní kroky, které přivedou zemi na úroveň rovného partnera členských států Unie a povedou k zahájení konkrétních jednání o plném členství v co nejbližší době.

Rekapitulace zahraničního programu Občanské demokratické strany:

Základní část programu byla zachována z původního programu z roku 1992. Především jsou to otázky týkající se národní bezpečnosti, suverenity státu, posilování mezinárodně politické situace a vlivu ČR na globální dění, příklon k euroatlantickému prostoru, podpora ekonomické transformace země, prohloubení mezinárodního povědomí o České republice a také uzavírání dvoustranně výhodných diplomatických, ekonomických nebo kulturních dohod se ostatními státy. V novém programu se objevuje jisté posílení diplomatických a hospodářských vztahů s Ruskou federací, ve které viděla ODS silného hráče v globální politice. K původním bodům programu se přidává liberalizace ekonomického života, snaha o co nejrychlejší privatizaci, s důsledkem na zahraniční politiku, podpora soukromého sektoru a zvýšení zahraniční prestiže státu v souvislosti s lákáním zahraničních investorů do ČR. Strana v tom viděla hybnou sílu české ekonomiky, která povede k posílení české měny a její konkurenceschopnosti vůči jiným měnám. Program kladl důraz na rychlé vyjednání vstupu do NATO a o zahájení konkrétních jednání s EU.³⁰

3.1.1.3 "Mimořádné" volby do PSP ČR 1998³¹

- ***Volební program ODS: "Hlavu vzhůru"***³²

Jako jeden z vybraných států, vyjednávala Česká republika o plném členství v EU. Také definitivní přijetí do NATO bylo "na spadnutí". Česká republika se stala členem OECD, organizace, která sdružuje 27 nejvyspělejších států světa.

V této době strana vyhlásila „*Čtyři poděbradské artikuly*“. V tomto materiálu se mimo jiné uvádí, že „*ODS nepřistupuje k řešení problémů nahodile. Nepředkládá sto na sobě nezávislých receptů na sto oddělených otázek. Snaží se místo nepřehledné*

---

³⁰ Volební program ODS, *Svoboda a prosperita 1996, zahraniční politika*. 1996. [online]. Praha, 1996 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/1996/program.php?kap=2#1>>.

³¹ Mimořádné volby, které se konaly po vnitropolitické krizi v ČR ve 2 polovině roku 1997. Té předcházelo zpomalování růstu českého hospodářství a následná razantní úsporná opatření koaliční vlády "tzv. balíčky". Následovala vnitrostraničná krize ODS a to vše vedlo až ke zhroutilí druhé vlády Václava Klause.

³² Volební program ODS, *Hlavu vzhůru*. [online]. Praha, 1998 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/1998.php>>.

hromady klíčů používat jeden klíč univerzální. Zná zvláštnosti jednotlivých skupin společenských problémů, ale nedá se jimi zmýlit natolik, aby se v bludišti dnešní složité doby chovala chaoticky, nekoncepčně a bez pevného kompasu.“³³

Strana vždy prosazovala za úkol naší zahraniční politiky zajistit, aby vnější vlivy nejen neohrožovaly, ale naopak posilovaly bezpečnost, stabilitu a prosperitu země. Proto považovala za nutné prosazovat takovou zahraniční politiku, která odpovídala těmto podmínkám. Podporovala politiku realistickou, tak aby se dvoustranná a mnohostranná diplomacie České republiky vzájemně doplňovaly. To znamenalo v praxi podpoření dobrých vztahů s našimi sousedy a rovnováhy evropského a atlantického aspektu naší zahraniční politiky. ODS se hlásí k ochraně české státnosti a s tím spojené ochraně českých národních zájmů. Strana se voličům zaručovala, že bude všemi prostředky prosazovat na mezinárodní úrovni národní zájmy politické, hospodářské i bezpečnostní.

Mezi české národní zájmy patřilo především:

- rozšiřování prostoru svobody, demokracie, tržního hospodářství a vlády práva,
- zajištění hospodářských zájmů národa,
- zajištění dlouhodobé stability a bezpečnosti České republiky,
- zajištění územní celistvosti, politické svrchovanosti a nezávislosti ČR,
- vzájemné otevírání a propojování trhů bez zbytečných překážek.

Občanští demokraté vždy usilovali o začlenění České republiky do většiny zahraničně politických organizací, působících v systému mezinárodních politických, ekonomických a bezpečnostních, vzniklých po 2. světové válce. Díky této snaze je ČR členem téměř všech významných světových uskupení a o vstupu do dalších usiluje. Heslo: „*Integrace ano, rozplynutí ne.*“

Rychlé začlenění České republiky do NATO bylo považováno za jednoznačný úspěch. Existence Severoatlantické aliance také znamená trvalou přítomnost Spojených států amerických v Evropě, což Občanští demokraté silně podporují dodnes. ODS se zavázala po vstupu do NATO podporovat jeho další rozšiřování a jeho otevřený charakter.

---

³³ Z tiskového prohlášení ODS z 9. 3. 1998, *Čtyři poděbradské artikuly do programu ODS*. [online]. Praha, 1998 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<https://www.ods.cz/iso/zpravy/prispevek.php?ID=1981>>.

Za významný cíl považovala ODS všestranné zapojení České republiky do procesu evropské integrace. Pro proces integrace zastávala však realistický, nikoliv nekriticky pozitivní přístup. Jak se uvádí, strana si je vědoma faktu, že po případném přijetí do EU bude muset Česká republika přijmout společná pravidla členství. Proto se zavazovala o plné seznámení občanů s výhodami i s náklady, které nám členství v Evropské unii přinese, a to tak, aby se občané na základě těchto znalostí mohli sami rozhodnout v budoucím referendu.

Rekapitulace zahraničně-politické části programu ODS pro volby 1998:

Při předčasných volbách roku 1998 se program, který měl základ nazvaný „*Čtyři poděbradské artikuly*“, zaměřoval spíše na problémy ekonomického a sociálního charakteru. Zahraniční politika země byla dle mínění strany na dobré cestě, a proto v této oblasti došlo jen k nevelkým programovým změnám. Za důležité byly považovány procesy posilující bezpečnost, stabilitu a prosperitu země. V konečném důsledku to znamenalo pokračování v dobrých vztazích s evropskými státy i státy jiných kontinentů. Důležité bylo pokračovat ve společných vojenských a mírových akcích v rámci OSN, NATO, a k tomu se zaměřit i na proces evropské integrace, vyvrcholující v případné přijetí ČR jako plnoprávného člena EU.³⁴

3.1.1.4 Rok 2000 - ODS v opozici

- ***Stínový dokument: "Národní zájmy v reálném světě"***³⁵

ODS strávila volební období 1998 – 2002 poprvé v opozici. S tím souvisí i větší orientace na programové otázky strany.

Ve "stínovém" dokumentu Jana Zahradila (v té době stínový ministr zahraničí ODS) "*Národní zájmy v reálném světě*", jsou stanoveny strategické cíle zahraniční politiky ODS. Mezi krátkodobými cíly je na prvním místě "*pokračování v procesu přípravy na vstup do EU*", ke střednědobým cílům patří "*dovršení procesu vstupu do EU (referendum, ratifikace) a formulace představy strany o EU, jejím institucionálním, politickém a ekonomickém fungování*". Poprvé se zde zmiňuje "*alternativní strategie*", pokud by EU odložila své rozšíření.

---

³⁴ Volební program ODS, *Hlavu vzhůru*. [online]. Praha, 1998 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/1998.php>>.

³⁵ ZAHRADIL, J., *Koncepční teze stínové vlády ODS (1998-2002), Národní zájmy v reálném světě*. [online]. Praha, 2000 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/iso.en/knihovna/dokument.php?ID=31>>.

Mezi dlouhodobé cíle je v materiálu zařazeno "ekonomické i politické propojování euroatlantického prostoru".³⁶

3.1.1.5 Ideová konference ODS, 2001

- **Pracovní materiál ODS: "Manifest českého eurorealismu"**³⁷

Tento materiál představila v dubnu 2001 skupina kolem stínového ministra zahraničí ODS Jana Zahradila na ideové konferenci ODS.

Dokument je rozdělen na čtyři části:

První se zabývá povahou a podstatou evropské integrace. Ta se podle autorů textu "odehrávala, odehrává a bude odehrávat především v rovinách střetů nejrozličnějších politických, ekonomických a mocenských zájmů".

Druhá část je zaměřena na tzv. východní rozšíření Evropské unie. Zde autoři kritizují kandidátské země, které se podle nich soustředily více na rychlé členství v EU než na kvalitu podmínek členství. Výsledkem proto bude "vstup za cenu neplnohodnotného členství".

Třetí část je věnována vztahu ČR a EU. Píše se zde o "českých státních idejích a národních zájmech ČR".

Čtvrtá část dokumentu je nazvaná "Alternativy, náhradní a jiná řešení". Zde jsou vyjmenovány okolnosti, které by mohly ČR znemožnit vstup do EU.

Tento materiál vyvolal velké diskuse uvnitř ODS i mimo stranu. Mimo ODS byl přijat spíše negativně. V reakci na Manifest vznikla celá řada dokumentů konkurenčních stran. Mezi nimi i Euromanifest ČSSD.

3.1.1.6 Volby do PSP ČR 2002

- **Volební program ODS: Volební desatero, "Vstříc novému osudu"**³⁸

Volební program začíná slovy: „*Po pádu komunismu jsme se neocitli v pohádkovém světě, kde jsou vztahy mezi národy a státy diktovány láskou, solidaritou*

---

³⁶ Kolektiv autorů. *15 let zahraniční politiky ODS*. Praha, 2006, str. 51-52.

³⁷ ZAHRADIL, J., PLECITÝ, P., ADRIÁN, P., *Manifest českého eurorealismu*. [online]. Praha, 2001[cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<https://www.ods.cz/knihovna/dokument.php?ID=11>>.

³⁸ Volební program ODS, *Volební desatero*, volby do PSP ČR 2002.[online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/2002.php>>.

a ohledy na zájmy druhého, i když se nám to někteří snaží namluvit. Prý nechápeme, jak to s námi ti druzí myslí dobře. Prý své zájmy prosadíme nejlépe, budeme-li si sypat popel na hlavu. Jenže ono to tak není. Všechny evropské národy a státy mají své zájmy a snaží se je maximálně uplatnit. Pokud se v Evropě chceme prosadit, musíme dělat totéž. Kdo tvrdí opak, je buď naivní nebo vědomě nemluví pravdu."

Program se zmiňuje o skutečnosti, že před dvanácti lety jsme získali „svobodu a spolu s ní i státní suverenitu“. V tomto procesu však vznikla málo doceňovaná povinnost „starat se o své přirozené zájmy“.

Občanští demokraté se zavázali, že se zasadí „o ochranu české státnosti.“

Sem patří prvky historické, hospodářské a politické, zvyky, tradice, způsob života, kulturní dědictví, majetková a právní stabilita a jistota, tedy vše „co po nás – jako dědictví – převezmou naše děti a děti jejich dětí“. Strana se v programu zavazuje pečovat o národní zájmy se vší rozhodností, jelikož je to důležité zvláště v době, kdy se jedná o vstupu do tak mezinárodně citlivé organizace, kterou je Evropská unie.

„Pečovat o české zájmy, i přes fakt, že odmítají nacionalismus.“

Podle programových dokumentů strany není veřejná obrana legitimních českých zájmů nacionalistickou tendencí. Občanští demokraté se rovněž zavázali k dalšímu prohlubování vztahů mezi státy Střední Evropy. ODS chce dobré a klidné sousedské vztahy, založené na principu rovnosti a rovnoprávnosti. Občanští demokraté vyjádřili tuto formulaci jako dlouhodobé východisko, ze kterého se odvíjejí všechny další politické cíle.

Rekapitulace zahraničně-politické části programu ODS, pro volby 2002:

V rámci tohoto volebního programu byla největší pozornost věnována procesu evropské integrace. Zejména otázkám národní suverenity, státnosti a obrany národních zájmů. Strana se zaručovala za co největší míru autonomie a státní nezávislosti v rámci právně náročné Evropské unii. Dále se zavázala k obraně kulturního a historického dědictví českého národa. Národní zájmy nejsou v programech ODS chápány nacionalisticky. Myslí se tím obrana zájmů „politického národa“ a tedy všech občanů České republiky. Program se zmiňoval o zvládnutém procesu mezinárodního soužití a fungujícím zapojení ČR do mnoha mezinárodních organizací – např. OECD, NATO,

dále o zvýšení prestiže republiky na mezinárodním poli a vytvoření povědomí o ČR jakožto dobrém partnerovi.³⁹

3.1.1.7 Referendum ke vstupu ČR do EU 2003

- **Programový leták: „Když do EU tak s ODS“⁴⁰**

ODS vydala zajímavý leaflet ke vstupu České republiky do Evropské unie. Jelikož v referendu se voliči rozhodovali jestli podpoří nebo nepodpoří vstup ČR do Evropské unie, rozhodla se strana vyjádřit, proč podporuje vstup do EU a proč se tak mají lidé rozhodnout. V programu byla snaha nemluvit o vstupu pouze v tom nejlepším světle, ale především upozornit na všechny aspekty, tedy též na ty negativní.

Strana chápala vstup do EU jako nástroj k realizaci našich vlastních cílů, kde by mohla Česká republika prosazovat národní zájmy a programy. ODS si nepřejí a nepřála Evropskou unii „*v podobě kolosu, který by srovnal všechny evropské země do jediné unifikované politické, ekonomické a sociální šablony, bez ohledu na mnohdy odlišné národní tradice*“. Dle strany by to znamenalo rozpor s evropskými demokratickými dějinami. Text proto navrhuje opačné řešení, tedy myšlenku „*vícerychlostní*“, pružné Evropy, proces evropské integrace, ze kterého lze vybrat možnosti dle vlastního uvážení. Pro takovou myšlenku se zavazovali hledat spojence v rámci Unie.

Občanští demokraté v materiálu navrhují, aby po vstupu do jednotného evropského ekonomického prostoru probíhala jeho liberalizace společně s otevíráním světovému obchodu. Prosazovali myšlenku koordinace zahraniční a bezpečnostní politiky v rámci EU, ale bez jejího úplného sjednocení. Občanští demokraté by existenci jednotné zahraniční politiky EU považovali za faktický zánik státní suverenity jednotlivých členských zemí. V textu je zmínka o možnosti budoucího referenda o tzv. "ústavní smlouvě EU", s dodatkem, že pokud se bude v této smlouvě příliš prosazovat federalismus, Občanští demokraté nedoporučí voličům její schválení v případném referendu.

---

³⁹ Volební program ODS, *Volební desatero*, volby do PSP ČR 2002.[online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/2002.php>>.

⁴⁰ Programový leaflet ODS k referendu o vstupu ČR do EU, *Když do EU tak s ODS*. Praha, 2003. [online]. Praha, 2003 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.ods.cz/docs/programy/leaflet_eu.pdf>.

Rekapitulace leafletu ODS k referendu o vstupu ČR do EU, 2003:

Referendum o vstupu České republiky do Evropské unie bylo jedním z nejdůležitějších momentů zahraniční politiky posledních let. Rozhodovalo se o tom, jestli ČR udělá důležitý krok k evropské integraci či nikoliv. Programový text ODS upozorňuje i na některé momenty, spojené s členstvím v EU, které nemusí být příliš pozitivní. V tomto prohlášení dala strana jasně najevo, že podporuje vstup do EU společně se všemi závazky, plynoucími ze vztahu mezi Evropskou unií a Českou republikou, jakožto členským státem. Dále se ODS jasně zavázala, že nebude podporovat přílišný federalismus, který by mohl v konečném důsledku ohrozit suverenitu členských států.⁴¹

3.1.1.8 Volby do Evropského parlamentu 2004

- ***Volební program ODS: "Stejně šance pro všechny"***⁴²

Podle ODS „*Rychle se měnící svět vyžaduje pružnost, přizpůsobivost, schopnost rychlé reakce. To musí být základní pilíře, na nichž bude postavena evropská spolupráce v budoucích letech.*“ Takto vyjádřili občanští demokraté představu o budoucí Evropě. Jejich představě odpovídá představa flexibilní Evropské unie, jejíž fungování by spočívalo v „*různých stupních a tempích integrace podle vlastních zájmů a priorit*“.

Strana se zavázala, že po vstupu do Unie bude prosazovat politiku aktivního spolutvůrce evropské integrace, jelikož k tomu má předpoklady v mnoha směrech. ODS podporovala, aby ČR zaujala v Evropské unii důstojnou a rovnoprávnou pozici, která by chránila vlastní státní zájmy. Program dále uváděl, že strana bude prosazovat politiku realistickou, s respektem k analýzám konkrétní situace.

Důležité programové body:

„*Nepodporovat přílišnou federalizaci Evropské unie, která by mohla znamenat ztrátu státní suverenity.*“ Strana se domnívá, že nacionalizace EU spíše dále poroste, než by měla stagnovat, jak se tvrdí.

---

⁴¹ Programový leaflet ODS k referendu o vstupu ČR do EU, *Když do EU tak s ODS*. Praha, 2003. [online]. Praha, 2003 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.ods.cz/docs/programy/leaflet_eu.pdf>.

⁴² Program ODS pro volby do Evropského parlamentu 2004, *Stejně šance pro všechny*. [online]. Praha, 2004 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/2004e.php>>.

Podpora „*rovnoprávnosti mezi všemi členskými státy*“ Evropské unie, bez ohledu na jejich velikost a počet obyvatel.

Prosazovat takový ekonomický vývoj, který nutí všechny obstát ve světové konkurenci. V důsledku to znamená „*zachování fiskální, daňové a sociální politiky je v pravomoci národních vlád a parlamentů, což zajistí vzájemnou konkurenci těchto systémů uvnitř EU a z toho vyplývající nezbytnou dynamiku Unie*“.

Program se zasazuje za změnu strukturální politiky EU a efektivní přerozdělování finančních prostředků tak, aby byly využity smysluplně. Jeden ze základních prostředků je potřeba zásadně reformovat společnou zemědělskou politiku EU, která v současnosti diskriminuje zemědělce z nových členských zemí, společně s výrazným deformováním tržního prostředí uvnitř EU. ODS o stávající podobě Společné zemědělské politiky EU soudí, že je závažnou překážkou liberalizace světového obchodu.

Strana hodlá „*podporovat a posilovat prohlubování transatlantického spojení*“. Jeho oslabování nebo zrušení by znamenalo ohrožení demokracie a stability v Evropě. Zájmem ODS je tedy posilovat bezpečnostní vazbu mezi Evropou a USA (zejména NATO), ale také přispívat k „*vytváření společného, politicky, ekonomicky i bezpečnostně propojeného euroatlantického prostoru jako jádra světové demokratické civilizace*“.

Občanští demokraté uvádějí, že strana bude v Evropském parlamentu spolupracovat se všemi politickými silami, s nimiž bude schopna nalézt dostatečný programový průnik. Její politika zde bude nicméně vždy vycházet z národního programu ODS. Jako dlouholetý člen uskupení pravicových stran EDU (European Democrat Union) a IDU (International Democrat Union) považuje ODS za nejdůležitější, přirozené a tradiční své partnerství s nejsilnější politickou frakcí pravého středu v Evropském parlamentu - frakcí EPP-ED. Strana se hodlá zapojit do práce v této frakci stejným způsobem jako britská Konzervativní strana, s níž sdílí podobný pohled na institucionální architekturu EU a ekonomické otázky.

Dokument také uvádí, že strana bude vyvíjet politický tlak a hledat spojení (zejména mezi novými členy) za účelem co nejrychlejšího odstranění diskriminačních podmínek, zavedených vůči novým členským zemím během jednání o jejich přístupu do EU. Tedy například omezení v oblasti volného pohybu osob, služeb, a také podpor zemědělcům v nových členských zemích a dalších oblastech.

Občanští demokraté mají prosazovat, aby daňová politika, zejména v oblasti přímých daní a struktura fiskální politiky, včetně zdravotních, sociálních a penzijních systémů, zůstaly ve výlučné pravomoci národních orgánů.

Program také vyjadřuje přání, aby Česká republika byla schopna v dohledné době plnit všechna tzv. „konvergenční kritéria“ a mohla se pak svobodně v referendu rozhodnout o vstupu do eurozóny.

Rekapitulace programu ODS, k volbám do EP 2004:

Volby do Evropského parlamentu roku 2004 nesporně byly významnou zahraničně-politickou událostí. V celkovém měřítku se volební program ODS víceméně vyslovoval za stejné cíle, jako její programové dokumenty předchozí. To je z dlouhodobého hlediska pozitivní ukazatel, svědčící pro politickou kontinuitu strany. Při analýze hlavních cílů nacházíme tyto:

- zjednodušení daňové politiky,
- respektování suverenity členských států Evropské unie,
- varování před přílišnou federalizací EU.

ODS se také zavázala k plnění závazků vůči českému státu tak, aby byl český státní zájem byl vždy rozhodujícím faktorem. Strana hodlá pokračovat v prohlubování vztahů mezi EU a USA. Toto transatlantické spojení je pro ODS stále významným prostředkem k udržení trvalého míru a bezpečnosti. Názorová změna není ani u otázek týkajících se ekonomické, sociální a právní politiky. ODS dále pokládá za nutnost, aby ČR měla důstojnou pozici, zohledněnou na její geografickou a historickou pozici. Strana se v programu postavila za bezmezné plnění těchto zásad.⁴³

3.1.1.9 Volby do PS PČR 2006

- ***Volební program ODS: "Společně pro lepší život" a " ODS plus"***⁴⁴

Ve vztahu k Evropské unii se ODS zaměřila na přijatelnou míru evropské integrace, vyjadřuje vůli pokračovat v hledání budoucí podoby EU, ale nehlásí se

---

⁴³ Program ODS pro volby do Evropského parlamentu 2004, *Stejně šance pro všechny*. [online]. Praha, 2004 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/2004e.php>>.

⁴⁴ Volební program ODS pro Volby do PS PČR 2006, *Společně pro lepší život*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.ods.cz/volby/weby/2006/download/docs/volebni_program_ODS.pdf>.

k evropskému federalismu. Deklaruje úsilí o zrušení přechodných opatření na pohyb pracovních sil v rámci EU. V programu se nezmiňuje o předsednictví ČR v Radě EU.

Program se významně zaměřuje na upevňování transatlantické vazby a Společnou zahraniční politiku EU. Pro stranu je prioritou hlavně spojení s USA a úsilí o výraznější převzetí odpovědnosti evropských členů NATO za společnou transatlantickou bezpečnost.

Středoevropská spolupráce, spolupráce s Balkánským regionem, Východní Evropou a Ruskem, na rozdíl od ČSSD, nehrály v programu ODS významnou roli. ODS požadovala koordinaci postojů států EU vůči regionu Blízký východ.

Strana zde jednoznačně deklaruje záměr ponechat ČR prostor k samostatnému formování zahraniční politiky, jako základnímu znaku suverenity státu a také podporu rozšiřování Evropské unie.⁴⁵

3.1.2 Zahraniční politika v programových dokumentech ODS

Politický program Občanských demokratů se odvolává na dlouhou tradici české státnosti. Politický vývoj v zemi po „*Sametové revoluci*“ v roce 1989 chápe strana jako „*znovuzačleňování do západoevropského světa*“. Místo České republiky ve světě, její postavení jako celku a současně postavení každého našeho občana doma i v cizině je v popředí zájmu ODS.

Strana přitom vychází ze skutečnosti, že národní zájem je hodnotou, jejíž obsah i časový horizont široce překračují záběr jedné generace či jedné politické strany demokratického spektra. Občanští demokraté jsou si však vědomi své spoluzodpovědnosti za jeho formulaci i důsledné prosazování a chtějí se na těchto úkolech zásadně podílet. Uvědomují si důležitost východisek, historických vazeb i současných geopolitických okolností. Jsou však přesvědčeni, že i v této oblasti má největší význam aktivita občanů České republiky, že mezinárodní postavení ČR je především výsledkem vlastní práce a vlastního přičinění.

Jako základní východisko pro stanovení zahraničně politické orientace státu je uvedena historická příslušnost českého státu k západní Evropě a dnešní geopolitická poloha ČR. ODS zdůrazňuje, že naše země byla ve svých dějinách – s relativně krátkou

---

⁴⁵ NEKVAPIL, V., BERDYCH A., VESELÝ L., *Agenda pro českou zahraniční politiku*. Praha, 2007, str. 11-12.

výjimkou nedávných čtyřiceti let – součástí západoevropské civilizace. České dějiny tvoří celá staletí trvající historie soužití s těmi národy, které jsou dnes sdruženy v Evropské unii a s těmi, které o členství usilují. České myšlení o člověku, společnosti, státu, hospodářství i duchovních hodnotách se vždy pohybovalo v západoevropském myšlenkovém rámci. K tomuto civilizačnímu základu naší existence se ODS hlásí plně i dnes.

Občanští demokraté vnímají izolaci české společnosti od jejího přirozeného civilizačního okruhu v letech 1948 - 1989 jako odklon od vlastní tradice a historické kontinuity. Došlo k němu jednak působením vnějších faktorů, zejména německé agrese vůči Československu v letech 1938 - 1945 a sovětského imperialismu v letech následujících, jednak ale také naším osudovým selháním v letech poválečných, kdy mnozí z našich předků nabyli přesvědčení, že české národní zájmy mohou být nejlépe zabezpečeny prostřednictvím české odnože sovětského komunismu. Jak se brzy ukázalo, vedlo to nejprve k perzekuci značné části našich občanů a posléze k faktické ztrátě státní suverenity.

Rok 1989 znamenal zásadní zlom, kdy došlo k obnově československé státní suverenity a také k obnově parlamentní demokracie a tržního hospodářství. V listopadu 1989 byl programem ODS všem srozumitelný „*návrat do Evropy*“. Během několika let byly obnoveny všechny instituce svobodné společnosti a ČR se stala plnohodnotnou demokracií západoevropského typu.

Rovněž v zahraniční politice nastala zásadní změna v rámci mezinárodních vztahů celého euroatlantického prostoru. Období studené války a s ním spojené uspořádání mezinárodních vztahů skončilo. Vzniká nová podoba politického, ekonomického a bezpečnostního uspořádání Evropy. Hlavním cílem zahraničně politické aktivity ODS bylo zajistit pro občany stabilní vnější podmínky, nezbytné pro svobodný, bezpečný a klidný život. Úkolem státu je zajistit, aby vnější vlivy nejenom neohrožovaly bezpečnost a prosperitu, ale aby je naopak posilovaly.

Svoboda ale také znamená podle ODS připravenost a vůli každého občana tuto svobodu hájit jak na domácí půdě, tak solidárně s ostatními národy, pro které je svoboda základní hodnotou. Občanští demokraté považují za tuto hodnotu evropský styl života jako takový a s ním spojené hodnoty kultury, vzdělanosti, solidarity mezi lidmi i odpovědnosti k prostředí, ve kterém žijeme.

V bezpečnostní oblasti strana podporuje členství České republiky v Severoatlantické alianci. V programovém prohlášení se píše: „*I když jsme si vědomi, že obrana země je především naší vlastní povinností a věcí našeho vlastního odhodlání a úsilí, odmítáme statut neutrální země.*“ Neutralita dříve znamenala nepřiklonění se k žádnému ze zneprátelených bloků, proto po pádu komunismu ztratila v našem prostoru obsah. Dnešní Severoatlantická aliance s výrazným transatlantickým aspektem je především výrazem sounáležitosti a solidarity zemí euroatlantické civilizace, zemí, které sdílejí základní hodnoty a způsob života. Z toho důvodu ODS nepodporuje politiku neutrality.

ODS se zavazuje, že Česká republika nebude jen pouhým konzumentem garancí poskytovaných jinými státy, ale stane se spoluvůrcem kolektivní bezpečnosti v rámci NATO.

V oblasti politické a hospodářské je klíčovým úkolem české zahraniční politiky členství České republiky v Evropské unii. Díky procesu evropské integrace se západní Evropa dokázala vymanit z historie nacionálních konfliktů a mohla se soustředit na prosazování společných zájmů a budování všeobecné prosperity. Evropská integrace také napomohla k řešení dvoustranných problémů členských zemí. Občanští demokraté k tomu dodávají, že: „*z obou výše zmíněných důvodů, tedy z důvodů politických a ekonomických, neexistuje smysluplná alternativa k našemu členství v Evropské unii.*“

ODS bude podporovat zřetelné vymezení českého státu, s maximální otevřeností světu a zapojením do evropské i celosvětové integrace. K tomuto problému dodávají: „*Nechceme rozpustit náš stát v nadnárodních strukturách, vznikajících bez hlubokých faktických kořenů a bez reálné identity. Sílu Evropy vidíme v její rozmanitosti a nikoli v její uniformitě. Cílem České republiky se nesmí v žádném případě stát pouhé přijímání peněz z nejrůznějších fondů Evropské unie. Naší ambicí je stát se co nejdříve součástí skupiny zemí s nejvýkonnějším hospodářstvím – zemí, které jsou zdrojem dynamiky EU.*“⁴⁶

---

⁴⁶ ZAHRADIL, J., *Realismus místo iluzí, Modrá šance pro českou diplomacii*. Rezortní dokument stínové vlády ODS. 2004. [online]. Praha, 2004 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupný na <https://www.ods.cz/docs/publikace/modra_sance-zahranici.pdf>.

Volební programy ODS 1992 - 2006. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<https://www.ods.cz/volby/programy.php>>.

Strana vychází z přesvědčení, že Česká republika má jako ekonomicky vyspělý stát zájem na maximální otevřenosti trhů. Kromě evropského hospodářského rozměru hodlají usilovat o volný obchod i se státy všech ostatních kontinentů.

ODS poukazuje na fakt, že je v našem národním zájmu, aby byli všichni sousedé ČR součástí stejného politického, hospodářského a bezpečnostního uskupení. To by bylo zásadní, v pravdě historické zlepšení geopolitického postavení. Občanští demokraté zdůrazňují, že tím nezmizí význam pozitivní aktivity v oblasti dvoustranných vztahů s dalšími zeměmi, zejména se sousedy. V materiálu *Modrá šance pro českou diplomacii* uvádí Jan Zahradil, že: „ČR musí věnovat setrvalou pozornost stabilizaci situace ve východní části Evropy, zejména tedy na Ukrajině, v Bělorusku a na Balkáně.“ Jako nejvýznamnější zahraničně politické partnery vidí Zahradil, vedle sousedních států ČR, USA, Velkou Británii, Francii, Itálii, Portugalsko, ale také Rusko. Další ekonomicky významné vztahy jsou přisuzovány významným asijským zemím, jakými jsou Japonsko, Čína nebo Indie.

Evropská unie

"Česká zahraniční politika musí být podle ODS důsledně realistická, praktická a střízlivá. Hlavní zájem spatřuje strana v posilování bilaterálních vztahů mezi členy EU a tvorbě zájmových koalic především se zeměmi, s nimiž se ČR může shodnout v názorech na proces evropské integrace a význam transatlantických vztahů. Evropská unie je pro ODS především prostorem volného trhu. Přístup ODS je postaven na důrazu na státní suverenitu a na odmítání nucené koordinace zahraničně politických pozic v rámci EU. Společná zahraniční a bezpečnostní politika musí být založena na principech dobrovolnosti a jednomyslnosti, přičemž ODS zdůrazňuje její význam pro koordinaci postojů vůči nejbližšímu okolí EU. Odmítnutí Smlouvy zakládající ústavu pro Evropu nepokládá ODS za krok zpět, ale naopak za šanci na jednání o nové institucionální podobě rozšířené unie. Evropská unie potřebuje podle ODS co nejrychlejší a nejefektivnější liberalizaci svého trhu, v oblasti služeb a volného pohybu osob při zachování fiskální a daňové suverenity členských států. Strana se chce zasadit o změnu strukturální politiky EU – především požaduje radikální reformu Společné zemědělské politiky, která podle ní poškozuje spotřebitele a deformuje trh. ODS podporuje otevřenost EU vůči potenciálním novým členům, pokud splní všechny stanovené podmínky."

Transatlantické vztahy

"Z hlediska zajištění bezpečnosti ČR a v kontextu šířících se bezpečnostních hrozeb a rizik (mezinárodní terorismus, zbraně hromadného ničení) považuje ODS euroatlantický prostor za nedělitelný. Proces rozšiřování i vnitřní transformace NATO nevnímá jako ofenzivní krok vůči ostatním státům či nadnárodním organizacím, ale naopak jako výraz nedělitelné bezpečnosti mezinárodního systému. ODS podporuje výraznější převzetí odpovědnosti evropských členů NATO za společnou transatlantickou bezpečnost, přičemž žádný evropský projekt v obranné a bezpečnostní politice nesmí vést k oslabení NATO. Americká angažovanost v Evropě prostřednictvím NATO je pro

ČR zárukou obrany obecných zájmů euroatlantické civilizace a dlouhodobě také nezbytnou podmínkou pro zachování evropské bezpečnosti a stability."

Východní Evropa a Rusko

"V otázce východní Evropy podporuje ODS koordinaci postojů členských zemí na úrovni Evropské unie za účelem stabilizace a prosperity oblastí sousedících s unií."

Blízký východ

"Problematiku Blízkého východu řeší ODS koordinací postojů členských zemí na úrovni Evropské unie za účelem stabilizace a prosperity oblastí v nejbližším okolí EU."

Bezpečnostní a obranná politika

ODS se zavazuje věrohodně plnit spojenecké závazky vůči NATO, a to především při obraně společného aliančního prostoru, kdy armáda ČR musí do struktur NATO poskytnout jednotky bojové, podpůrné a zabezpečovací jednotky. Jednotky armády ČR musí být schopny vést operace mimo české území a také v operacích v boji proti terorismu a šíření zbraní hromadného ničení. ČR by se podle ODS měla zapojovat do cílů Evropské bezpečnostní a obranné politiky pouze v případě, že se kryjí s cíli výstavby sil uvnitř NATO.

Ekonomická diplomacie

Podle ODS je ekonomická diplomacie nástrojem pro naplnění politických cílů státu. Nesmí působit roztržštěně, ale koordinovaně. Dle strany by měl zahraniční obchod spadat pod zodpovědnost Ministerstva zahraničních věcí ČR, nikoli Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Funkce zastupitelských úřadů musí být podle ODS pomocníkem při poskytování ekonomických, politických i právních informací ze zahraničních trhů.⁴⁷

ODS se ve všech oblastech české zahraniční politiky snaží vystupovat jako pečlivý strážce národních zájmů a klade důraz na suverenitu ČR.⁴⁸

Rozhovor s Hynkem Fajmonem, europoslancem ODS z frakce EPP-ED:

1. Jaký je postoj Váš a Vaší strany k "Lisabonské smlouvě"?

„Můj postoj k Lisabonské smlouvě je odmítavý. ODS prosazuje, aby byla Lisabonská smlouva předložena k posouzení Ústavnímu soudu ČR a teprve po tomto posouzení, aby se pokračovalo v ratifikačním procesu. Odeslání Lisabonské smlouvy k ÚS ČR provedou senátoři ODS a tento krok se očekává během několika týdnů.

---

⁴⁷ Editoři: NEKVAPIL, V. a BERDYCH, A., kolektiv autorů textů. *Česká zahraniční politika a volby 2006*. Praha, 2006, str. 20-21.

⁴⁸ MAREŠ, M., DANČÁK, B., (eds) et al., *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku*. Brno, 2000, str. 20.

2. Jaký je postoj Váš a Vaší strany ke vstupu Turecka do EU?

„Jsem příznivcem vstupu Turecka do EU za předpokladu, že splní všechny podmínky členství. Postoj ODS je totožný.“

3. Jaký je postoj Váš a Vaší strany k jednání české vlády o bezvízovém styku s USA?

„Jednání české vlády o bezvízovém styku s USA má moji plnou podporu a s dosaženým výsledkem jsem spokojen. ODS má stejný postoj.“

4. Jaký je postoj Váš a Vaší strany k jednání české vlády o umístění radarové základny systému protiraketové obrany USA?

„Podporuji jednání o umístění radaru USA na území ČR. ODS má stejný postoj.“

5. Co si myslíte o vyhlášení samostatnosti Kosova?

„Jsem proti tomu, aby ČR uznala samostatnost Kosova. Státy mohou legitimně vzniknout pouze na základě práva národů na sebeurčení a to není tento případ.“

6. Podporujete návrh rozšíření NATO o Gruzii a Ukrajinu?

„Pokud tyto státy budou o členství v NATO stát a pokud splní podmínky, tak jsem pro jejich přijetí do NATO.“⁴⁹

Citace z textu Hynka Fajmona: „To, že jsme malá, politicky nevýznamná a hospodářsky nevykonná země neznamena, že budeme kapitulovat před požadavky silnějších. Jak ukazuje příklad mnoha malých demokracií, dobrá zahraniční politika přináší dlouhodobou prosperitu a bezpečnost. Stejně jako tyto země však musíme provádět šikovnou zahraniční politiku. Ostatně posledních deset let jsme to začali činit a výsledky mohou být pro nás pro všechny povzbuzením.“⁵⁰

3.2 Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)⁵¹

Česká strana sociálně demokratická (dále jen ČSSD) slaví v roce 2008 již 130. výročí svého založení. Je to nejstarší politická strana, která v současné době působí na české politické scéně. Po sametové revoluci se prohlásila za nástupkyni Sociální demokracie, která po roce 1948 byla „splynuta“ s Komunistickou stranou, je pokračovatelkou Československé strany sociálně demokratické, Československé sociálně demokratické strany dělnické a právní nástupkyní Československé sociální

---

⁴⁹ Rozhovor s europoslancem Hynkem Fajmonem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <hynek.fajmon@europarl.europa.eu>, 09. 04. 2008.

⁵⁰ FAJMON, H., CDK, 10/2000, Česká zahraniční politika po roce 1989, kapitola 8. *Kde se nyní nacházíme a kam bychom měli směřovat?* [online]. Praha, 2000 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.hynek-fajmon.cz/cze/stranka.php?ID=1>>.

⁵¹ Česká strana sociálně demokratická (ČSSD). [online]. Praha, [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/>>.

Wikipedia, otevřená encyklopedie. [online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8CSSD>>.

demokracie (ČSD). Název na Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD) změnila strana na sjezdu v roce 1993.

"V postkomunistickém prostoru je charakteristická tím, že jako nejvlivnější levicová strana nevznikla transformací z někdejší komunistické strany."⁵²

Jde o stranu levicově orientovanou, která ve své politické agendě zdůrazňuje prvky kolektivismu a sociální odpovědnosti. ČSSD představuje na české stranické scéně hlavního, resp. nejsilnějšího ideového protivníka ODS.

V zahraniční politice se orientuje na Socialistickou internacionálu a na Evropskou socialistickou stranu (PES). Členy klubu PES v Evropském parlamentu jsou také poslanci, zvolení za Českou sociální demokracii.

3.2.1 Zahraničně-politická část program ČSSD – historický průřez

3.2.1.1 Volby do PSP ČR 1992

- ***Volební program ČSD: "Zodpovědnost a solidarita"*⁵³**

"Demokracie a lidská práva pro všechny, spojení tržní ekonomiky a svobodného podnikání se solidním ekonomickým standardem, dobrým sociálním zabezpečením pro každého" - to jsou obecné programové zásady ČSD, obsažené v jejím volebním programu v roce 1992. Jen velice stručně se zde ČSD zabývala otázkou zahraniční politiky státu.

Jako základní bod programu se ČSD (tehdy ještě Československá sociální demokracie, dnešní ČSSD) vyslovila za zajištění stability československého státu. Tu hodlala podporovat především co nejrychlejším zapojením České republiky do mezinárodních politických, bezpečnostních a hospodářských organizací a struktur. Chtěla vést aktivní zahraniční politiku v souladu s potřebami stabilizace země a udržení započaté cesty ke svobodě po událostech z listopadu 1989.

Hlavním prostředkem zahraniční politiky měla být orientace k prohlubující se evropské integraci, tak jak tento proces podporovaly ostatní sociálně demokratické vlády v jiných zemích.

---

⁵² MAREŠ, M. et al., *Politické strany ve střední a východní Evropě*. Brno, 2002, str. 134.

⁵³ Volební program ČSSD, *Zodpovědnost a solidarita*, Volby do PS PČR 1992. [online]. Praha, [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1992.pdf>>.

ČSSD chtěla podporovat diplomacii nejen legislativní, ale i ekonomickou a kulturní. Zahájení živé spolupráce s Německem i jeho spolkovými zeměmi, zapojovat se do evropského a atlantského systému bezpečnosti, vytváření prostoru ekonomické i obranné spolupráce s východními sousedy. Rizika destabilizace východního regionu se dle sociálních demokratů nesměla podcenit, proto předpokládají aktivního zapojení Československa v této oblasti při vytváření bezpečnostních vazeb.

ČSSD slibuje podporování styků s OSN, EU a dalšími mezinárodními organizacemi, v nichž viděla záruku bezpečnosti. Program dodává, že: „*je nutno udržet si přiměřené obranné síly s moderní výzbrojí a vysokou účinností*“.

Takto chtěli sociální demokraté vyjádřit potřebu vnitřní bezpečnosti za situace, kdy organizace mezinárodního terorismu pronikají i na naše území. Na tyto složky se napojuje i vysoká vlna kriminality, proto bylo nutno se dle ČSD na tyto připravit, a soustředit velkou sílu na potlačení této hrozby.

ČSD podporovala zkvalitnění národní měny tak, aby se koruna stala silnou měnou, která by konkurovala ostatním zahraničním měnám. Na to byla navázána i podpora zahraničního obchodu, se zaměřením na obchodní styky s partnerskými zeměmi.

Program dále zdůrazňoval i potřebu zlepšování vztahů se sousedy, nejvíce však s Německem, v němž viděla ČSD nezbytného partnera při vstupu do procesu evropské integrace. Dále se ČSD zasazuje za vylepšování „image“ České republiky, jejího státního zájmu a za posilování české státnosti.

Rekapitulace zahraničně-politické části volebního programu ČSD z roku 1992:

Volební, zahraničně-politický program Československé sociální demokracie viděl jako svůj největší úkol velmi razantní vyřešení bezpečnostní situace státu. K tomu mělo dojít za pomoci několika forem smluv a integračních procesů. Strana se zasazovala za rychlý průběh těchto zásadních procesů i z hlediska diplomatického. Orientace směrem k evropské integraci tehdy jasně ukazovala, že ČSD míří směrem západním. Důležité bylo dosažení přátelských vztahů se sousedy a jejich další prohlubování nejen v oblasti diplomatické, ale také ekonomické a kulturní. Důležitou součástí programu byl i zájem o mezinárodní reputaci státu a kroky s tím spojené.⁵⁴

---

⁵⁴ Volební program ČSSD, *Zodpovědnost a solidarita*, Volby do PS PČR 1992. [online]. Praha [cit. 2. 4. 2008] Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1992.pdf>>.

3.2.1.2 Volby do PSP ČR 1996

- **Volební program ČSSD: "Lidskost proti sobectví"⁵⁵**

ČSSD v programovém prohlášení uvedla, že „*prvořadým úkolem české zahraniční politiky je obhajoba a prosazování životních zájmů občanů České republiky*“.

Jelikož se ČR v této době snaží zapojit do většiny integrujících evropských struktur, význam zahraniční politiky stoupá. ČSSD se zavázala k většímu propojení s vnitropolitickým, hospodářským a sociálním vývojem. To klade zvýšené nároky na zahraniční politiku, čehož si sociální demokraté byli dobře vědomi, a zavazovali se za zvýšit její profesionalitu a zajistit žádoucí informovanost veřejnosti.

Zahranění politika v programu ČSSD je veskrze tradiční s návazností na myšlenky a tradice evropského socialistického hnutí, kdy sociální demokraté jsou jeho nedílnou součástí. Sociální demokraté byli přesvědčeni, že je v zájmu České republiky co nejdříve vstoupit do Evropské unie jako plnoprávný člen. Také proto, že EU není jen zónou volného obchodu, ale především představuje mnohorozměrné evropské společenství, které je sjednocováno společnou sociální, ekonomickou, zahraniční i bezpečnostní politikou. Strana podporovala postupný proces integrace, zajišťující vyrovnávání životní úrovně občanů nových a starých členských zemí. ČSSD se zcela ztotožňovala s Maastrichtskou smlouvou, kterou chtěla v co nejrychlejší časé podepsat. Plánovala rovněž ratifikaci Evropské sociální charty – proto, "*aby Parlament České republiky nemohl přijímat antisociální zákony*."

Strana vítala skutečnost, že v institucích a vládách většiny členských zemí EU mají významný vliv sociálně demokratické, nebo socialistické strany. Také ČSSD chtěla pokračovat v tomto trendu a vytvářet Evropu míru, lidských práv, sociální spravedlnosti, zaměstnanosti a ekologické obnovy.

Česká sociální demokracie prosazovala v klíčových otázkách, jako je například vstup do Evropské unie nebo Severoatlantické aliance, demokratický princip referenda. Na referendu ostatně strana trvala i před rozdělením Československa.

Program se zabývá problematikou vstupu do Severoatlantické aliance. Vítá závěry studie NATO, podle níž již vstup nových členů není podmíněn rozmístěním jaderných zbraní a cizích vojenských jednotek na území daného státu, což odpovídá

---

⁵⁵ Volební program ČSSD, *Lidskost proti sobectví*, Volby do PS PČR 1996. [online]. Praha [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1996.pdf>>.

statutu Norska nebo Dánska. Podle ČSSD by přijetí podobného statutu usnadnilo dohodu mezi Ruskem, Ukrajinou a Severoatlantickou aliancí. Takový vývoj by výrazně přispěl k zachování a posílení evropské bezpečnostní situace. ČSSD souhlasila i se zájmy NATO při hledání optimálních forem společné bezpečnosti. Týkalo se to například účasti ozbrojených sil ČR v mírových zahraničních misích, schválených OSN.

ČSSD zásadně odmítala negativistický přístup k Evropské unii, nacionalistické postoje i „*velikášské sklony*“ k poučování, které „*mohou vést jen k izolaci České republiky*“. Sociální demokracie se vyslovuje pro podporu „*cílevědomé zahraniční politiky, která v dlouhodobém měřítku dokáže zajistit bezpečnost, stabilitu a prosperitu ČR*“.

Rekapitulace zahraničně-politické části programu ČSSD ve volbách roku 1996:

Od roku 1995 představuje ČSSD na české stranické scéně hlavního, resp. nejsilnějšího ideového protivníka ODS. Sociální demokraté označili vstup do EU za „*první úkol české zahraniční politiky*“ – kapitola programu věnovaná zahraniční politice se jmenovala Cesta do EU.

Sociální demokraté viděli budoucnost země v evropském trendu prohlubující se integrace, který měl podle nich zajistit bezpečí, mír a prosperitu České republiky. Hlavní otázkou byl vstup do NATO, což byl dle ČSSD klíčový okamžik v dějinách země. „*Strana členství Česka v NATO viděla jako možnou, ale nikoli nutnou variantu.*“⁵⁶

Důležitý byl postoj k plnění jednotlivých závazků plynoucích z členství v NATO. Sociální demokraté považovali za důležité podporovat politiku nastolenou jinými evropskými sociálně demokratickými vládami. Zajistit evropský mír, nedotknutelnost lidských práv a sociální spravedlnosti, to byly jedny z hlavních cílů zahraniční politiky. Co se týče ekonomické diplomacie, strana rozhodně podporovala vstup do Evropské unie s kladným důsledkem pro ekonomiku České republiky. Proto se ČSSD zavázala k vyjednání co nejlepších podmínek našeho členství, které by zvýšilo životní úroveň občanů ČR.⁵⁷

---

⁵⁶ CABADA, L., KUSTEC LICIPER, S., *Evropeizace národních politických stran - příklad České republiky a Republiky Slovinsko* [stať] In: Rozvoj české společnosti v Evropské unii: příspěvky z konference konané ve dnech 21.-23. 10. 2004. Praha.[online]. Praha, 2005 [cit. 12. 4. 2008]. Dostupné na <http://veda.fsv.cuni.cz/doc/KonferenceRCS/pol_cabada.doc>.

⁵⁷ Volební program ČSSD, *Lidskost proti sobectví*, Volby do PS PČR 1996. [online]. Praha, 1996 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1996.pdf>>.

3.2.1.3 Volby do PSP ČR 1998

- ***Volební program ČSSD: "Alternativa pro naši zem"***⁵⁸

Sociální demokraté prosazovali jako prvořadý úkol české zahraniční politiky prosazování a obhajování životních zájmů ČR. Uvědomovali si, že význam zahraniční politiky vzrůstá zvláště při tendenci stále více se integrujících evropských struktur. Propojenost s vnitropolitickým, hospodářským a sociálním sektorem tedy byla velmi nutná, proto strana prosazovala zvýšení profesionality vedení zahraniční politiky a vyšší míry informovanosti veřejnosti.

Samotná zahraniční politika ČSSD i nadále vycházela ze základů, vyjádřených již v prvním novodobém volebním programu z roku 1992. Vycházela z rezoluce Socialistické internacionály, kde nejdůležitějším bodem je "*důsledné respektování lidských práv*", která jsou uvedena v konvencích Rady Evropy a dokumentech OSN, zvláště v paktu o občanských a politických právech a dle ČSSD vládou té doby velmi opomíjeném paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

V dalším je program prakticky totožný s předchozími verzemi, což z dlouhodobého hlediska svědčí pro politickou kontinuitu. Strana podporuje vstup ČR do Evropské unie. Prioritou zůstává i vstup do NATO a s tím související plnění členských závazků. ČSSD se zaručila za jejich bezpodmínečné plnění, například při vysílání ozbrojených složek na zahraniční mise schválené Organizací spojených národů. Strana bude také podporovat společnou politiku NATO včetně stejného postupu v rámci aliance. Strana také nepřestala věřit v sílu referenda a jeho potřebu, proto slibuje prosadit toto hlasování při případném vstupu do EU nebo NATO. Občané by měli mít šanci využít tento demokratický proces k vyjádření svého názoru na daný problém.

Citováno z příspěvku Hynka Fajmona (europoslanec ODS):

*"Miloš Zeman okamžitě po volbách přestal hovořit o konání referenda o vstupu do NATO. Tento požadavek nebyl součástí vládního prohlášení a referendum se nakonec nekonalo. Vláda ČSSD se naopak snažila dokončit ratifikační proces a vstup ČR do NATO. Tohoto úspěchu se také nakonec podařilo dosáhnout na jaře 1999."*⁵⁹

---

⁵⁸ *Volební program ČSSD, Alternativa pro naši zem, Volby do PS PČR 1998.* [online]. Praha, 1998 [cit. 12. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1998.pdf>>.

⁵⁹ FAJMON, H., Sborník Česká konzervativní a liberální politika, CDK, 10/2000, Česká zahraniční politika po roce 1989, kapitola 7. "*Vláda Miloše Zemana (1998-1999)*". [online]. Praha, 2000 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.hynek-fajmon.cz/cze/stranka.php?ID=1>>.

Sociální demokraté vnímali i snahy a zájmy ostatních států střední a východní Evropy. Podporují všestranné rozvíjení spolupráce v širším spektru států střední Evropy včetně společného zájmu na členství v EU. Strana věří, že taková spolupráce posílí stabilitu, bezpečnost a demokratický rozvoj celého regionu a zvýší šance na možné přijetí těchto zemí do Evropské unie.

Sociální demokracie vyhláší, že v následujícím období bude dále rozšiřovat nadstandardní vztahy se Slovenskem, neboť jim přikládá velký význam. Společná historie, společné zájmy a podobné ekonomické problémy jsou jen jedny z mnoha důvodů, proč pokračovat v spolupráci mezi oběma státy.

O problematice vztahů s Německem píše ČSSD v prohlášení:

„Jsme přesvědčeni, že smlouva o dobrém sousedství poskytuje solidní základ pro všechny budoucí možnosti přátelské spolupráce s Německem včetně budování euroregionů, společných ekologických projektů či výměny mládeže. Jednoznačně však odmítáme jakékoli zpochybňování výsledků druhé světové války – včetně závěrů Postupimské konference a Pařížské smlouvy – a ožívování starých sporů minulost.“

Rekapitulace zahraničně-politické části programu ČSSD ve volbách 1998:

V roce 1998 se konaly předčasné parlamentní volby, když po dvou letech byla nucena vláda s dominancí ODS rezignovat. Vítězství ČSSD v těchto volbách mohlo přinést zásadní změnu v politice státu. Program ČSSD zachovává kontinuitu zahraničně-politického programu, jak v otázce NATO, tak o případném vstupu do EU jako plnoprávný člen. Společně s těmito zásadními otázkami podporuje program i možnost, aby se občané vyjádřili o vstupu do EU v referendu a tuto možnost chtěli důrazně prosadit. Také německá otázka zůstala beze změny, ČSSD se důrazně postavila proti jakémukoliv ožívování problémů z minulosti.⁶⁰

3.2.1.4 Obhajoba evropských zájmů ČSSD, 2001

- ***Materiál ČSSD: "Euromanifest"***

Tento materiál byl "*krátkou a deklarativní odpovědí ČSSD na analytictější Manifest českého eurorealismu z dílny ODS.*"⁶¹

---

⁶⁰ Volební program ČSSD, *Alternativa pro naši zem*, Volby do PS PČR 1998. [online]. Praha, 1998 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1998.pdf>>.

⁶¹ CABADA, L., KUSTEC LICIPER, S., *Evropeizace národních politických stran - příklad České republiky a Republiky Slovinsko* [stať] In: Rozvoj české společnosti v Evropské unii : příspěvky z konference konané ve dnech 21.-23. 10. 2004. Praha. [online]. Praha, 2004 [cit. 12. 4. 2008]. Dostupné na <http://veda.fsv.cuni.cz/doc/KonferenceRCS/pol_cabada.doc>.

"*Euromanifest ČSSD*" byl veřejnosti představen v prosinci 2001. Členství České republiky v EU je v dokumentu označeno jako jediná myslitelná alternativa, která bude přínosem pro každého českého občana a také pro budoucí generace. EU je označena jako jediná myslitelná odpověď na nové výzvy globalizace. ČSSD obhajuje prohlubování ekonomické a jiných typů integrace a posilování federalistických prvků v EU. „*Intergovernmentalismus* (těžko přeložitelný anglický výraz, který označuje teorii, vycházející z mezivládního přístupu⁶²) se v Nice projevil jako chybný přístup a měl by být používán pouze v oblastech, kde je to nevyhnutelné a nezbytné.“⁶³

Podle tohoto dokumentu ČSSD dává při dalším prohlubování integrace přednost komunitárnímu přístupu a zasazuje se o posílení role EP a Evropské komise v systému orgánů EU.⁶⁴

3.2.1.5 Volby do PSP ČR 2002

- ***Volební program ČSSD: "Společně s Vámi pro lepší budoucnost"***

Při pohledu na volby z roku 2002 byla zásadní změnou oproti předchozím volbám skutečnost, že se Česká republika stala roku 1999 členem Severoatlantické aliance (NATO) a přibližovala se vstupu do EU. Proto bylo nutné přehodnotit priority zahraniční politiky. Hlavním cílem již nebylo vstoupit do integračně vyspělé mezinárodní organizace, ale plnit závazky, plynoucí z členství. Tak tomu bylo při vstupu do NATO a bylo jasné, že se vstupem do EU nastane podobná situace.

V oblastech mezinárodních vztahů se ČSSD zavázala za nápravu údajných chyb a nedostatků předchozích vlád. Slibovala zvýšit váhu vnějších ekonomických styků a usilovat o to, aby byla Česká republika aktivním a respektovaným aktérem v rámci evropské a světové zahraniční politiky na bázi spolupráce, kooperativní společnosti, solidarity a lidských práv. ČSSD se zaměřila na to, aby zahraniční politika byla výrazněji podpořena širokou českou veřejností.

Za prvořadé priority české zahraniční politiky ČSSD považovala začlenění ČR do Evropské unie a do Severoatlantické aliance a budování dobrých a stabilních vztahů

---

⁶² PAVLÍK, P., *Integrační procesy ve světě*. [online]. Praha, 2000 [cit. 2. 4. 2008].

Dostupné na <http://www.kap.zcu.cz/opory/studijni_texty/kniha_stat_prostor/kap-Pavlik.DOC>

⁶³ CABADA, L., KUSTEC LICIPER, S., *Europeizace národních politických stran – příklad České republiky a Republiky Slovinsko*. 2004. [online]. Praha, 2004 [cit. 2. 4. 2008].

Dostupné na <http://veda.fsv.cuni.cz/doc/KonferenceRCS/pol_cabada.doc>.

⁶⁴ Manifest ČSSD, *Za silnou a jednotnou Evropu*. [online]. Praha, [cit. 2. 4. 2008].

Dostupné na <<http://www.cssd.cz/nas-program/dokumenty/s7788>>.

se státy Evropy a ostatních kontinentů. ČSSD prosazovala vizi sjednocené, demokratické, prosperující a spolupracující Evropy, bez konfliktů a napětí. „*Evropu solidarity, v níž se rozvíjí svébytná identita jednotlivých členských států*“. Díky tomu se měla a má Česká republika možnost podílet se na vytváření politiky jednoho z největších světových seskupení a přispívat k formování Evropské unie a Severoatlantické aliance 21. století.

Rekapitulace zahraničně-politické části programu ČSSD, pro volby 2002:

Jednání o vstupu do EU považovala strana za jeden z nejzávažnějších úkolů nejen zahraniční politiky, ale i vlády. ČSSD usilovala o to, aby byly dojednány podmínky odpovídající českým národním zájmům. V rámci kvalitní přípravy na členství se rozhodla sociální demokracie vypracovat střednědobý plán pro začlenění ČR do EU na bázi existující Evropské dohody o přidružení mezi EU a ČR, při zapojení do programu EU "Agenda 2000". Tento program mimo jiné obsahoval legislativní oblast, vysvětlující přípravu ČR na převzetí zákonodárství v EU v jednotlivých oblastech, dále přípravu jednotlivých resortů, využití úvěrů Evropské investiční banky pro restrukturalizaci a rozvoj konkurenceschopnosti českých podniků.⁶⁵

3.2.1.6 Referendum ke vstupu ČR do EU 2003

- ***"Za Evropu bezpečí, míru, prosperity a sociálních jistot"***

Výrazným rysem kampaně ČSSD byla propojenost s aktivitami Evropské socialistické strany (PES). ČSSD volební kampaně využila pro zdůraznění spojení s evropským socialistickým hnutím, které zaujímá v rámci EU i jejich institucí významnou pozici. Zároveň měla strana velkou příležitost k představení svých zahraničních partnerů občanům ČR, čehož využívala při pořádání euromítinek ČSSD v regionech ČR a při diskusních fórech s hlavním tématem – "agenda EU". Českou republiku v té době navštívili přední činitelé Evropské socialistické strany, zejména tehdejší spolkový kancléř Gerhard Schröder.

V Evropském parlamentu chce ČSSD podporovat rázná opatření proti terorismu, organizovanému zločinu, nelegální migraci a hospodářské kriminalitě, užší spolupráci mezi zpravodajskými službami, policejními orgány a justicí jednotlivých členských

---

⁶⁵ Volební program ČSSD z roku 2002, "Společně s Vámi pro lepší budoucnost". [online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/2002.pdf>>.

zemí. Snaží se přitom dbát na to, aby nedocházelo k omezování základních práv občanů. ČSSD také podporuje posílení Europolu, společnou ochranu vnějších hranic EU a budování evropských vojenských jednotek rychlého nasazení.⁶⁶

3.2.1.7 Volby do Evropského parlamentu 2004

- **Volební program: "Evropa hlavně pro lidi"**

ČSSD se snažila profilovat jako jedna z nejdůležitějších proevropských sil v České republice. Společně s tím prezentovali politici strany "úspěchy v integračním procesu", kterých se dosáhlo za vlády ČSSD.

*Citace ze Zprávy o zahraniční politice ČSSD, která je součástí Usnesení XXXII. sjezdu ČSSD, Brno 2005: "Z hlediska srovnání kampaně s aktivitami ostatních politických stran byla kampaň ČSSD viditelně nejvíce dynamická a oslovila značný počet občanů."*⁶⁷ Toto prohlášení v usnesení sjezdu ČSSD je však v rozporu s konečným výsledkem voleb. V té době vládní ČSSD ve volbách do EP skončila až na 5. místě, a to s "pouhými" 2 mandáty z celkového počtu 24 českých europoslanců. Volby jednoznačně vyhrála opoziční ODS ziskem 9 mandátů.⁶⁸

3.2.1.8 Volby do PSP ČR 2006

- **Volební program ČSSD: "Jistoty a prosperita"**⁶⁹

V programu se uvádí: *"Větším zapojením do evropského integračního procesu a rozvíjením transatlantických vazeb zásadním způsobem upevníme mezinárodní postavení a bezpečnost České republiky. Budeme hájit české národní zájmy v Evropě i v širším mezinárodním společenství."*

"Za vlády ČSSD vstoupila ČR úspěšně do Evropské unie a dokázala vstup využít k urychlení ekonomického růstu. Tím, že se podílíme na rozhodování o tom, co se děje a jak má Evropa vypadat, můžeme nejlépe hájit národní zájmy ČR."

V úseku, věnovanému zahraniční politice pak je uvedeno, že *"ČSSD bude prosazovat takovou zahraniční politiku, která dále upevní mezinárodní postavení*

---

⁶⁶ Ze Zprávy o zahraniční politice ČSSD, XXXII. sjezd ČSSD, 2005, "Kampaň k referendu o přistoupení ČR k EU." [online]. Praha, 2005 [cit. 2. 4. 2008].

Dostupné z <<http://www.blisty.cz/files/2005/03/sjezd-cssd/zahranici.pdf>>, str. 143.

⁶⁷ Zpráva o zahraniční politice ČSSD, XXXII. sjezd ČSSD. Brno, 2005. [online]. Brno, 2005 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.blisty.cz/files/2005/03/sjezd-cssd/zahranici.pdf>>.

⁶⁸ Volby do Evropského parlamentu, 2004. [online]. Praha, 2004 [cit. 2. 4. 2008].

Dostupné na <<http://www.volby.cz/pls/ep2004/ep?xjazyk=CZ>>.

⁶⁹ Volební program ČSSD, 2006, *Jistoty a prosperita*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://volby.glosy.info/volebni-program/cssd/>>.

a bezpečnost České republiky, zajistí účinné uplatnění českých národních zájmů v mezinárodním společenství a životní jistoty občanů. Budou k tomu využívat všech nástrojů, které má stát k dispozici, mezi něž patří členství ČR v mezinárodních organizacích, široká síť dvoustranných vztahů i ekonomická a kulturní diplomacie. Sociální demokraté budou prosazovat mnohostranný přístup k řešení mezinárodních problémů. ČSSD se staví za řešení konfliktů především mírovými prostředky. Významnou roli při řešení naléhavých otázek mezinárodního míru a bezpečnosti nadále bude mít OSN. Sociální demokraté budou usilovat o reformu této organizace, aby mohla účinně plnit svou nezastupitelnou roli v mezinárodním společenství. Zaměří se na to, aby ČR byla zvolena nestálým členem Rady bezpečnosti OSN v roce 2008".

Velkou důležitost přikládají sociální demokraté účinnému řešení narůstajícího rozdílu mezi bohatými a chudými zeměmi. Vyslovují se za oddlužení nejchudších zemí a za rozšíření a zefektivnění rozvojové pomoci. ČSSD se bude též zasazovat za plnění rozvojových cílů OSN, zejména za snížení světové extrémní chudoby. *"Silná Evropská unie znamená silnou Českou republiku, a silná, prosperující ČR posiluje Evropskou unii."* ČSSD ve svém programu apeluje na prohlubování evropské integrace a schválení jednotné Evropské ústavní smlouvy považuje za zásadní a důležité.

3.2.2 Zahraniční politika v programových dokumentech ČSSD

Od svého počátku ČSSD propagovala vstupu ČR do EU. O vstupu do NATO byla vedena široká vnitrostraničná diskuse, výhrady měla strana vůči rozmístění jaderných zbraní a cizích vojsk na území ČR. K této otázce požadovala ČSSD referendum.⁷⁰

Volební program České strany sociálně demokratické pro volby v roce 2006 *„Jistoty a prosperita“* klade důraz na prohlubující se integraci v EU. Bezpečnost je zajištěna členstvím v NATO. Sociální demokraté se zasazují o posílení mezinárodního postavení a vlivu České republiky v Evropě i ve světě. Také díky vstupu ČR do EU 1. května 2004 se úspěšně rozvíjí ekonomika a roste životní úroveň většiny obyvatel.

Cílem zahraniční politiky podle sociálních demokratů je, aby občané ČR žili a pracovali v míru, měli zajištěny životní jistoty a mohli plně uplatnit své schopnosti v prosperujícím státě a to v příznivých mezinárodních podmínkách. Další cíle vidí ČSSD v mírové, bezpečné a sociálně odpovědné Evropě, s rozvíjející se úspěšnou

---

⁷⁰ MAREŠ, M., In Dančák, B., Mareš, M. (eds.) et al., *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku*. Brno, 2000, str. 23.

mezinárodní spolupráci. Snaží se napomoci vytvářet bezpečný svět bez krizí a konfliktů, tedy světový řád založený na principech legitimacy lidských práv, multikulturní tolerance, sociální spravedlnosti, solidarity a ekologické udržitelnosti rozvoje. "Členství v EU znamená členství v „sociální“ Unii."⁷¹

ČSSD bude prosazovat takovou zahraniční politiku, která dále upevní mezinárodní postavení a bezpečnost ČR, zajistí uplatnění českých národních zájmů v mezinárodním společenství a životní jistoty občanů. Sociální demokracie k tomu bude využívat všech nástrojů, které bude mít k dispozici. Mezi ně patří členství ČR v mezinárodních organizacích a seskupeních s širokou sítí dvoustranných vztahů, dále ekonomická a kulturní diplomacie.

Sociální demokraté chtějí hledat mnohostranný přístup k řešení mezinárodních problémů, zároveň se staví za řešení konfliktů především mírovými prostředky. Významnou roli při hledání mezinárodního míru a bezpečnosti bude hrát nadále OSN. Strana bude usilovat o reformu této organizace tak, aby mohla účinně plnit svou nezastupitelnou roli v mezinárodním společenství. Zaměří se na to, aby Česká republika byla zvolena nestálým členem Rady bezpečnosti OSN v roce 2008.

Velkou důležitost přikládají sociální demokraté účinnému řešení narůstajícího rozdílu mezi bohatými a chudými zeměmi. V této problematice se dále vyslovují za oddlužení nejchudších zemí a za rozšíření a zefektivnění rozvojové pomoci. ČSSD se bude také zasazovat za "plnění rozvojových cílů OSN", zejména za snížení světové extrémní chudoby. Organizaci spojených národů přisuzuje ČSSD velice důležitou roli.⁷²

Česká republika má otevřenou ekonomiku, vysoce závislou na zahraničním obchodě. Česká zahraniční politika musí k této skutečnosti přihlížet a vytvářet vhodné podmínky pro rozvíjení vzájemně výhodné mezinárodní hospodářské spolupráce. Ekonomická diplomacie má proto v naší zahraniční politice mimořádné postavení. Sociální demokraté se zasadí o to, aby se její význam ještě zvýšil.

Tyto cíle určují směr a působení ČSSD v mezinárodní oblasti. Sociální demokraté jsou toho názoru, že zahraniční politika není pouze záležitostí diplomatů a politiků, ale má i velký občanský rozměr. Z tohoto důvodu podporují, aby občané,

---

⁷¹ CABADA, L., KUSTEC LICIPER, S., *Europeizace národních politických stran – příklad České republiky a Republiky Slovinsko*. [online]. Praha, 2004 [cit. 2. 4. 2008].

Dostupné na <http://veda.fsv.cuni.cz/doc/KonferenceRCS/pol_cabada.doc>.

⁷² Editoři: NEKVAPIL, V., BERDÝCH, A., VESELÝ, L., kolektiv autorů textů. *Agenda pro českou zahraniční politiku 2007*. Praha, 2007, str. 11-12.

občanská sdružení, obce, města a regiony rozvíjeli mezinárodní kontakty se svými partnery. A tím se dvoustranně obohacovali o nové poznatky a zkušenosti a přispívali tak k posilování mezinárodního postavení celé ČR a mezinárodní spolupráci. Ekonomická diplomacie má proto v naší zahraniční politice mimořádné postavení.

Čeští sociální demokraté budou dbát o rozvíjení dvoustranných vztahů s jednotlivými státy, zejména dobrých vztahů se sousedním Slovenskem, Německem, Polskem a Rakouskem, dále se státy, s nimiž Česká republika sdílí členství v Severoatlantické alianci a Evropské unii – především s USA, Velkou Británií, Francií, Itálií. Podpoří další rozvíjení spolupráce se státy Visegrádské skupiny. Budou se zasazovat o rozvíjení vzájemně výhodné spolupráce ČR s významnými strategickými partnery EU – tím je myšleno Rusko, Čína, Indie, Brazílie, a státy, které pro ČR představují důležité ekonomické a politické partnery. ČSSD chce podporovat společnou zahraniční politiku Evropské unie vůči nečlenským státům, která otvírá České republice prostor pro aktivní působení v této oblasti.

Strana klade velký význam rozvíjení transatlantické dimenze zahraniční politiky, upevňování strategických partnerských vztahů mezi Evropskou unií, Spojenými státy americkými a Kanadou.⁷³

Evropská unie

Do zahraničně politických programů České strany sociálně demokratické zasahuje v největší míře přání, co nejvíce zemi integrovat do Evropské unie. ČSSD se zavazuje k aktivnímu podílu na prohlubování evropské integrace ve všech směrech. Ať již se jedná o zjednodušování právního systému nebo větší kompetence centrálních orgánů v rámci Unie. Podle ČSSD silná Evropská unie znamená současně i silnou Českou republiku. Strana si je vědoma blížícího se českého předsednictví v Evropské unii a jednou z priorit programu je také příprava na tuto funkci. Důležitým východiskem debaty o evropské integraci byla tehdy *"Smlouva zakládající ústavu pro Evropu"*. Strana odmítá každý „euroskepticismus“, neboť tento postoj by mohl vést až k mezinárodní izolaci ČR. Členství v EU je podle ČSSD jednou z nejvýznamnějších etap novodobých dějin českého státu.

Citace z publikace "Česká zahraniční politika a volby 2006": „Je spolehlivým základem a zárukou mírového vývoje, společně se stabilitou, hospodářskou prosperitou a sociálními jistotami pro občany České republiky v dnešní složitém světě.“⁷⁴

---

⁷³ Dlouhodobý program ČSSD. [online]. Praha, 2006 [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.volby-cr.cz/dlouhodoby-program-struktura.html>>.

Čeští sociální demokraté odmítají politiku, která vede k oslabování Evropské unie. Jsou proti omezenému chápání Evropské unie jako oblasti volného obchodu a rozhodně se stavějí proti plánům ODS a jejího čestného předsedy Václava Klause na údajnou "demontáž" Evropské unie, což by, podle strany, znamenalo návrat ke konfliktním vztahům, které panovaly v Evropě před dvěma světovými válkami se všemi tragickými důsledky pro malé a střední státy, a zvláště pro Českou republiku.

Strana bude usilovat o svůj specifický přínos k rozvíjení procesu evropské integrace. Příkladem je posílení stabilizační role Unie v oblasti Balkánu, a rozvíjení východního rozměru politiky evropského sousedství.

ČSSD si hodně slibuje od "*evropského hospodářského modelu*", umožňujícího paralelně hospodářský růst, sociální ochranu a respekt k životnímu prostředí.

Sociální demokracie chce také usilovat o zkrácení přechodných období, týkajících se volného pohybu pracovních sil a zkusit dojednat s členskými státy EU volný pohyb pracovních sil na dvoustranném základě.

Strana se bude podílet na prohlubování a rozšiřování společné evropské zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky Unie a přispívat tak k posílení vlivu EU na řešení naléhavých otázek světové bezpečnosti.

Středoevropská spolupráce

Sociální demokracie si dává za cíl podporovat rozvoj dobrých vztahů v rámci Střední Evropy, zvláště v prostoru "*Visegrádské skupiny*" (Česko, Maďarsko, Polsko a Slovensko). Zasazuje se o posílení regionální spolupráce, podpory euroregionů, s důrazem na dvoustranné vztahy při rozšiřování ekonomické a kulturní diplomacie. Z těchto států je brán zřetel zvláště na významné vztahy se sousední Slovenskou republikou. Co se týče otázky vztahů se Spolkovou republikou Německo mají být podle Sociálních demokratů postaveny na *Smlouvě o dobrém sousedství* a měly by mít jednoznačně orientaci do budoucna.

Transatlantické vztahy

Program podporuje myšlenku rozvíjení transatlantické dimenze české zahraniční politiky, při významném strategickém partnerství mezi Evropskou unií, Spojenými státy americkými a Kanadou. Zdůrazňuje, že toto partnerství patří mezi základní pilíře evropské bezpečnosti a stabilizujícího prvku mezinárodních vztahů.

---

⁷⁴ Editoři: NEKVAPIL, V., BERDYCH A., kolektiv autorů textů. *Česká zahraniční politika a volby 2006*. Praha, 2006, str. 18.

Východní Evropa a Rusko

Sociální demokracie jednoznačně uznává strategický význam Ruska jako ekonomicky a politicky silného partnera, proto se zavazuje k rozšiřování spolupráce v těchto oblastech. Zároveň se vyslovuje za rozvíjení východního rozměru *Evropské politiky sousedství*.

Bezpečnostní a obranná politika

Naplněním priorit Bezpečnostní strategie EU s důrazem na realizaci cílů a úkolů Evropské bezpečnostní a obranné politiky se hodlají sociální demokraté zasadit o zvyšování bezpečnosti České republiky. ČSSD prosazuje prohlubování spolupráce v rámci mezinárodních bezpečnostních organizací, zejména Interpolu a Europolu a hlubší zapojení do procesu evropské integrace v souvislosti se vstupem ČR do Schengenského systému. Dále chce ČSSD prohlubovat spojenecké vztahy uvnitř NATO, aby i nadále byla aliance jedním z garantů bezpečnosti v Evropě, euroatlantickém prostoru i v celosvětovém měřítku. Důraz je kladen na zachování a rozšíření schopností NATO čelit globálním bezpečnostním hrozbám, kterými jsou mezinárodní terorismus a šíření zbraní hromadného ničení.

Ekonomická diplomacie

ČSSD bude prosazovat podporu konkurenceschopnosti domácích výrobců na světových trzích. Česká zahraniční politika musí podle ČSSD přihlížet k tomu, že ČR je ekonomikou závislou na zahraničním obchodě, a vytvářet vhodné podmínky pro rozvíjení vzájemně výhodné mezinárodní hospodářské spolupráce. Sociální demokraté proto prosazují zvýšení významu ekonomické diplomacie v české zahraniční politice.⁷⁵

Rozhovor s Liborem Roučkem, poslancem z frakce PES EP za ČSSD:

1. Jaký je postoj Váš a Vaší strany k Lisabonské smlouvě?

„Osobně podporuji rychlé přijetí Lisabonské smlouvy. ČSSD jako proevropská strana bude usilovat o její ratifikaci v České republice. Přestože Smlouva zakládající ústavu pro Evropu představovala větší pokrok v evropské integraci, Lisabonská smlouva je krokem vpřed. Zajistí lepší fungování Evropské unie a posílí její institucionální rámec v nadcházejícím období, což je velmi pozitivní.“

---

⁷⁵ Editoři: NEKVAPIL, V., BERDYCH A., kolektiv autorů textů. *Česká zahraniční politika a volby 2006*. Praha, 2006, str. 18-19.

Dlouhodobý program ČSSD. [online]. Praha, 2006 [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.volby-cr.cz/dlouhodoby-program-struktura.html>>.

Evropský manifest ČSSD. [online]. Praha [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/nas-program/dokumenty/s7788>>.

2. Jaký je postoj Váš a Vaší strany ke vstupu Turecka do EU?

„V současné době je předčasné hovořit o členství Turecka v EU. Probíhající jednání mají otevřený konec. Nejprve je potřeba splnit kodaňská kritéria, uzavřít všechny vyjednávané kapitoly a plně implementovat acquis. V případě, že Turecko toto vše splní, Evropská unie by měla dostát svým závazkům, které vůči němu má.“

3. Jaký je postoj Váš a Vaší strany k jednání české vlády o bezvízovém styku s USA?

„Jsem přesvědčen, že společným evropským postupem mohlo být dosaženo lepších výsledků, jako tomu bylo v případě víz s Kanadou nebo Austrálií. Skutečnost, že Česká republika se rozhodla postupovat bilaterálně nutí další země přijmout horší podmínky vízového režimu než jaký platí pro tzv. staré členské země. Nyní bude záležet, jak bude memorandum o porozumění naplněno prostřednictvím prováděcích opatření.“

4. Jaký je postoj Váš a Vaší strany k jednání české vlády o umístění radarové základny systému protiraketové obrany USA?

„Myslím si, že k tomuto není potřeba se vyjadřovat. Na stránkách ČSSD můžete nalézt množství stanovisek ČSSD k této otázce, které sdílím.“

5. Co si myslíte o vyhlášení samostatnosti Kosova?

„Stejně jako v předchozí otázce je možné stanovisko ČSSD nalézt na jejích internetových stránkách. Osobně si myslím, že situace se vyvinula do stavu, z kterého nebylo návratu. Avšak skutečnost, že mezinárodní společenství dovolilo tento průběh, bylo zásadní chybou, která představuje poměrně nebezpečný precedent do budoucna. Nyní je však potřeba se soustředit na stabilizaci situace, hospodářský rozvoj oblasti a rychlou integraci Srbska i Kosova do Evropské unie.“

6. Podporujete návrh rozšíření NATO o Gruzii a Ukrajinu?

„Myslím si, že na takovýchto otázkách by měla být široká celospolečenská shoda v jmenovaných zemích. Zejména v případě Ukrajiny nebylo v záležitosti členství v NATO dosaženo konsensu mezi politickými silami a většina populace je proti. Proto by měly představitelé této země respektovat tuto skutečnost a snažit se nejprve o dosažení dohody napříč domácím politickým spektrem.“⁷⁶

4 KOMPARTIVNÍ ANALÝZA ZAHRANIČNÍCH PROGRAMŮ ODS A ČSSD

Zahraniční politika zaujímá významné místo v politice každého státu. Prosazuje zájem nebo zájmy státu mimo vlastní území a zároveň slouží k určité míře reprezentace země ve vztahu k ostatním státům. To má samozřejmě vliv také na vnitřní fungování

---

⁷⁶ Rozhovor s europoslancem ČSSD/PES L. Roučkem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <libor.roucek@europarl.europa.eu>, 15.04.2008.

státu, jeho státnost a do značné míry na politickou samostatnost (myšleno v procesu rozhodování o vlastních záležitostech státu). Zahraniční politika je uskutečňována s ohledem na fakt, že nikde není stanovena hranice mezi politikou zahraniční a vnitřní. Na zřetel se musí brát i souvislosti mezi politikou zahraniční a bezpečnostní, někdy označovanou jako obrannou.

Komparace přístupu k řešení těchto problémů dvěma nejsilnějšími politickými stranami v ČR, Občanskou demokratickou stranou a Českou stranou sociálně demokratickou, může posloužit jako zajímavý indikátor stavu zahraniční politiky České republiky. Vždyť právě tyto dvě strany, občanští a sociální demokraté, významně formovaly zahraniční politiku novodobého českého státu.

Na počátku devadesátých let byly zahraničně politické priority Občanských a Sociálních demokratů téměř totožné. Zajištění stability a bezpečnosti bylo prioritou obou stran. Stejně tak dobré vztahy s blízkými sousedy, do té doby "nepřátelskými" jako Rakousko, Německo ale i s ostatními státy západní Evropy. Také vztahy v rámci transatlantické vazby na USA a Kanadu hodnotily obě strany jako významné. V ekonomické diplomacii sociální demokraté navrhovali triangulární obchod s Ruskem a vizi "mostu" České republiky, jako spojnicí mezi západem a východem. Občanští demokraté se naopak chtěli pevně upnout k západu a na Rusko a Východ hleděli jako na strategické partnery, ale ne s takovou měrou upoutání jako navrhovali sociální demokraté.

Nezbytnost zásadních personálních změn v zahraniční politice jsem našla v programových textech obou stran. Nutností byla definice dlouhodobých cílů zahraniční politiky ČR, a to v oblasti bezpečnostní (NATO) i ekonomické (EU), v čemž se nakonec shodly obě strany ve svých programech a také pozdějším plněním svých slibů. Zrušení RVHP a rozpuštění Varšavské smlouvy podporovaly jak ODS, tak i ČSSD.

V základních principech zahraniční politiky se obě strany vcelku shodují. A to ve věci demokracie, lidských práv i respektu k právu. Stejně tak se obě strany hlásí k dědictví a hodnotám evropské civilizace.

V bezpečnostní otázce se ODS stejně jako ČSSD vyslovují za těsnější připojení k Severoatlantické alianci (NATO). V severoatlantském prostoru vidí záruku dlouhodobé mírové existence. Z hlediska kulturního, ekonomického a sociálního panuje v celém transatlantickém prostoru stejná západní - evropská civilizace.

ČSSD vstup do NATO podporovala, i když se na počátku devadesátých let zasazovala za jeho zrušení, k čemuž samozřejmě nedošlo. Rozhodně však souhlasí se stávající tendencí, a tím je pokračující integrační proces jak v NATO, tak i v rámci Evropské unie. Obě strany se shodují v nutnosti začlenění do těchto struktur a jejím dalším prohlubování. U ODS vidíme kontinuální důraz na transatlantickou vazbu jak v oblasti mezinárodní bezpečnosti, tak v oblasti ekonomické spolupráce. Postoje ČSSD ke Spojeným státům americkým a jejich zahraniční politice jsou podstatně rezervovanější.⁷⁷

Citace z publikace "Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku":

„Krátke po vstupu do NATO byli straniční představitelé konfrontováni s vyvrcholením tzv. "kosovské krize". Sociálně demokratická vláda, přestože formálně odsouhlasila všechny aktivity NATO, se k zásahům aliance proti Jugoslávii stavěla v zásadě rezervovaně (s čímž souvisela i snaha přesvědčit veřejnost, že o útocích bylo rozhodnuto bez její účasti, což však nebyla pravda).“⁷⁸

Sociální demokracie v celé novodobé historii mnohem více než ODS zdůrazňuje význam Organizace spojených národů (OSN).

Značné rozdíly mezi oběma politickými stranami nacházíme ve vztahu k Evropské unii. Obě strany na počátku vstup České republiky do EU podporovaly. Sociální demokraté vidí v Evropské unii silný sociální základ, kde mohou více prosazovat své vize, samozřejmě sociálního rázu. Také myšlenka silné, sjednocené Evropy je obsažena v zahraničním programu strany. ČSSD jako člen Evropské socialistické strany je v unijní politice silně profederalistická. Podporuje na rozdíl od ODS, každý pokus o prohloubení centralizace a harmonizaci EU.

Občanští demokraté vidí v Evropské unii organizaci podporující volný trh, pracovní možnosti a ekonomické výhody plynoucí z členství. Nepodporuje však přílišnou integraci EU, spíše jsou pro uchování výrazně nadnárodního charakteru EU a podporují raději bilaterální (dvoustranné) a multilaterální (mnohostranné) vztahy.

---

⁷⁷ *Evropský manifest ČSSD*. [online]. Praha [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/nas-program/dokumenty/s7788>>.

Dlouhodobý program ČSSD. [online]. Praha, 2006 [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.volby-cr.cz/dlouhodoby-program-struktura.html>>.

Volební program ODS pro: *Volby do PSP ČR 2006*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.ods.cz/volby/weby/2006/download/docs/volebni_program_ODS.pdf>.

Editoři: NEKVAPIL, V., BERDYCH A., kolektiv autorů textů. *Česká zahraniční politika a volby 2006* Praha, 2006, str. 18-35.

⁷⁸ MAREŠ, M., DANČÁK, B., (eds) et al. *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku*. Brno, 2000, str. 23.

Když ČSSD hlasitě podporovala přijetí "Evropské ústavní smlouvy"⁷⁹, ODS se k tomuto materiálu stavěla velmi skepticky. Konečné odmítnutí této ústavy ve francouzském a nizozemském referendu, bylo pro politiky ČSSD hořkým zklamáním. Politici ODS je naopak přivítali. Podobné postoje je snadné sledovat i dnes ve vztahu k náhradní "Lisabonské smlouvě".⁸⁰ Nicméně je zřejmé, že vláda s dominancí ODS se ve stávající koaliční sestavě ratifikaci Lisabonské smlouvy nevyhne.

Zajímavá je **citace Lubomíra Zaorálka**, poslance Parlamentu a stínového ministra zahraničí ČSSD:

„Stáváme se malými a směšnými. ODS nám vzkazuje: Protože radar je nejvyšší hodnota, jsme pro něj ochotni udělat cokoli. Jan Zahradil dokonce volí čisté vydírání. Ve svém blogu napsal: „Dokud nebudou v parlamentu zajištěny hlasy pro smlouvu o radaru, je naprosto nezbytné předčasně uvažovat o strkání hlavy do chomoutu Lisabonské smlouvy.“ Jinými slovy: Jestli nám nedáte radar, my vám neodhlasujeme Lisabonskou smlouvu EU.

Zahradil se prohřešuje proti dobrým mravům, evropským i českým. A způsob, jakým tento člen nejužšího grémia ODS Lisabonskou smlouvu zpochybňuje, zbavuje Českou republiku cti.

*Pokud tedy Alexandr Vondra sociální demokracii vyzývá, aby si z nabídky azimutů vybrala, odpovídám, že už jsme tak udělali. Záleží nám na nejbližších sousedech, Evropské unii, Severoatlantické alianci. Bezhlavá orientace zahraniční politiky na jednoho aktéra je pro ČSSD nepřijatelná. A mrzí nás, že se ve jménu této politiky rozbíjí naše vztahy s přirozenými partnery. Stáváme se tím malými, trapnými, směšnými.*⁸¹

Na to ihned reagoval předseda Poslaneckého klubu ODS v EP, **Jan Zahradil**:
„V dnešní geopolitické konstelaci je umístění radarového zařízení na našem území jedinečnou šancí, jak zvýšit svůj vliv uvnitř EU v období po Lisabonské smlouvě, jak vyvážit mocenské tlaky v době sbližování evropských mocností s Ruskem, jak pevně uchytit transatlantickou kotvu v srdci Evropy právě v čase rostoucího evropského antiamerikanismu. Pokud tuto šanci i z viny ČSSD propásneme, pak teprve se staneme, řečeno Lubomírem Zaorálkem, „malými, slabými, směšnými.“⁸²

Poučné byly rovněž rozdílné postoje obou politických stran k nedávnému vyjednávání české vlády o bezvízovém styku se Spojenými státy. Když se z EU ozvaly

---

⁷⁹ Úřední věstník EU, C310, Smlouva o Ústavě pro Evropu. [online]. 2004 [cit. 16. 4. 2008]. . Dostupné na <<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOHtml.do?uri=OJ:C:2004:310:SOM:CS:HTML>>.

⁸⁰ Lisabonská smlouva. [online]. 2007 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na <http://europa.eu/lisbon_treaty/index_cs.htm>.

⁸¹ Lidové noviny, 11.4.2008, Názory, článek Lubomíra Zaorálka. ODS zbavuje Českou republiku cti. [online]. Praha, 2008 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na: <http://www.lidovky.cz/ods-zbavuje-ceskou-republiku-cti-d4q-/ln_nazory.asp?c=A080411_160113_ln_nazory_bat>.

⁸² Lidové noviny, 15.4.2008, Polemika, příspěvek Jana Zahradila. Zaorálek jako jednonohý pirát. [online]. Praha, 2008 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.lidovky.cz/zaoralek-jako-jednonohy-pirat-dku-/ln_noviny.asp?c=A080415_000053_ln_noviny_sko&klic=224937&mes=080415_0>.

hlasy, které takovou bilaterální dohodu kritizovaly, europoslanci za ODS vystoupili v Evropském parlamentu na podporu vlády.

Jednominutový projev europoslance ODS/EPP-ED Jaroslava Zvěřiny na plénu Evropského parlamentu ve Štrasburku dne 10.03.2008 k důležitým politickým otázkám:

„Já jsem chtěl jenom říct, že jsem velice znepokojen postojem některých politiků Evropské unie a také členů tohoto Parlamentu k vyjednávání české vlády o bezvízovém styku se Spojenými státy. Aniž by naše vláda porušila jediné ustanovení platných Smluv, stala se objektem kritiky, mentorování a napomínání. Jednání se přitom nevedla s nepřátelskou nebo podezřelou zemí, ale s tradičním přítelem a spojencem evropských demokracií. Některé kritické výroky v tomto směru je obtížné vysvětlovat českým občanům, kteří na bezvízový styk s USA roky čekají. Chce-li někdo poškodit obraz Evropské unie u české veřejnosti, nechť v tomto necitlivém postupu pokračuje. Měli bychom se všichni snažit nevyvolávat zbytečné negativní emoce v takto nikterak podezřelé a bezpečnost Evropské unie neohrožující kauze.“⁸³

Politici ČSSD zcela ignorovali zájmy občanů ČR a tento krok vlády naopak odsuzovali:

„Opozice kritizuje podobu i okolnosti vzniku česko-amerického memoranda, které má vést ke zrušení amerických víz pro české občany. Memorandum není úplným odstraněním víz, ale pouze zjednodušením a zlevněním této procedury“, řekl šéf zahraničního výboru sněmovny Jan Hamáček (ČSSD). Rovněž předseda sněmovního bezpečnostního výboru František Bublan (ČSSD) má k obsahu memoranda výhrady. Přístup Američanů k České republice ho prý *"trochu uráží"*. Hamáček české vládě, jejíž zástupci memorandum v úterý ve Washingtonu podepsali, vytkl také to, že věc nekoordinovala s EU.⁸⁴

Zahraniční politika má také složku ekonomickou. patří sem podpora proexportní politiky a členství v mezinárodních ekonomických organizacích. V těchto otázkách se obě strany shodují. velké rozdíly nevidím ani u podpory přeshraničních programů, kulturních a různých společenských mezinárodních akcí.

Vztahy se sousedními státy jsou v současné době na velmi dobré úrovni, určitě i s přispěním toho, že ČR je členem stejných mezinárodních organizací jako sousední země. Strany se shodují na dalším pozitivním budování sousedských vztahů. V minulosti zde byly jisté problémy např. s *Benešovými dekrety* a *jadernou elektrárnou*

---

⁸³ ZVĚŘINA, J., *Evropský parlament, rozpravy*. [online]. [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//TEXT+CRE+20080310+IT+EM-016+DOC+XML+V0//CS&language=CS&query=INTERV&detail=1-052>>.

⁸⁴ Z přepisu pořadu Téma dne: *Zrušení víz s USA? Spíš víza bez poplatku*. Radio Impuls, 28. února 2008. [online]. Praha, 2008 [cit. 15. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.impuls.cz/zruseni-viz-s-usa-spis-viza-bez-poplatku/article.html?id=219145>>.

Temelín (hlavně s německy mluvícími sousedními státy), které však byly víceméně "zmraženy".

Co se týče Slovenska, Polska a Maďarska, v programu ČSSD se objevuje pojem „*středoevropská spolupráce*“. Myslí se tím návaznost na původní a dnes již nefunkční Visegrádskou smlouvu. V programu ODS jsem nic takového nenašla, strana se spíše zaměřuje na dobré vztahy se všemi sousedskými zeměmi s možností aktivní spolupráce v rámci EU a dalších organizací.

Zvláště u Slovenska je patrná snaha vylepšování vztahů. Nadstandardní vztahy se Slovenskou republikou jsou dnes skutečností, kterou uznávají obě politické strany. V době dělení Československa v průběhu roku 1992 prosazovala ČSSD málo realistické koncepce uchování společného státu ve formě federace. Vyšla rovněž s ještě méně realistickým požadavkem na vypsání referenda k tomuto problému. Občanští demokraté v čele s Václavem Klausem byli v této otázce zcela pragmatičtí. Jimi vedená česká vláda nakonec bezkonfliktní rozdělení federace nejen dohodla, ale také s hladkým průběhem uskutečnila.

Zemí, se kterou jsou dnes vztahy mezi oběma zeměmi v popředí mediálního zájmu, je Rusko. V této „*ruské otázce*“ se strany mírně odlišují. Sociální demokraté stejně jako Občanští demokraté shodně uznávají strategický význam Ruska jako ekonomicky a politicky silného partnera. ČSSD dlouhodobě prosazuje posílení "východního rozměru" zahraniční politiky. Inspiraci hledají v tradičně dobrých vztazích evropských socialistických vlád k Rusku. ODS podporuje v této oblasti spíše bilaterální vztahy s Ruskem na principu vzájemně výhodných styků.

Po rozdělení federace se zahraniční politika a programy stran zaměřovaly především na zlepšení vztahů s Německem. Na německé straně se projevovaly snahy, aktualizovat spory z dob druhé světové války. Tento problém se vlastně nepodařilo uspokojivě vyřešit dodnes. Oba státy se ale zavázaly nezatěžovat vzájemné vztahy minulostí, hledět spíše na ekonomický rozvoj a spolupráci. Tento postoj byl vyjádřen v "*Česko-německé deklaraci*"⁸⁵, kterou obě strany podepsaly a ratifikovaly v roce 1997. V postojích ODS a ČSSD v této otázce jsem neobjevila nijak podstatné rozdíly.

---

⁸⁵ *Česko-německá deklarace*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [online]. Praha, 2007 [cit. 15. 2. 2008]. Dostupné na: <http://www.mzv.cz/wwwo/MZV/default.asp?id=26328&ido=12665&idj=1&amb=1>.

Roku 1998 mohl nastat zlom v české zahraniční politice, díky nástupu první socialistické vlády po předčasných volbách. V této oblasti však žádná zásadní změna nenastala, protože zahraničně politické programy obou stran si byly vcelku velmi podobné a lišily se jen v některých jednotlivostech. Programy obou stran se v této době zabývaly především blížícím se vstupem ČR do NATO (1999).

Vyvíjel se také vztah mezi Českou republikou a Evropskou unií. Programy ODS i ČSSD byly tehdy přímo přetíženy problematikou vstupu do Evropské unie a strany se tím připravovaly na možné volby do Evropského parlamentu. Vstup ČR do EU samozřejmě prosazovaly obě politické strany. Stejně tak ODS i ČSSD schválily vypsání referenda, aby se o tak důležité otázky mohli občané naší země rozhodnout sami. Referendum o vstupu ČR do EU v roce 2003 dopadlo kladně a v květnu roku 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie.

Obě politické strany tak nastoupily se svými předvolebními programy pro volby do Evropského parlamentu. Občanští demokraté prosazovali myšlenky zjednodušení daňové politiky a hlavně varovali před přílišnou federalizací EU. ČR si podle ODS měla zachovat co nejvyšší míru státní suverenity. ČSSD se zase snažila profilovat jako nejdůležitější proevropská síla v České republice. Tyto volby dopadly pro ČSSD debaklem. Z 24 českých europoslanců získala opoziční ODS 9, vládní ČSSD pouze 2 mandáty.

V aktuální zahraniční politice České republiky dominuje problematika plnění členských závazků ve vztahu k NATO a EU, příprava na předsednictví ČR v EU (1. polovina roku 2009), posilování vztahů se Slovenskem a prosazování účinné politiky v bezpečnostní oblasti.⁸⁶

---

⁸⁶ *Evropský manifest ČSSD*. [online]. Praha [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/nas-program/dokumenty/s7788>>.

Dlouhodobý program ČSSD. [online]. Praha, 2006 [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.volby-cr.cz/dlouhodoby-program-struktura.html>>.

Volební program ODS, *Volby do PS PČR 2006*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.ods.cz/volby/weby/2006/download/docs/volebni_program_ODS.pdf>.

Editoři: NEKVAPIL, V., BERDYCH, A., kolektiv autorů textů. *Česká zahraniční politika a volby 2006*. Praha, 2006, str. 18-35.

ZÁVĚR

Citace z "Koncepce zahraniční politiky ČR na léta 2003 – 2006": „Základním cílem české zahraniční politiky je prosazování a obhajování národních zájmů, k nimž v širším kontextu patří i mírová, sjednocující se, stabilní, bezpečná a prosperující Evropa a celé mezinárodní společenství. Svoji zahraniční politiku uskutečňuje Česká republika v rámci evropského integračního procesu a pevného euroatlantického spojení. Usiluje o vytváření mezinárodního prostředí zaměřeného na rozvoj politické a hospodářské spolupráce, v němž jsou společně identifikovány a zvládány hrozby a rizika, a to přednostně politickými a mírovými prostředky.“⁸⁷

Zahranění politika České republiky dokázala v uplynulých letech poměrně úspěšně plnit své základní funkce. Politickým reprezentacím se podařilo v relativním konsenzu definovat a hájit mezinárodní postavení státu jako země demokratické, která uznává základní hodnoty euroamerické civilizace:

- demokratický způsob vlády,
- respekt k základním lidským právům,
- jakož i respekt k právnímu řádu.

Česká republika se stala členem Severoatlantické aliance (NATO) a úspěšně zde plní všechny své závazky. Také jako člen Evropské unie (EU) se Česká republika plně angažuje při formování základních institucionálních pravidel.

Od roku 2007 je naše země také členem Schengenského prostoru, který velice usnadňuje volný pohyb osob a zboží v prostoru EU. *Citace Václava Klause: „Stalo se tak za téměř jednomyslného souhlasu naší politické reprezentace a za většinové podpory veřejnosti.“⁸⁸*

Česká republika je členem OECD a podílí se na práci OSN, MMF a podobných mezinárodních organizací.

---

⁸⁷ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Koncepce zahraniční politiky ČR na léta 2003 – 2006. Cíle zahraniční politiky České republiky.* [online]. Praha, 2003 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=4191>>, str. 2.

⁸⁸ KLAUS, V., z předmluvy sborníku textů, kolektiv autorů, *Vstup do Schengenu. Výhody a nevýhody*, CEP Praha, 2006, str. 7

Uvedený základ mezinárodního postavení českého státu je oběma politickými stranami, kterým jsem se ve své práci věnovala, vnímán vcelku konsensuálně. Rozdíly jsou zřetelné nikoliv ve vztahu k uvedeným mezinárodním institucím, nýbrž spíše v jednotlivých aktuálních agendách.

Analýza programových rozdílů mezi oběma politickými stranami v zahraničně-politických otázkách se ukázala být ne zcela snadnou. Překvapila mne zejména malá konkrétnost formulací příslušných pasáží volebních programů a jejich častá heslovitost. Platí to více o ČSSD, než o ODS. Zatímco webová stránka Sociální demokracie je málo přehledná a postrádá historický vývoj, na URL stránce Občanských demokratů lze programové materiály docela dobře historicky lokalizovat a také analyzovat. Požádala jsem politiky ČSSD o zaslání více programových materiálů, avšak nebylo mně vyhověno.

Více informací bylo možné nalézt v některých politologických publikacích a také na diskusních stránkách a časopisech, které lze vyhledat v práci příslušných "think-tanků", tedy odborných skupin, blízkých jedné nebo druhé politické straně. Pokusila jsem se několika stručnými dotazy k aktuální politické situaci oslovit některé čelné představitele obou politických stran. Od "stínového ministra zahraničí" ani od předsedů zahraničních výborů obou komor Parlamentu jsem se, bohužel, zatím odpovědi nedočkala. Někteří jiní "činníci" mně poskytli odpovědi, které ve své práci uvádím. Jsou, myslím, aktuálním zpestřením této práce.

Po volbách v roce 2006 se ČSSD ocitla v opozici. Jejím stínovým ministrem zahraniční je místopředseda strany Lubomír Zaorálek. Různý přístup obou nejsilnějších stran v zahraniční politice můžeme dokumentovat na několika tématech.

Dalším takovým bodem je třeba nedávné vyjednávání české vlády se Spojenými státy o zavedení bezvízového styku mezi našimi zeměmi. Někteří politici EU toto jednání zpočátku označovali téměř za "zradu Evropské unie". Sociální demokraté se s tímto postojem ztotožnili. Kritizovali vlastní vládu za to, že prosazuje bilaterální dohodu, která přitom bude pro české občany znamenat jednoznačně pozitivní změnu. Kromě vnitropolitické účelové motivace tohoto postoje byla základem kritiky ČSSD především jednoznačná snaha podřídit se postojům Evropské komise, která se již roky snaží vyjednat s USA nějakou jednotnou bezvízovou úpravu.

Stínový ministr zahraničí Zaorálek navštívil také se svým stranickým šéfem Jiřím Paroubkem Sýrii⁸⁹, kde na *"studijním pobytu"* konzultovali se stranou BAAS⁹⁰ politickou situaci. Návštěvu v zemi s diktátorským režimem, který nerespektuje základní lidská práva svých občanů přitom nikterak nekonzultovali s českým Ministerstvem zahraničí.

Na syrskou misi reagoval z Washingtonu i premiér Mirek Topolánek. *"Je to trestuhodné,"* řekl zvláštnímu zpravodaji MF DNES po jednání s prezidentem USA Bushem. Podle něj jde šéf ČSSD svými aktivitami na Blízkém východě proti zahraniční politice vlády.

Předseda sociální demokracie se proti informacím ohradil: *"Hlavním cílem této cesty je podpořit české podnikatele a seznámit se s aktuální politickou situací,"* uvedl v prohlášení. *"Vzhledem ke specifickému politickému systému Sýrie došlo i k setkání s představiteli vládnoucí strany Baas, avšak jednání neměla žádný konkrétní politický obsah,"* doplnil Paroubek.⁹¹

Podobná sestava reprezentantů ČSSD navštívila krátce poté v samostatné misi Moskvu, aby zde s představiteli Ruska v čele s prezidentem Putinem diskutovali také otázky kolem protiraketové obrany, a to zcela bez ohledu na vládní postoje.

Na otázku, co je cílem cesty ČSSD do Ruska, Paroubek odpověděl, že se hodlají během návštěvy seznámit s politickou situací Ruska po prezidentských volbách a setkat se s osobnostmi strany Spravedlivé Rusko, která jejich delegaci do Moskvy pozvala.

"Tato strana se uchází o členství v Socialistické internacionále a chce spolupracovat se Stranou evropských socialistů. My toto vidíme jako určitý náš příspěvek ke standardizaci politického života Ruska na poměry západní Evropy."

„Já pokládám jejich alternativní zahraniční politiku za smrtící pro Českou republiku. Jejich výlety do Sýrie, jejich nekonzultované výlety kamkoli po světě a prezentování vlastních alternativ zahraniční politiky je něco, co v polistopadové historii v tomto státě nemá obdobu," řekl premiér Mirek Topolánek.⁹²

---

⁸⁹ Sýrie je republika, která je podle ústavy socialistickou lidovou demokracií. Prakticky zde vládne jedna strana Baas (Strana arabské socialistické obrody). Prezident je volen na 7 let. Jmenuje vládu. Zákonodárný orgán v Sýrii je Lidová rada volená na 4 roky, která má 250 členů. Lidová rada je samozřejmě zcela ovládaná stranou Baas. Tisk podléhá přísné cenzuře a rozhlasové vysílání řídí přímo stát.

⁹⁰ BAAS, Wikipedia, [online]. Praha, 2002 [cit. 14. 04 2008]. Dostupné na <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Baas>>.

⁹¹ BARTOŠ, A. B., idnes.cz, *Paroubek v Sýrii jedná o spolupráci s totalitní stranou Baas*. [online]. Praha, 2008, [cit. 14. 04. 2008]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/paroubek-v-syrii-jedna-o-polupraci-s-totalitni-stranou-baas-p5k-/zahranicni.asp?c=A080227_122527_zahranicni_adb>.

⁹² HAMOUZOVÁ, I., ČT24, *Představitelé ČSSD jednájí v Moskvě*. [online]. Praha, 2008 [cit. 14. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.ct24.cz/domaci/politika/9963-predstavitel-csdd-jednaji-v-moskve/>>.

V posledním roce se velmi intenzivně v ČR diskutuje otázka výstavby amerického radaru v Brdech. Radar se má stát součástí protiraketového obranného systému, který plánují vybudovat Spojené státy. Komplementem uvedeného radarového systému budou protiraketové střely, umístěné v Polsku. Tato debata je vedena zejména ze strany Sociální demokracie velmi tvrdě proti tomuto projektu.

Uvádím *citaci Jiřího Paroubka*, předsedy sociálních demokratů: „*ČSSD si je vědoma závazku, které pro naši zem vyplývají z našeho členství v NATO, a to i vzhledem k faktu, že to byla právě vláda ČSSD, která ČR vstup do NATO zajistila. ČSSD opakovaně dokázala, že zajištění bezpečnosti občanů naší země je jedním z jejích hlavních cílů, kterému je ochotna vždy podřídit krátkodobý politický prospěch. V případě záměru protiraketové obrany USA v ČR a v Polsku však panují dosud nad smysluplností projektu tak zásadní otázky, že není možné přijímat unáhlená rozhodnutí, navíc bez mandátu veřejnosti, který by vzešel buď z voleb anebo z referenda.*“⁹³

Slova Michala Haška, předsedy Poslaneckého klubu ČSSD: „*Poté co představitelé koaliční vlády Mirka Topolánka oznámili dohodu s vládou USA ve věci umístění americké radarové základny v České republice, je podle nás logickou reakcí výzva vládě ČR, aby spojila s ratifikací smluvních dokumentů v Poslanecké sněmovně otázku vyslovení důvěry. Žádná z koaličních stran neměla umístění cizí vojenské základny ve svém volebním programu a nemá tedy mandát voličů z parlamentních voleb 2006 k takovému rozhodnutí. Konání referenda se vládní koalice zuřivě brání, i když je evidentně většina veřejnosti proti umístění amerického radaru v ČR.*“⁹⁴

Proti plánům na výstavbu radaru se jednoznačně staví zejména komunisté, ale také někteří "koaliční" zelení nebo lidovci. Bude tedy zajímavé sledovat, jak se s tímto problémem česká politická reprezentace vypořádá.

Současné zahraničně politické aktivity ČSSD svědčí o tom, že se v České republice stává zahraniční politika předmětem stále silnějšího vnitropolitického boje. Lze se jen obávat, že podobné konfrontační kroky silné opoziční ČSSD mohou velmi poškodit dobré jméno České republiky v mnoha ohledech.

V první polovině roku 2009 bude ČR předsednickou zemí EU. Zároveň budou probíhat volby do Evropského parlamentu. Obávám se, že se můžeme nadít ještě větší polarizace mezi vládní koalicí a opozicí, a to zdaleka ne jen v oblasti evropské politiky.

---

⁹³ Tisková zpráva ČSSD. [online]. Praha, 2008 [cit. 15. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/s14983/tiskove-zpravy/a16875.html>>.

⁹⁴ Tisková zpráva ČSSD. [online]. Praha, 2008 [cit. 15. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/s14983/tiskove-zpravy/a17245.html>>.

LITERÁRNÍ ZDROJE

1. BERDYCH, A., NEKVAPIL, V., kolektiv autorů textů. *Česká zahraniční politika a volby 2006*. Praha : AMO, 2006. 70 s. ISBN 80-903468-5-5.
2. DANČÁK, B., HLOUŠEK, V., *Parlamentní volby 2006 a česká politika*. Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 276 s. ISBN 80 210-4161-7.
3. Editoři: NEKVAPIL V., BERDYCH, A. a VESELÝ L., kolektiv autorů textů. *Agenda pro českou zahraniční politiku 2007*. Praha : AMO, 2007. 106 s. ISBN 978-80-903468-9-5.
4. FIALA, P., MAREŠ, M., *Evropské politické strany*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy university, 2001. 158 s. ISBN 80-210-2741-X.
5. FIALA, P., HOLZER, J. et al., *Politické strany ve střední a východní Evropě*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2002, 472 s. ISBN 80-210-3036-4.
6. KLAUS, V., *Co je to evropeismus*, CEP, Praha, 2006, 17 s., ISBN 80-86547-54-X
7. KLAUS, V., Předmluva sborníku textů, kolektiv autorů, *Vstup do Schengenu. Výhody a nevýhody*, CEP, Praha, 2006, 79 s., ISBN 978-80-86547-96-1
8. KREJČÍ, O., *Geopolitika středoevropského prostoru*. Praha : Ekopress, 2000. 318 s. ISBN 80-86119-29-7.
9. KREJČÍ, O., *Národní zájem a geopolitika*. Praha : Universe, 1993. 179 s. ISBN 80-901506-2-4.
10. LANGER, I., ZAHRADIL, J., VLASÁK, O. a kolektiv autorů, *15 let zahraniční politiky ODS*. Praha : CEVRO, 2006. 128 s. ISBN 80-86816-19-2.
11. MAREŠ, M., DANČÁK, B. (eds) et al., *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2000. 120 s. Edice Studie, sv. č. 16. ISBN 80-210-2354-6.
12. PICK, O., HANDL, V. (eds.) a kolektiv autorů, *Zahraniční politika České republiky (1993 – 2004), Úspěchy, problémy a perspektivy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004. 268 s., ISBN 80-86506-39-8
13. ORT, A., *Česká zahraniční politika*. Praha : Nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 400 s. ISBN 80-86898-35-0.

14. ŠARADÍN P. a kolektiv autorů, *Volby do Evropského parlamentu v České republice*, Olomouc, Periplum, 2004, 317 s., ISBN 80-86624-22-6
15. VESELÝ, Z., *Dějiny české zahraniční politiky v datech*. Praha: Oeconomica, 2006. 218 s. ISBN 80-245-1099-5.
16. WEIGL, J., z předmluvy knihy KLAUS V., *Evropa, pohledem politika, pohledem ekonomu*. Praha : CEP, 2001. 222 s., ISBN 80-902795-7-0.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

1. BARTOŠ, A. B., idnes.cz, *Paroubek v Sýrii jedná o spolupráci s totalitní stranou Baas*. [online]. Praha, 2008, [cit. 14. 04. 2008]. Dostupné na: <http://zpravy.idnes.cz/paroubek-v-syrii-jedna-o-polupraci-s-totalitni-stranou-baas-p5k-/zahranicni.asp?c=A080227_122527_zahranicni_adb>.
2. BAAS, Wikipedia, [online]. Praha, 2002 [cit. 14. 04 2008]. Dostupné na: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Baas>>.
3. CABADA, L., KUSTEC LICIPER, S., *Evropeizace národních politických stran - příklad České republiky a Republiky Slovinsko* [stať] In Rozvoj české společnosti v Evropské unii: příspěvky z konference konané 10/2004. [online]. Praha : Matfyzpress, 2004. [cit. 10. 04. 2008]. Dostupné na <http://veda.fsv.cuni.cz/doc/KonferenceRCS/pol_cabada.doc>. ISBN 80-86732-35-5.
4. CEVRO. [online]. Praha, 2006 [citace 2.4.2008]. Dostupné na: <<http://www.cevro.cz/cs/o-cevro/profil-cevro/>>.
5. *Centrum pro ekonomiku a politiku (CEP)*. [online]. [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://cepin.cz/cze/index.php>>.
6. *Co chceme – programové zásady Občanského fóra*. [online]. Praha, 1989 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na: <<http://www.just.wz.cz/view.php?cisloclanku=2005010107>>.
7. *Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)*. [online]. Praha, [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/>>.
8. *Česko-německá deklarace*. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [online]. Praha, 2007 [cit. 15. 2. 2008]. Dostupné na

- <<http://www.mzv.cz/wwwo/MZV/default.asp?id=26328&ido=12665&idj=1&amb=1>>.
9. *Dlouhodobý program ČSSD*. [online]. Praha, 2006 [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.volby-cr.cz/dlouhodoby-program-struktura.html>>.
  10. *Euroskop.cz, ČR a EU v datech*. [online]. [citace 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/47712/clanek/cr-a-eu-v-datech/>>.
  11. *Evropský manifest ČSSD*. [online]. Praha, [cit. 13. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/nas-program/dokumenty/s7788>>.
  12. FAJMON, H., Sborník Česká konzervativní a liberální politika, CDK, 10/2000, Česká zahraniční politika po roce 1989, kapitola 8. *Kde se nyní nacházíme a kam bychom měli směřovat?* [online]. Praha, 2000 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.hynek-fajmon.cz/cze/stranka.php?ID=1>>.
  13. HAMOUZOVÁ, I., ČT24, *Představitelé ČSSD jednájí v Moskvě*. [online]. Praha, 2008 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ct24.cz/domaci/politika/9963-predstavitele-cssd-jednaji-v-moskve/>>.
  14. Lidové noviny, 11.4.2008, Názory, článek Lubomíra Zaorálka. *ODS zbavuje Českou republiku cti*. [online]. Praha, 2008 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na: <http://www.lidovky.cz/ods-zbavuje-ceskou-republiku-cti-d4q-/ln_nazory.asp?c=A080411_160113_ln_nazory_bat>.
  15. Lidové noviny, 15.4.2008, Polemika, příspěvek Jana Zahradila. *Zaorálek jako jednonohý pirát*. [online]. Praha, 2008 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.lidovky.cz/zaoralek-jako-jednonohy-pirat-dku-/ln_noviny.asp?c=A080415_000053_ln_noviny_sko&klic=224937&mes=080415_0>.
  16. *Lisabonská smlouva*. [online]. 2007 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na: <http://europa.eu/lisbon_treaty/index_cs.htm>.
  17. MACH, P., Laissez Faire. 12/2007, z článku: "*Poslancům a Senátorům o Lisabonské smlouvě*". [online]. 2007 [cit. 10. 4. 2008] Dostupné na: <<http://cepin.cz/cze/clanek.php?ID=768>>.
  18. Manifest ČSSD, *Za silnou a jednotnou Evropu*. [online]. Praha, [2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/nas-program/dokumenty/s7788>>.
  19. *Masarykova dělnická akademie (MDA)*. [online]. Praha, 2007 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.masarykovaakademie.cz>>.

20. *Mladí konzervativci (MK)*. [online]. Praha [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na: <http://www.konzervativci.cz/home.php>.
21. *Mladí sociální demokraté (MSD)*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.mladi.cz/>.
22. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Koncepce zahraniční politiky ČR na léta 2003 – 2006. Cíle zahraniční politiky České republiky*. [online]. Praha, 2003 [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=4191>.
23. PAVLÍK, P. *Integrační procesy ve světě*. [online]. Praha, 2000 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na http://www.kap.zcu.cz/opory/studijni_texty/kniha_stat_prostor/kap-Pavlik.DOC
24. Programový leaflet ODS k referendu o vstupu ČR do EU, *Když do EU tak s ODS*. [online]. Praha, 2003 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na http://www.ods.cz/docs/programy/leaflet_eu.pdf.
25. Program ODS pro volby do Evropského parlamentu 2004, *Stejně šance pro všechny*. [online]. Praha, 2004 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://www.ods.cz/volby/programy/2004e.php>.
26. Program ODS pro volby do Evropského parlamentu 2004, *Stejně šance pro všechny*. Dostupné na <http://www.ods.cz/volby/programy/2004e.php>.
27. Volební program ODS pro Volby do PS PČR 2006, *Společně pro lepší život*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na http://www.ods.cz/volby/weby/2006/download/docs/volebni_program_ODS.pdf.
28. *Rada bezpečnosti OSN*. [online]. Praha, 2002 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Rada_bezpe%C4%8Dnosti_OSN.
29. Rozhovor s europoslancem ODS/EPP-ED H. Fajmonem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <hynek.fajmon@europarl.europa.eu>, 09. 04. 2008.
30. Rozhovor s ředitelem CEP P. Machem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <mach@cepin.cz>, 09. 04. 2008.
31. Rozhovor s předsedou MK J. Klinderou jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <jiri.klindera@konzervativci.cz>, 10. 04. 2008.
32. Rozhovor s ředitelem CEVRO L. Mrklasem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <mrklas@cevro.cz>, 10. 04. 2008.

33. Rozhovor s místopředsedou MSD T. Petříčkem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <Tomas.Petricek@seznam.cz>, 15. 04. 2008.
34. Rozhovor s europoslancem ČSSD/PES L. Roučkem jsem vedla prostřednictvím e-mailové pošty <libor.roucek@europarl.europa.eu>, 15.04.2008.
35. RUSEK, M., *Volby 2006: nejasná zahraniční politika ČR – příkladem je Irán*. 2005. [online]. 2005 [cit. 24. 1. 2008].
Dostupné na <<http://www.blisty.cz/2005/11/1/art25582.html>>.
36. *Tisková zpráva ČSSD*. [online]. Praha, 2008 [citace 15. 04. 2008].
Dostupné na <<http://www.cssd.cz/s14983/tiskove-zpravy/a16875.html>>.
37. *Tisková zpráva ČSSD*. [online]. Praha. 2008 [citace 15. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/s14983/tiskove-zpravy/a17245.html>>.
38. *Usnesení 17.kongresu ODS, 2006. Politické usnesení 3.4*. [online]. Praha, 2006 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/akce/kongresy/17.kongres/stranka.php?page=450>>.
39. Úřední věstník EU, C310, *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. 2004. [online]. 2004 [cit. 16. 4. 2008]. Dostupné na <<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOHtml.do?uri=OJ:C:2004:310:SOM:CS:HTML>>.
40. VÍT, K., *Vztahy České republiky a Evropské unie v devadesátých letech*. [online]. 2000 [cit. 10. 4. 2008].
Dostupné na <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=299>.
41. Volební program ODS, *Svoboda a prosperita*. 1992. [online]. Praha, 1992 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na: <<http://www.ods.cz/volby/programy/1992.php>>.
42. Volební program ODS, *Svoboda a prosperita 1996, zahraniční politika*. 1996. [online]. Praha, 1996 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na:
<<http://www.ods.cz/volby/programy/1996/program.php?kap=2#1>>.
43. Volební program ODS, *Hlavu vzhůru*. [online]. Praha, 1998 [cit. 10. 4. 2008].
Dostupné na <<http://www.ods.cz/volby/programy/1998.php>>.
44. Volební program ODS, *Volební desatero, volby do PSP ČR 2002*. [online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na:
<<http://www.ods.cz/volby/programy/2002.php>>.
45. *Volební programy ODS 1992 - 2006*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008].
Dostupné na <<https://www.ods.cz/volby/programy.php>>.

46. Volební program ODS pro: *Volby do PSP ČR 2006*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na: <http://www.ods.cz/volby/weby/2006/download/docs/volebni_program_ODS.pdf>.
47. Volební program ČSSD, *Zodpovědnost a solidarita*, Volby do PS PČR 1992. [online]. Praha, [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na: <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1992.pdf>>.
48. Volební program ČSSD, *Lidskost proti sobectví*, Volby do PS PČR 1996. [online]. Praha, 1996 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na: <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1996.pdf>>.
49. Volební program ČSSD, *Alternativa pro naši zem*, Volby do PS PČR 1998. [online]. Praha, 1998 [cit. 12. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/1998.pdf>>.
50. Volební program ČSSD z roku 2002, *"Společně s Vámi pro lepší budoucnost."* [online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy/2002.pdf>>.
51. *Volby do Evropského parlamentu, 2004*. [online]. Praha, 2004 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.volby.cz/pls/ep2004/ep?xjazyk=CZ>>.
52. Volební program ČSSD, 2006, *Jistoty a prosperita*. [online]. Praha, 2006 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://volby.glosy.info/volebni-program/cssd/>>.
53. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A9_spole%C4%8Denstv%C3%AD>.
54. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online]. Praha, 2002 [cit. 13. 2. 2008]. Dostupná na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vstup_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky_do_EU>.
55. *Wikipedia, otevřená encyklopedie*. [online]. Praha, 2002 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8CSSD>>.
56. ZAHRADIL, J. et al., *Manifest českého eurorealismu – k ideové konferenci ODS*. [online]. Praha, 2001 [cit. 4. 2 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/docs/dokumenty/zahradil-manifest.pdf>>.
57. ZAHRADIL, J., PLECITÝ, P., ADRIÁN, P., *Manifest českého eurorealismu*. [online]. Praha, 20001 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<https://www.ods.cz/knihovna/dokument.php?ID=11>>.

58. ZAHRADIL, J., *Koncepční teze stínové vlády ODS (1998-2002), Národní zájmy v reálném světě*. [online]. Praha, 2000 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.ods.cz/iso.en/knihovna/dokument.php?ID=31>>.
59. ZAHRADIL, J., *Realismus místo iluzí, Modrá šance pro českou diplomacii*. Rezortní dokument stínové vlády ODS. [online]. Praha, 2004 [citace 2. 4. 2008]. Dostupný na <https://www.ods.cz/docs/publikace/modra_sance-zahranici.pdf>.
60. ZVĚŘINA, J., *Evropský parlament, rozpravy*. [online]. [cit. 14. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//TEXT+CRE+20080310+ITEM-016+DOC+XML+V0//CS&language=CS&query=INTERV&detail=1-052>>.
61. Ze Zprávy o zahraniční politice ČSSD, XXXII. sjezd ČSSD, 2005, "*Kampaň k referendu o přistoupení ČR k EU*." [online]. Brno, 2005 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné z <<http://www.blisty.cz/files/2005/03/sjezd-cssd/zahranici.pdf>>.
62. Z tiskového prohlášení ODS z 9. 3. 1998, *Čtyři poděbradské artikuly do programu ODS*. [online]. Praha, 1998 [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné na <<https://www.ods.cz/iso/zpravy/prispevek.php?ID=1981>>.
63. *Zpráva o zahraniční politice ČSSD, XXXII. sjezd ČSSD*. [online]. Brno, 2005 [cit. 2. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.blisty.cz/files/2005/03/sjezd-cssd/zahranici.pdf>>.
64. Z přepisu pořadu Téma dne: *Zrušení víz s USA? Spíš víza bez poplatku*. Radio Impuls, 28. února 2008.[online]. Praha, 2008 [cit. 15. 4. 2008]. Dostupné na <<http://www.impuls.cz/zruseni-viz-s-usa-spis-viza-bez-poplatku/article.html?id=219145>>.

SEZNAM ZKRATEK

AMO – Asociace pro mezinárodní otázky – Association for International Affairs

Nevládní organizace, založená za účelem vzdělávání a výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů a české i evropské zahraniční a bezpečnostní politiky. Díky svým aktivitám a již více než desetileté historii je AMO vnímána jako přední nezávislý think-tank v oblasti mezinárodních vztahů a zahraniční politiky v České republice. Tato organizace představuje respektované nezávislé fórum sdružující akademiky, diplomaty, podnikatele, představitele politické reprezentace i zástupce nevládního sektoru a médií. Pomocí řady projektů působí Asociace na celé spektrum české společnosti, dlouhodobě podporuje zájem občanů České republiky o mezinárodní dění a poskytuje jim informace nezbytné pro utváření vlastního názoru na současné mezinárodní problémy.⁹⁵

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická - Czech Social Democratic Party

Česká strana sociálně demokratická je politickou stranou, působící v rámci politického systému České republiky, která usiluje o uplatnění principu svobody, demokracie, sociální spravedlnosti, rovných příležitostí, solidarity a odpovědnosti za udržitelný rozvoj cestou parlamentní a přímé demokracie.

ČSSD je pokračovatelkou Československé strany sociálně demokratické, Československé sociálně demokratické strany dělnické a právní nástupkyní Československé sociální demokracie. ČSSD jako součást mezinárodního společenství sociálně demokratických a socialistických politických stran je členkou Evropské strany sociálně demokratické a Socialistické internacionály.⁹⁶

ČSSR - Československá socialistická republika - Czechoslovak Socialist Republic, Czechoslovakia

ČSSR byl stát ve střední Evropě, který existoval od 11. července 1960 do 28. března 1990. (Dnes Česká republika – ČR). ČSSR byla přejmenovanou republikou, od února 1948 socialistická Československá republika, od 1. ledna 1969 federalizovaná. Ústavním zákonem Federálního shromáždění ze dne 29. března 1990 „O změně názvu Československé socialistické republiky“ byl změněn oficiální název státu na Československá federativní republika.⁹⁷

EDU - Evropská demokratická unie - European Democrat Union

EDU bylo společenství konzervativních, křesťanskodemokratických a nekolektivistických stran. Kdysi samostatná Evropská demokratická unie (EDU) se v rámci EU volně přidružila k EPP (European people's party) jako frakce ED (European Democrats) a v Evropském parlamentu (EP) je součástí nejsilnější politické frakce EPP-ED (European People's Party - Christian Democrats and European Democrats).⁹⁸

---

⁹⁵ *Asociace pro mezinárodní otázky*. [online]. Praha, 2006 [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <http://www.amo.cz/cz/o_nas/organizace/>.

⁹⁶ *Česká strana sociálně demokratická*. [online]. Praha, [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.cssd.cz/o-nas/>>.

⁹⁷ *Československá socialistická republika*, *Wikipedia*. [online]. Praha, 2001 [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceskoslovensk%C3%A1_socialistick%C3%A1_republika>.

⁹⁸ *EPP-ED*. [online]. Brusel, [cit. 10. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.epp-ed.eu/home/en/default.asp>>.

EP – Evropský parlament - European Parliament

Je jediným přímo voleným orgánem Evropské unie. 785 poslanců Evropského parlamentu zastupuje všechny občany občanů EU. Poslanci jsou voleni každých pět let voliči ve všech 27 členských státech Evropské unie a hovoří jménem 492 milionů občanů Unie.⁹⁹

EPP-ED - Evropská lidová strana (křesťanští demokraté) a Evropští demokraté - European People's Party (Christian Democrats) and European Democrats

ELS-ED je největším poslaneckým klubem v dnes 785 členném Evropském parlamentu. 288 poslanců Evropského parlamentu (MEP, europoslanci) náleží do klubu ELS-ED a představují 37 procent celkového počtu. Poslanecký klub sdružuje křesťansko-demokratické a konzervativní strany a jiné tradiční politické síly středu a pravého středu z 27 členských států Evropské unie. Klub ELS-ED je jediným ze sedmi poslaneckých klubů v parlamentu, který spojuje europoslance ze všech 27 členských států.¹⁰⁰

ES - Evropské společenství = EC - European Community

Původně **Evropské hospodářské společenství (EHS)** založené šesti zakládajícími státy podepsáním první ze dvou smluv v Římě roku 1957, přejmenováno Maastrichtskou smlouvou v roce 1992 na **Evropské společenství (ES)**, a které bylo přejmenováno na **Evropská unie (EU)** po jejím založení v roce 1993.¹⁰¹

EU - Evropská Unie - European Union¹⁰²

EU je mezinárodní společenství, které od posledního rozšíření v roce 2007 tvoří 27 členských zemí s celkem 496 miliony obyvatel (přibližně 7,5 % světové populace). Z hlediska státního zřízení je Evropská unie konfederace (právním základem je mezinárodní smlouva, nepřímá závaznost směrnic), ale vykazuje i jednotlivé znaky federace (přímá závaznost nařízení, dvojí občanství).

EU byla vytvořena v roce 1992 na základě Smlouvy o Evropské unii, známější pod názvem Maastrichtská smlouva, která navazovala na předchozí evropské integrační aktivity, sahající do 50. let 20. století.¹⁰³

HZDS - Hnutie za demokratické Slovensko – (People's Party - Movement for a Democratic Slovakia)

Dnes LS-HZDS - Ludová strana - Hnutie za demokratické Slovensko (do roku 2003 Hnutie za demokratické Slovensko, skratka HZDS) je lidovou politickou stranou typu masových stran. Vznikli sme z lidových hnutí proti totalitě, za demokracii a svobodu. Ve službách lidu a vlasti, Slovenské republiky, chceme pro blaho všech vytvářet veřejný život. Naším cílem je vyjadřovat zájem všech lidí na Slovensku bez ohledu na pohlaví, etnické, náboženské, rasové, sociální a jiné rozdíly a pomáhat při jejich podpoře a spolupráci stejně, jako boji s intolerancí, násilím a politickým extremismem.¹⁰⁴

---

⁹⁹ *Evropský parlament*. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public.do?language=cs>>.

¹⁰⁰ *EPP-ED, Evropský parlament*. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <<http://www.epp-ed.eu/home/cs/aboutus.asp>>.

¹⁰¹ *Evropské společenství*. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A9_spole%C4%8Denstv%C3%AD>.

¹⁰² *European Union*. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://europa.eu/>>.

¹⁰³ *Evropská unie, Wikipedia*. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_unie>.

¹⁰⁴ *Hnutie za demokratické Slovensko* [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <<http://www.hzds.sk/?mod=clanky&par=strana---o-nas&menu=11>>.

IDU – Mezinárodní demokratická internacionála - International Democrat Union¹⁰⁵
IDU je celosvětová organizace, sdružující desítky konzervativních a liberálních stran ze všech světadílů.¹⁰⁶

Lisabonská smlouva - Treaty of Lisbon (also known as the Reform Treaty)
Lisabonská smlouva, (**též Reformní smlouva**) je smlouva podepsaná 13. prosince 2007 v Lisabonu, očekává se, že v případě rychlé ratifikace státy EU může vstoupit v platnost 1. ledna 2009. Po neúspěchu Smlouvy o Ústavě pro Evropu („Ústavy EU“), odmítnuté referendy v Nizozemsku a Francii v roce 2005, má právě Lisabonská smlouva zajistit efektivní fungování EU do budoucna.

Na rozdíl od Ústavy EU – která dosavadní smlouvy měla nahradit – má Reformní smlouva změnit stávající smlouvy EU, které jinak zůstávají v platnosti.

Zásady Reformní smlouvy EU byly vypracovány v bilaterálních jednáních za německého předsednictví EU v první polovině 2007. Definitivně potom byly dohodnuty a schváleny na zasedání Evropské rady v Bruselu 21. až 22. června 2007, prodlouženého do ranních hodin soboty 23. června. Evropská rada dále udělila mandát Mezivládní konferenci k vypracování Reformní smlouvy, která má být ratifikována do poloviny roku 2009.¹⁰⁷

NAFTA - Severoamerická dohoda o volném obchodu - North American Free Trade Agreement

NAFTA je obchodní dohoda spojující Kanadu, Spojené státy americké a Mexiko se snahou omezit obchodní a celní bariéry, liberalizovat obchod a podpořit kooperaci mezi členskými státy. Sídlem jsou hlavní města všech členských států (tedy Ottawa, Washington D.C. a Ciudad de México), NAFTA nabyla účinnosti 1. ledna 1994.¹⁰⁸

NATO - Severoatlantická Aliance - North Atlantic Treaty Organization¹⁰⁹

Severoatlantická aliance byla založena 4. dubna 1949 ve Washingtonu na základě Severoatlantické smlouvy, kterou podepsalo 12 nezávislých států. Smlouva zaručovala všem zúčastněným státům pomoc v případě napadení. V letech 1952 až 1982 se k Alianci připojily postupně další čtyři evropské státy a konečně vstup Česka, Maďarska a Polska v březnu 1999 rozšířil počet členských zemí na současných 19. Členskými zeměmi jsou Belgie, Česko (od r. 1999), Dánsko, Francie, Island, Itálie, Kanada, Lucembursko, Maďarsko (od r. 1999), Nizozemsko, Norsko, Polsko (od roku 1999), Portugalsko, Řecko (od roku 1952), Turecko (od r. 1952), Spojené státy, Spolková republika Německo (od r. 1955) Španělsko (od r. 1982) a Velká Británie.¹¹⁰

OBSE - Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě = (OSCE – The Organization for Security and Co-operation in Europe)¹¹¹

---

¹⁰⁵ *Mezinárodní demokratická internacionála*. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <<http://www.idu.org/>>.

¹⁰⁶ *IDU, ODS se představuje*. [online]. [cit. 09.04.2008].

Dostupné na <http://www.ods.cz/ods_se_prestavuje/kdo_jsme.php>.

¹⁰⁷ *Lisabonská smlouva, Wikipedia*. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lisabonsk%C3%A1_smlouva>.

Lisabonská smlouva. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <http://europa.eu/lisbon_treaty/index_cs.htm>.

¹⁰⁸ *NAFTA, Wikipedia*. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <<http://cs.wikipedia.org/wiki/NAFTA>>.

¹⁰⁹ *North Atlantic Treaty Organization*. [online]. [cit. 09. 04. 2008].

Dostupné na <<http://www.nato.int/>>.

¹¹⁰ *Severoatlantická aliance*. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.nato.cz/>>.

¹¹¹ *The Organization for Security and Co-operation in Europe*. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.osce.org/>>.

Je mezinárodní bezpečnostní organizace, která vznikl roku 1995 transformací Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE, též Helsinská konference). Sdružuje převážně evropské státy. Členem je 56 států, kromě států v Evropě a při Středozezemním moři také státy zakavkazské, středoasijské a USA s Kanadou.¹¹²

ODS – Občanská demokratická strana (Civic Democratic Party)

ODS se deklaruje jako liberálně konzervativní strana s moderní evropskou strukturou, navazující na tradice evropské křesťanské civilizace, na humanitní a demokratické tradice první republiky a na zkušenosti současných západních demokracií.

Občanská demokratická strana je stranou sice relativně mladou, nicméně její vznik se stává základním faktorem zrodu standardního systému parlamentní demokracie v českém prostředí po desítkách let totality. Svůj program postavila na principech osobní svobody, individuální odpovědnosti, parlamentní demokracie a tržního hospodářství. V praktické politice klade důraz na podnikavost a soukromé vlastnictví. Vymezuje se proti levicovému pojetí silného "sociálního" státu, praktikovaného v některých evropských zemích, jehož následkem jsou nákladné a nepružné systémy financování sociální a zdravotnické sféry, vedoucí k hlubokým deficitům veřejných financí. Občanská demokratická strana je ideově spřízněna s řadou liberálních a konzervativních stran v celém transatlantickém prostoru.

Inspirací její politiky je například liberální konzervatismus britské Konzervativní strany (Conservative Party)¹¹³ či amerických republikánů (Republican Party - GOP)¹¹⁴. Další relativně silná skupina nesocialistických politických stran, které mají k ODS svými idejemi blízko, pochází z menších evropských zemí (příkladem je nizozemská VVD a švédská Moderaterna). Občanská demokratická strana je od roku 1992 členem Evropské demokratické unie (EDU), společného pravicového uskupení několika desítek evropských politických stran liberálního a křesťansko-demokratického zaměření. Občanská demokratická strana byla v roce 2001 jako první česká politická strana přijata do IDU (International Democrat Union), celosvětové organizace sdružující desítky konzervativních a liberálních stran ze všech světadílů.¹¹⁵

---

¹¹² *Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě*. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://cs.wikipedia.org/wiki/OBSE>>.

¹¹³ *Conservative Party*. [online]. [cit. 15. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.conservatives.com/>>

¹¹⁴ *Republican Party*. [online]. [cit. 15. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.gop.com/>>.

¹¹⁵ *Občanská demokratická strana*. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <http://www.ods.cz/ods_se_predstavuje/kdo_jsme.php>.

OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj - Organisation for Economic Co-operation and Development.¹¹⁶

OECD je mezivládní organizace 30 ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD vznikla v roce 1961 (zakládací dokument byl podepsán 14. prosince 1960) transformací Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), která byla původně zřízena roku 1948 k administraci poválečného Marshallova plánu.¹¹⁷

OSN – Organizace spojených národů – (United Nations)¹¹⁸

OSN je mezinárodní organizace, jejímiž členy jsou téměř všechny státy světa (v červnu 2006 měla 192 členských států). OSN byla založena 26. června 1945 v San Franciscu (USA) na základě přijetí Charty OSN 50 států včetně tehdejší ČSR. Nahradila Společnost národů, která jako garant kolektivní bezpečnosti a mírového řešení konfliktů neobstála. První Valné shromáždění OSN se konalo 10. ledna 1946 v Londýně. Cílem OSN je zachování mezinárodního míru a bezpečnosti a zajištění mezinárodní spolupráce.

Členství v OSN je založeno na principu suverénní rovnosti, státy mají svá zastoupení, tzv. stálé mise, zejména v hlavním sídle OSN New Yorku, ale také např. v Ženevě nebo ve Vídni. Každý členský stát má své zástupce ve Valném shromáždění a disponuje jedním stejně platným hlasem.¹¹⁹

PES - Evropská sociálně demokratická strana - Party of European Socialists¹²⁰

PES je evropská politická strana zahrnující sociálnědemokratické, socialistické a labouristické strany vzniklá roku 1992. Členy jsou strany těchto politických orientací ze zemí Evropské unie a Norska. V Evropském parlamentu má strana 218 mandátů. Oficiální barvou strany je červená. Evropští socialisté hájí v Evropském parlamentu tradiční hodnoty sociálního státu, které vycházejí z principů sociálně a ekologicky orientovaného tržního hospodářství. Důraz kladou na sociální jistoty, zaměstnanost, ochranu zaměstnanců, rovnoprávnost různých společenských skupin, především žen a menšin, ochranu spotřebitele a ochranu životního prostředí v rámci trvale udržitelného rozvoje. Svoboda, bezpečnost, spravedlnost a solidarita jsou hodnotové pilíře evropských socialistů.¹²¹

RVHP - Rada vzájemné hospodářské pomoci = СЭВ - Совет Экономической Взаимопомощи, Savět ekonomičeskoj vzaimopomošči)

RVHP byla obchodní organizace sdružující v době studené války socialistické státy sovětského bloku. V podstatě se jednalo o mocenský nástroj pro centrální ovládání ekonomiky socialistických států Sovětským svazem, o sovětský protipól Marshallova

---

¹¹⁶ Organisation for Economic Co-operation and Development. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.oecd.org>>.

¹¹⁷ Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Wikipedia. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Organizace_pro_hospod%C3%A1%C5%99skou_spolupr%C3%A1ci_a_rozvoj>.

¹¹⁸ United Kation. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.un.org/english/>>.

¹¹⁹ Organizace spojených národů. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Organizace_spojen%C3%BDch_n%C3%A1rod%C5%AF>.

¹²⁰ PES, Evropský parlament. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.pes.org/>>.

¹²¹ Seznam.cz, Encyklopedie, PES – ESDS. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/449325-strana-evropskych-socialistu>>.

PES, Evropský parlament. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.evropsky-parlament.cz/article.asp?id=20>>.

plánu a později EHS. Zakládajícími členy RVHP byly 8. ledna 1949 Bulharsko, Československo, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Sovětský svaz. Později přistoupily Albánie (1949), NDR (1950), Mongolsko (1962), Kuba (1972) a Vietnam (1978). Albánie pod čínským vlivem roku 1961 od účasti na činnosti RVHP upustila a v roce 1987 vystoupila úplně. Přidruženým státem RVHP byla od roku 1964 Jugoslávie. S RVHP částečně spolupracovaly nebo měly status pozorovatele i některé nesocialistické či rozvojové země (Finsko, Irák, Mexiko, Nikaragua, Etiopie, Laos, Jižní Jemen aj.). RVHP, mající na sklonku komunistické éry deset členských států, byla rozpuštěna 28. června 1991.¹²²

SI - SOCIALISTICKÁ INTERNACIONÁLA – Socialist International¹²³
Socialistická internacionála je celosvětová organizace sdružující sociálně demokratické, socialistické a sociálně liberální politické strany. Ideově navazuje na předválečnou Druhou internacionálu.¹²⁴

Varšavská smlouva = Варшавский Договор

Varšavská smlouva - byl vojenský pakt evropských zemí tzv. východního bloku v letech 1955 až 1991. Vznikl na základě *Smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci* podepsané 14. května 1955 Albánií, Bulharskem, Československem, Maďarskem, NDR, Polskem, Rumunskem a SSSR ve Varšavě.

Formálně byl reakcí na zřízení Západoevropské unie a Pařížské dohody umožňující vstup SRN do NATO. Ve skutečnosti je však pravděpodobné, že cílem bylo hlavně upevnění kontroly SSSR nad východním blokem.¹²⁵

V 4 - Visegrádská skupina – Visegrad Group

Visegrádská skupina vznikla z úsilí zemí střední Evropy o spolupráci v řadě oblastí společného zájmu v rámci celoevropské integrace.

Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko byly vždy součástí jedné civilizace sdílející kulturní a intelektuální hodnoty a společné kořeny náboženských tradic, což si přejí zachovat a dále posilovat. Všechny země Visegrádské skupiny (V4) usilovaly o členství v Evropské unii. Svou integraci do EU považovaly za další krok v procesu překonávání umělých dělících čar v Evropě pomocí vzájemné podpory. Tohoto cíle dosáhly v roce 2004 (1. května), kdy se všechny staly členskými zeměmi EU. Po přijetí zemí skupiny V4 do Evropské unie v roce 2004 výrazně vzrostly zahraničně-politické aktivity Visegrádské čtyřky a skupina se zaměřila na prosazování spolupráce a stability v širším regionu Střední Evropy. Spolupráce s Rakouskem a Slovinskem probíhá v rámci takzvaného Regionálního partnerství, s dalšími zeměmi střední a východní Evropy skupina spolupracuje v rámci takzvaného programu V4.¹²⁶

---

¹²² Rada vzájemné hospodářské pomoci, Wikipedia. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://cs.wikipedia.org/wiki/RVHP>>.

¹²³ Socialist International. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.socialistinternational.org/>>.

¹²⁴ Socialistická internacionála. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Socialistick%C3%A1_internacion%C3%A1la>.

¹²⁵ Varšavská smlouva, Wikipedia. [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Var%C5%A1avsk%C3%A1_smlouva>.

¹²⁶ Visegrad Group [online]. [cit. 09. 04. 2008]. Dostupné na <<http://www.visegradgroup.eu/main.php?folderID=1015>>.

ABSTRAKT

ŽIROVNICKÁ, S., *Základní tendence vývoje zahraničně politické orientace ODS a ČSSD: Bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2008., 80 s. Vedoucí práce PhDr. Milan Lupták, CSc.

Klíčová slova: ODS, ČSSD, euroatlantický prostor, Evropská unie, NATO, odborné skupiny, politická strana, transatlantická vazba, volební program, zahraničně politický program, zahraniční politika.

Bakalářská práce se zabývá historickým vývojem a současným stavem zahraničně-politických programů dvou nejsilnějších politických stran v České republice: Občanské demokratické strany (ODS) a České strany sociálně demokratické (ČSSD). Základním tématem práce je analýza zahraničně-politických programů ODS a ČSSD, jejich srovnání a dopad na zahraniční politiku České republiky. Analýza ukazuje, že politické strany v ČR zahraniční politiku ve svých programech poněkud podceňují.

Obě porovnávané politické strany se shodují v respektu k základním hodnotám moderních demokracií. Tedy v respektování lidských práv, demokratickém způsobu vládnutí a respektování právního řádu.

Zatím co ODS podporuje hlavně posilování transatlantické vazby mezi Evropou a USA, ČSSD se přiklání více ke středoevropské spolupráci. ODS je skeptická k prohlubování evropské integrace, ČSSD v tomto integračním úsilí vidí budoucnost EU.

V závěru je provedeno shrnutí tématu, a porovnání zahraniční politiky ODS a ČSSD v současnosti, zejména na příkladu některých kroků stávající koaliční vlády s dominancí ODS a politické opozice s dominancí ČSSD.

Zahraněční politika se v posledních letech stává v České republice předmětem stále ostřejších politických sporů. Je to vývoj znepokojivý, a to zejména ve vztahu k perspektivě předsednictví EU v prvním pololetí příštího roku. Zde se bez elementární shody vládní exekutivy s opozicí zřejmě neobejdeme. Bude zajímavé sledovat, jak se s touto výzvou naše politická scéna vyrovná.

ABSTRACT

ŽIROVNICKÁ, S., Basic development trends in the foreign policy orientation of the CDP and CSDP. *Bachelor Thesis*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2008., 80 p. Thesis Consultant: PhDr. Milan Lupták, CSc.

Key words: CDP, CSDP, election programs, expert groups, Euro-Atlantic space, European Union, foreign policy, foreign policy program, NATO, political party, Trans-Atlantic link.

This Bachelor Thesis presents an overview of the historical development of foreign policy programs of the two dominant political parties of the Czech Republic – the Civic Democratic Party (CDP) and the Czech Social Democratic Party (CSDP). The thesis further analyzes the current foreign policy programs of CDP and CSDP, compares the programs and assesses their impact on the foreign policy of the Czech Republic.

Although both political parties tend to underestimate foreign policy in their political programs, they still share a strong devotion to the basic values of modern Western democracy, and pay respect to the observance of human rights, democratic governance and the rule of law.

The Civic Democratic Party supports the reinforcement of the Trans-Atlantic link between the EU and the USA, the Czech Social Democratic Party pays more attention to the cooperation between Central European countries. While CDP is skeptical to the existing EU integration, CSDP perceives the ongoing EU integration process as crucial for the EU's successful future.

The thesis further compares the current CDP and CSDP policy decisions, mainly on the example of some recent steps undertaken by the CDP-lead coalition Government and the CSDP-lead Opposition.

The hitherto uncontested foreign policy of the Czech Republic has recently become subject to ever increasing disagreements between major political parties. This is a rather worrying tendency, especially in view of the upcoming Czech chairmanship of the EU in the first half of the next year, when the Government and the Opposition will need to pull together in their foreign policy orientation. It will be interesting to see how the domestic political scene will cope with this imminent challenge.